

**T.C
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH (GENEL TÜRK TARİHİ)
ANABİLİM DALI**

16. YÜZYILDA İÇEL VE ÇEVRESİNDE BOZDOĞAN CEMAATİ

Yüksek Lisans Tezi

Alpaslan Demir

T 9/513

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Üçler Bulduk

Ankara-2000

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

T.C
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH (GENEL TÜRK TARİHİ)
ANABİLİM DALI

16. YÜZYILDA İÇEL VE ÇEVRESİNDE BOZDOĞAN CEMAATİ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Üçler Bulduk

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

Prof. Dr. Mustafa Kafalı
Prof. Dr. Semahatun Özoğuz
Doç. Dr. Üçler Bulduk

.....
.....
.....

İmzası

.....
.....
.....

Tez Sınav Tarihi 28-01-2000

İÇİNDEKİLER

Sayfa no

ÖNSÖZ

KISALTMALAR

GİRİŞ

A) Kaynakların tanıtımı 1-4

B) Karaman Beyliği tarihçesi ve Karaman Eyaleti 5-10

C) İçil Sancağı 11-12

I. BÖLÜM

Bozdoğan teşekküllerinin tarihi gelişimi 13-30

II. BÖLÜM

Bozdoğan Teşekkülleri 31-49

A) İçel Bozdoğanları

a) Burhanlar 32-34

b) Bıçakçılar 34-36

c) Kara Ömerlü 36-37

d) Köşeler 37-38

e) Sendeller 38-39

f) Kara Kayalu 39

g) Karkun 39-40

h) Kara Cihanlar 40

ı) Pancarcı 40-41

j) Beğil 41

k) Civanlar 41

l) Evliya Çavuş 41-42

m) İncirci (Kara Bozdoğan) 42

n) Cabirlü 43

o) Eşehanlar 43

p) Ahad 44

r) Ali Hoca 44

s) Avcılar 44

t) Göynüklü 44

u) Ecaler 44-45

v) Nalcılar ve Nalcı Hasan 45

B) Koçhisar Bozdoğanları	
a) Arablar	46-47
b) Bekir	47
c) Bucaklu	47
d) İğdir	47-48
e) Nökeran	48
III. BÖLÜM	
Sosyal ve iktisadi açıdan Bozdoğan teşekkülleri	50-57
A) Bozdoğan teşekküllerinin yaylak, kışlak ve iskan mahalleri	51-54
B) Nüfus ve iktisadi yapı	55-57
IV. BÖLÜM	
Metinler (Td.83, Td.387, Td.272, Td.128, Td.131)	58-101
Td.83	59-63
Td.387	64-68
Td.272	69-80
Td.128	81-94
Td.131	95-101
SONUÇ	102-104
ÖZET	105
SUMMARY	106
EKLER	107-122
Tablo ve grafik çizelgesi	108-109
Tablolar	110-118
Grafikler	119-122
BİBLİYOGRAFYA	123-127

ÖNSÖZ

Hazırladığımız bu tezde, Bozdoğan cemaatinin XVI. yüzyılda İçel ve çevresindeki durumunu inceledik. İncelememizi XVI. yüzyıl olarak seçmemizin nedeni ise bölgenin bu yüzyıl başında tam olarak Osmanlı hakimiyetine geçmesi ve bu yüzyılı Osmanlı Devleti için zirve olarak kabul edişimizdir. Bulunduğu konjüktür içerisinde hakim güç konumundaki Osmanlı Devleti içerisindeki Bozdoğan cemaatini nüfus ve sosyal- iktisadi yapı çerçevesinde inceledik.

Bozdoğan teşekküllerinin buldukları siyasi çevre içerisinde etkin bir yaşam sürmelerine karşın, cemaat ile ilgili yayınlanmış tek bir eser bile bulunmamaktadır. Bozdoğan cemaati ile ilgili yayınlanmış tek makale ise Ali Rıza Yalğın tarafından “Cenubta Bozdoğanlılar”^{*} adı ile neşredilmiştir. Fakat, üç sayfalık bu makale cemaatin daha çok günümüzdeki durumunu yansıtmaktadır. Diğer bazı kaynaklarda, konular çerçevesinde kısa bilgilerle geçiştirilen Bozdoğan cemaati hakkında bir tez hazırlamak bu yüzden gerekli idi.

Çalışmamıza temel teşkil eden kaynaklar ise tahrir defterleri olmuştur. XVI. yüzyıldaki Bozdoğan teşekkülleri tek tek çıkartılarak ele alınmıştır. Araştırmamızda öncelikle kullandığımız kaynaklar tanıtılıp değerlendirilmiştir. Giriş bölümünde İçel’in kısa bir tarihçesi yanında, İçel Bozdoğan teşekküllerinin etkin bir biçimde varlık sürdürmeleri hasebiyle Karaman Devleti hakkında da bilgi verilmiştir. Giriş bölümünde son olarak da İçel sancağının XVI-XX. yüzyıl arasındaki durumu gözden geçirilmiştir.

Bozdoğan teşekküllerinin tarihi gelişimi konusu ise tezimizin I. bölümünü oluşturmaktadır. Burada Bozdoğan teşekküllerinin isim almasından ve Oğuz yapısı çerçevesinde iki kol halinde hüküm sürmesinden bahisle İçel kolu ve Kuzey Suriye-Güney Doğu Anadolu kolunun XIV. yüzyıldan itibaren siyasi faaliyetleri ve konjüktür içerisindeki yerleri konusunda bilgiler verilmiştir.

Tezimizin II. bölümünde, XVI. yüzyıldaki İçel Bozdoğan teşekküllerinin gerek nüfus gerekse iktisadi durumlarını arşiv kaynakları çerçevesinde inceledik. Bu çerçevede Bozdoğan teşekkülünü oluşturan otuza yakın cemaat tek tek incelenmiştir.

^{*} Ali Rıza Yalğın, “Cenubta Bozdoğanlılar”, *Ülkü Mecmuası*, C.3, S.17, 1934, s.356-358

Bu arada, Koçhisar Bozdoğanları da incelenerek buradaki Bozdoğan teşekkülü cemaatler ortaya konulmuştur ki buna ihtiyaç duymamızın nedeni buradaki Bozdoğan teşekküllerinin İçel Bozdoğanlarından ayrı olduğu konusunu vurgulamaktır.

Tezimizin III. bölümünde ise Bozdoğan cemaatlerinin yaylak - kışlak hayatları incelenmiş ve cemaat teşekküllerinin yaklak - kışlakları hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca bu bölümde Bozdoğan cemaatinin genel anlamda nüfus ve iktisadi yapısı da ele alınmıştır.

IV. bölümde ise araştırmamıza esas teşkil eden Td.83, Td.387, Td.272, Td.128 ve Td.131'in konumuzla alakalı olan kısımları latin harflerine çevrilmiştir.

Ekler kısmında ise araştırmamız esnasında kullandığımız tablolar ve grafikler verilerek konunun daha iyi anlaşılması amaçlanmıştır. Bu kısımda 21 tablo ve 10 grafik verilmiştir.

Araştırmam esnasında bana kıymetli vakitlerini ayıran değerli tez danışmanım ve hocam Doç. Dr. Üçler Bulduk'a en derin saygılarımla teşekkürü bir borç bilirim. Kaynak taraması aşamasında yardımlarını gördüğüm değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Yılmaz Kurt'a da ayrıca teşekkür ederim.

KISALTMALAR

TTK: Türk Tarih Kurumu

BOA: Başbakanlık Osmanlı Arşivi

TK.KKA: Tapu-Kadastro, Kuyûd-ı Kadîme Arşivi

DTCF: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi

A.g.e.: Adı geçen eser

A.g.m.: Adı geçen makale

s.: Sayfa

S.: Sayı

C.: Cilt

GİRİŞ

A)Kaynakların Tanıtımı

a) Td. 83

Başbakanlık Devlet Arşivinde 83 numara ile kayıtlı olan İçel mufassal tapu tahrir defterinin eski numarası 918 dir. Tarihsiz olan bu defter için, tahrir defterleri fihristinde Yavuz devrine (1512- 1520) ait olduğu konusunda bir açıklama vardır. Fakat, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından basılan “387 nolu Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rum Defteri”nde bu defterin tarihi H. 924 (1518) olarak gösterilmiştir¹. Defterin tamamı 563 sayfa olup herhangi bir eksik yoktur. Araştırmamıza temel teşkil eden dört defterden ilki olan Td.83’de divani rakamlar kullanılmıştır.

b) Td. 387

Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rum defteri Başbakanlık Osmanlı Arşivi Tapu Defterleri Fihristi’nde 387 numarada kayıtlıdır. Defter tamir edilerek yeniden ciltlenmiş; dış boyutları 48x16 cm., varak boyutları 47x16 cm.dir. Defter, H. 937 (1530) tarihinde tamamlanmıştır. Td.387, 988 sayfadan ibarettir fakat 3 sayfaya numara verilmemiş, 6 sayfa tekrar numaralandırılmıştır. Defter şu livâları kapsamaktadır; Konya, Bey-şehri, Ak-şehir, Larende, Ak-saray, Niğde, Kayseriyye, İçil.

Muhâsebe defterleri mufassal ve icmal defterlerinden farklıdır. Mufassal defterlerde kişi isimleri, icmallerde ise timâr ve benzeri görevlilerin adları yazılmaktaydı. Muhâsebe defterlerinde ise şehir, köy, cemaatlerde ve hâs, timâr ve zeâmetlerde kişi isimleri alınmamaktadır. Defterlerin hazırlanışında sancak mufassaları esas alınmakta ve sadece gelirler eksiksiz bir biçimde aktarılmaktadır. Defterler mâli amaçlarla hazırlanmıştır.

Halil İnalçık, Td.167 nolu defterde, Küstendil livâsına ait bir kayda göre - “Muhâsebe-i İcmâl-i Mahsûlât-ı Defter-i Vilâyet-i Liva-i Küstendil ber müceb-i defter-i vilâyet ‘an hizâne-i ‘âmire ihrâc şod, al-vâki’ fi 15 Safer sene 937 (8 Eylül

¹ T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:32, Defter-i Hâkâni Dizisi:III, 387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman Ve Rum Defteri I, (Dizin v e Tıpkıbasım), Ankara 1996, s.10

1530)- bu tip defterler için şu bilgileri vermektedir: “ Defter, bir muhasebe, yani hesapların dengelenmesi amacıyla meydana getirilmiştir; Defter, vergi gelirlerinin (mahsûlât) icmâlidir. Timâr icmâl defterlerinde nasıl mufassaldan vergi yükümlüsü reaya adları (esâmî) atılarak yalnız vergilerin toplamı (hâsıl) yazılıyorsa, bu tip vilâyet / eyâlet icmâllerinde de esâmî atılmıştır; Defter, hizâne-i âmire'den çıkarılmış olan asıl defter-i vilâyet'e göre yazılmıştır, bu defter-i vilâyet, kuşkusuz mufassal defterdir; Küstendil livâsına ait defterin yazılış tarihi, Anadolu Vilâyeti defteriyle (no.438) uyuşmaktadır². demek ki, 1530'da, Rumeli ve Anadolu Beylerbeyliklerinin bütün vergi gelirlerini hesap etmek *icmâl-i mahsûlât* defterleri tertip edilmiştir.

Bu tip genel muhâsebe icmâl defteri tertibinden sonraları vazgeçilmiştir. Bu tip defterler, ilk ve son defa bu tarihte meydana getirilmiş görünmektedir.”³

Araştırmamız sırasında kullandığımız 387 nolu Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rum Defteri'nin tıpkı basım ve dizini Başbakanlık Devlet Arşivleri tarafından basılmıştır⁴. Biz araştırmamız sırasında Devlet Arşivleri tarafından basılan tıpkıbasımı kullandık.

c) Td.272

Başbakanlık Devlet Arşivinde 272 numara ile kayıtlı olan İçel tapu tahrir defterinin eski numarası 456 dır. Tahrir defterleri fihristinde, H.958 (1551) tarihli olarak gösterilmesine rağmen Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından basılan “387 nolu Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rum Defteri”nde bu defterin tarihi H. 962 (1554) olarak gösterilmiştir⁵. Defterde herhangi bir eksiği olmayub tamamı 486 sayfadır. Defterde divani rakamlar kullanılmıştır.

² Bizim kullandığımız 387 nolu Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rum defteri de H.937 (1530) tarihini taşımaktadır.

³ T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:13, Defter-i Hâkâni Dizisi:I, 438 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri I, (Dizin ve Tıpkıbasım), Ankara 1993, s.6

⁴ 387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman Ve Rum Defteri I, (Dizin ve Tıpkıbasım), Ankara 1996

⁵ A.g.e., s.10

d) Td.128

Ankara'da Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'nde 128 numara ile kayıtlı olan mufassal defterin eski numarası 167 dir. Defter 818 sayfadır. H.992 (1584) tarihli olup baş tarafında kanunnamesi mevcuttur. Ermenek, Selendi, Anamur, Gülnar, Silifke, Karitaş, Mud, Sinanlı ve Bozdoğan nahiyelerini kapsayan defterin 809. sayfasından itibaren Sultan Selim Han evkafı mevcuttur.

Bu dört mufassal defterin dışında dolaylı olarak yararlandığımız defterler ise şunlardır;

Td. 331

Ankara'da Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'nde 331 numarada kayıtlı olan bu İçel icmal defterin eski numarası 168 dir. Defter, 115 varak olup H.991 (1583) tarihlidir. Varak 101 b'den itibaren müstahfiz kayıtları mevcuttur.

Td.131

Ankara'da Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'nde 131 numarada kayıtlı olup eski numarası 291'dir. Aksaray mufassal defteri, H.992 (1584) tarihlidir ve Aksaray, Eyübili, Hasandağı, Bekir ve Koçhisar nahiyelerini kapsar. Defter 194 varak olup kanunnamesi mevcut değildir.

Td.303

Ankara'da Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'nde 303 numarada kayıtlı olan Aksaray icmal defterinin eski numarası 292 olup 42 varaktır. Defter, H.991 (1583) tarihlidir.

Td.134

Ankara'da Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'nde 134 numarada kayıtlı ve eski numarası 137 dir. Tarsus mufassal defteri 229 varaktır. Kanunnamesi mevcut olup, Tarsus, Ulaş, Kosun ve Kostimur nahiyelerini kapsamaktadır. H.980 (1572) tarihli olan defterde 223 b'den itibaren Tarsus livası evkafı bulunmaktadır.

Td.314

Ankara'da Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'nde 314 numarada kayıtlı olan Tarsus icmalinin eski numarası 138 dir. 79 varak olan defter tarihsizdir. Defterde II.Selim'e ait tuğra bulunmaktadır.

Td.104

Ankara'da Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'nde 104 numarada kayıtlı olup eski numarası 257 dir. H. 992 (1584) tarihli olan Konya Mufassal defteri 169 varak olup, Sahra, Konya, Hatunsaray, Saidili, Sudiremi ve Larende nahiyelerini kapsar. Kanunnamesi mevcuttur.

Td.316

Ankara'da Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'nde 316 numarada kayıtlı olup eski numarası 260 dır. H.991 (1583) tarihli olan Konya icmal defteri 117 varaktır.

Td.114

Ankara'da Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'nde 114 numarada kayıtlı ve eski numarası 133 dür. Adana mufassal defteri, H.980 (1572) tarihli olup 189 varaktır. Kanunnamesi mevcuttur.

Td.278

Ankara'da Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'nde 278 numarada kayıtlı olan Adana icmalinin eski numarası 134 dür. Defter tarihsiz olup 86 varaktır. II. Selim'e ait tuğra bulunmaktadır. 78 b'den itibaren mustahfiz kayıtları bulunmaktadır.

Td.130

Ankara'da Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'nde vakf-ı cedîdler arasında 11 nolu gözde 130 numara ile kayıtlı olup, Bozdoğan cemaatine ait bir yörük defteridir. Defter H.1133 (1720) tarihli olup 49 varaktır.

B)Karaman Beyliği Tarihçesi ve Karaman Eyaleti

Karamanlı Beyliği Orta Anadolu'nun güneyinde Oğuzların Avşar boyundan geldiği sanılan Karamanoğulları tarafından kurulmuştur⁶ (1256-1487). Karamanoğulları Anadolu'ya geldikten sonra Anadolu Selçuklu hükümdarı I. Alaeddin Keykubad tarafından 1228 yılında Kamare'd-din adı verilen Ermenek bölgesine yerleştirilirler.⁷ Bu esnada Karamanoğullarının başında Nure Sûfi bulunmaktaydı. Nure Sûfi öldükten sonra yerine oğlu Kerimüddin Karaman geçer (1256). Devletin kuruluşu bu tarih olarak kabul edilebilir. Kerimüddin Karaman, Selçuklu üzerinde Moğol tahakkümünün artması üzerine Moğollar'a ve Kılıç Arslan'a karşı mücadeleye girişir. Muineddin Pervane, Ermenek ve çevresini Kerimüddin Karaman'a ikta olarak verip, beyliğini tanıyarak onu kazanmak ister. Denizli bölgesindeki Türkmen beyi Mehmed'in üzerine Selçuklu ve Moğol askeri sevk edilince sıranın kendisine geleceği kaygısıyla harekete geçen Kerimüddin Karaman, 1261 yılında Konya üzerine yürüdüyse de başarılı olamadan Selçuklu veziri Muineddin Pervane tarafından bozguna uğratılır.⁸ Kerimüddin Karaman'dan sonra yerine oğlu Şemseddin Mehmed geçer. Şemseddin Mehmed ödediği vergiyi keserek Selçuklulara ve Moğollara karşı mücadele siyasetine devam etti. Müineddin Pervane'nin Karamanlı seferine çıkması üzerine Karamanlıların barış teklifi reddedilmiş, bunun üzerine ilerleyen Selçuklu kuvvetleri Karamanlılar tarafından dağıtılmıştır. Bütün bu başarılar Karamanlıların gücünü artırmıştır. Selçuklular uc bölgelerini kurtarmak ve Türkmenleri temizlemek için hazırlık yaparken Memluklu sultanı Baybars da Anadolu seferine girişince bu teşebbüs yarım kalmıştır. Memluklu sultanına tabiyetini bildiren Mehmet Bey'e Baybars tarafından sancak ve menşur verilir. Baybars'ın Elbistan'da Moğolları hezimete uğratmasından aldıkları

⁶ Tahsin Ünal'a göre, Karamanlılar Salur kabilesine mensubdur. Fakat Tahsin Ünal şu bilgiyi de vermektedir; Devletin kuruluşunda bir çok boy ve cemaatin emeği vardır ve bunlardan birisi de Avşarlardır. Her ne kadar devletin kuruluşundan yıkılışına kadar Avşarlar ön planda olsa da Karamanlılar Avşarlardandır şeklinde kesin bir hüküme varamayız. Bkz. Tahsin Ünal, *Karamanoğulları Tarihi (Türkçe Kaynaklara Göre)*, Ankara, 1957, s.23-28

⁷ Şihabeddin Tekindağ, "Karamanlılar", *İslam Ansiklopedisi*, C.6, İstanbul 1977, s. 316

⁸ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, Boğaziçi yay., İstanbul, 1993, s.518-520 ; Şihabeddin Tekindağ, a.g.m., s.318

güçle, Karamanlılar Konyayı ele geçirerek (1277) bir hile ile kendini sultanzade olarak addeden Gıyaseddin Siyavuş (Cimri)⁹'u Selçuklu devletine hükümdar yapıp Mehmed Bey'de veziri olur. Selçuklu sultanı Gıyaseddin Keyhüsrev ve veziri Sahip Ata'nın büyük bir Moğol ordusuyla Konya üzerine yürümesi üzerine Mehmed Bey ve Siyavuş Konyayı terk eder. Böylece Siyavuş'un 37 günlük saltanatı son bulur. Bu arada Moğol ve Selçuklu ordusu Mehmed Bey'in ve Siyavuş'un peşlerini bırakmayarak yakalayıp öldürmüşlerdir. Böylece Selçuklu devleti için Cimri olayı da kapanmış oldu.¹⁰

Moğol valisi Timurtaş'ın Anadolu'yu terk etmesinden sonra Karamanoğulları rahatlar ve Selçuklu Devleti'nin yıkılması akabinde kendilerini Selçukluların devamı addedip, Osmanlı ile rekabete girişirler. Karamanoğlu Alaeddin Ali Bey, Osmanlıların genişlemesinden rahatsız olmaktadır. Nitekim Osmanlıların, Germiyan ve Hamidoğulları topraklarından bir kısmını, evlenme ve para yolu ile alması Osmanlıları Karamanlılar ile hemsınır yapmıştı.¹¹ Karamanlıların, Hamid topraklarına saldırması Osmanlı ile Karamanlıları karşı karşıya getirir. Osmanlı kuvvetleri tarafından bozguna uğratılan Karamanoğlu Alaeddin Ali Bey,¹² I. Murad'ın Kosova savaşında şehit düşmesinden sonra tekrar harekete geçer fakat I. Bayezid'in Konya önlerine gelmesi üzerine anlaşma yaparak Çarşamba suyunu hudut olarak kabul eder.¹³ Fakat Karamanlıların anlaşmaya riayet etmemeleri Osmanlıların Karaman ülkesini topraklarına katmasına neden olur. Timur'un Osmanlıyı yenmesi sonrası ortaya çıkan fetret devresinde Karamanoğulları yeniden tarih sahnesine çıkar. II.Mehmed ve II. İbrahim Bey zamanında Osmanlı ile yeniden mücadele devam eder. II. İbrahim Bey'in

⁹ Selçuklu kaynakları Siyavuş'u tezyif için Cimri isimiyle zikrederler. Cimri, isim olmayıp Türkçe ve Farsçada pinti, alçak, soysuz, eşkıya, serseri, dilenci ve sefil anlamındadır. Bkz.Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara, 1993, s.143 ; Osman Turan, a.g.e., s.571

¹⁰ Osman Turan, a.g.e., s. 558-570 ; Şihabeddin Tekindağ, a.g.m., s.318-320 ; Tahsin Ünal, a.g.e., s.99-119

¹¹ Aşık Paşa Oğlu Tarihi, Haz. N. Atsız, MEB. yay, İstanbul, 1992, s.53-55 ; Neşri, *Kitâb-ı Cihan-nümâ*, Haz. Faik Reşit Unat-Mehmed A. Köymen, C.1, TTK, Ankara, 1949, 203-205

¹² İ.H. Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C.I, TTK yay., Ankara, 1998, s, 247-249

¹³ Şihabeddin Tekindağ, a.g.m., s.323 ; Aşık Paşa Oğlu Tarihi, s.64

ölümü sonrasında oğulları İshak ve Pir Ahmed arasında taht kavgası başlar. Uzun Hasan'ın desteklediği İshak Bey Karaman iline hakim olur. Fatih Sultan Mehmed'in, eskisi gibi Çarşamba suyunun sınır olma isteği İshak Bey tarafından reddedilince; Fatih, Pir Ahmed'i destekler ve İshak Bey Memlûklülere sığınmak zorunda kalır. Karaman tahtına Pir Ahmed geçer. Fatih'in Mısır seferi için anlaşma gereği yardım göndermesi gerekirken bunu reddeden Pir Ahmed üzerine Fatih sefer düzenler ve Karaman Eyaleti feth edilir (1475).¹⁴ İbn-i Kemal bu olayı şöyle anlatır: "Sultan Mehmed'in eyyâm-ı saltanatında müddet-i emâretleri âher oldu. Takriben iki yüz yıl Karaman ve evladı bilâd-ı Yunan'da saltanat sürdüler, müddet-i vilâyetleri nihâyet buldu, divanların dağıdub defterlerin dürdüler."¹⁵ Fakat, Fatih'in ölümünden sonra II. Bayezid ve Cem Sultan arasındaki taht mücadeleleri sırasında Karamanoğlu Kasım Bey tekrar faaliyete geçerek Karamanlı toprakları karşılığında Cem'i destekler.¹⁶ Osmanlı Devleti'nin Cem üzerinde üstünlük sağlaması neticesinde Cem Rodos'a sığınır ve Kasım Bey'in II. Bayezid'den af dilemesi üzerine kendisine İçel topraklarının bir kısmı ikta olarak verilir. Kasım Bey'in 1483 yılında ölümünden sonra Karamanlı devleti tarih sahnesinden silinir.¹⁷ Fakat, burada kalan az sayıdaki Karaman teşekkülleri Yavuz dönemine kadar Osmanlıyı uğraştırmıştır.¹⁸

Karamanlılar Fatih dönemine kadar sürekli Osmanlılarla mücadele etmişlerdir. Bu mücadeleler sırasında Konya, Larende, Niğde, Akşehir ve Beyşehir gibi şehirlerini kaybederek beyliğin kurulduğu Ermenek ve İçel taraflarına çekilmek zorunda kalmıştır.¹⁹ Karaman'ın Osmanlı topraklarına katılışı 1468'dir. Bu nedenle Karaman

¹⁴ Üçler Bulduk, XVI. Asırda Kara Hisar-ı Sahib Sancağı, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 1993, s.47-48

¹⁵ İbn-i Kemal, Tevârih-i Al-i Osman, II. Defter, Haz. Şerafettin Turan, TTK. yay., Ankara, 1983, s.69

¹⁶ Konya Halkevi Tarih ve Müze Komitesi Yayınları: Seri 1, Sayı 2, Şikari'nin Karaman Oğulları Tarihi, Yeni Kitab Basımevi, Konya, 1946, s.200-201

¹⁷ Şihabeddin Tekindağ, a.g.m., s.326-327 ; İ.H. Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, C.II, TTK yay., Ankara, 1998, s.108

¹⁸ Şikari, a.g.e., s. 205

¹⁹ 387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman Ve Rum Defteri I, s. IX

Beğlerbeğiliğinin kuruluşunu 1468 olarak kabul edebiliriz. Fakat idari bazda teşkilatın kesin kuruluşu 1512'dir.²⁰ Kanuni döneminin (1520-1566) başlarında, Osmanlı topraklarının Asya kısmında 7 Beğlerbeğliği vardı. Bunlardan biride Karaman Beğlerbeğliği'dir. Osmanlı'da idari durum sürekli değişmekteydi. XVI. yüzyılın başında dört olan Beğlerbeğlik sayısı yüzyılın sonunda otuzu aşmış, XVII. yüzyılda ise bu sayı zaman zaman değişip kırkı geçtiği bile olmuştur. XVI. yüzyılın sonlarında Beğlerbeğlik tabiri kalkmaya ve yerini vilâyet veya eyâlet tabirine bırakmaya başlamıştır.²¹ Klasik dönem Osmanlı idari teşkilatında Karaman Eyaleti veya beylerbeğliğine bağlı olan İçel Sancağı, zaman içerisinde, diğer bazı Karaman Eyaleti sancakları gibi oluşturulan yada mevcut bulunan başka eyaletlere de bağlanmıştır. Oldukça fazzla değişime uğrayan bu idari statüsünü tesbit bakımından İçel'in bu yüzyıl başlarına kadar hangi eyaletlere bağlı olduğunu bir tablo ile göstermekte yarar vardır:

²⁰ Tuncer Baykara, **Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdari Taksimatı**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yay., Ankara, 1988, s.87, 96

²¹ A.g.e., s.89-90 ; Osmanlı Devleti'nin idari taksimatı konusunda bkz. İ.H. Uzunçarşılı, **Osmanlı Tarihi**, C.III kısım II, TTK. yay., Ankara, 1995, s.289-291

XVI-XX. yüzyıllar arası İçel sancağı

Karaman Beğlerbeğliği

Akdeniz Adaları Vilâyeti

1520 ²²	1568-74	1578-88 ²³		1609	1653
Vil. Karaman Livâ 1-Konya 2-Kayseriye 3-İçil 4-Aksaray 5-Niğde 6-Larende 7-Beyşehir 8-Akşehir	Vil. Karaman Livâ 1-Konya 2-Kayseriye 3-İçil 4-Niğde 5-Beyşehir 6-Aksaray 7-Akşehir 8-Kırşehir ²⁴	Vil. Karaman Livâ 1-Konya 2-Kayseri 3-İçil tâbi-i Kıbrıs 4-Niğde 5-Kırşehir 6-Aksaray 7-Akşehir 8-Tarsus tâbi-i Kıbrıs 9-Beyşehir ²⁵	Vil.Kıbrıs Livâ 1-Baf 2-İçil 3-Alaiyye 4-Tarsus 5-Sis 6-Magosa 7-Grine ²⁶	Eyâ. Kıbrıs Livâ 1-Lefkoşe 2-İçil 3-Sis 4-Alaiyye 5-Tarsus 6-Girine 7-Bafı 8-Magosa	Eyâ. Kıbrıs Livâ 1-Kıbrıs 2-İçil 3-Tarsus 4-Alaiyye 5-Sis 6-Girine 7-Baf 8-Magosa ²⁷

²² 1523 tarihli bir sancak listesinde Karaman Vilâyetinde dokuz liva mevcuttur. Bu listede olan Larende, o listede mevcut olmayıp bu listeden fazla olarak Maraş ve Elbistan livaları mevcuttur. Bkz. Ahmed Akgündüz, *Osmanlı Kanunnâmeleri*, 3. kitap, İstanbul, 1991, s.305-306

²³ Özellikle şark seferlerindeki yeni fetihler dolayısıyla yapılan il düzenlemeleri sonucu olarak aynı sancağın iki yada daha fazla vilâyette geçtiği, hatta aynı vilâyetin birden fazla yazıldığı görülüyor.

²⁴ Tuncer Baykara, a.g.e., s.101 ; Metin Kunt, *Sancaktan Eyalet 1550-1650 arasında Osmanlı umerası ve il idaresi*, Boğaziçi Üniversitesi yay., No:154, 1978, s.138 ; Ahmed Akgündüz, *Osmanlı Kanunnâmeleri*, 7.1/7.2. kitap, İstanbul 1994, s.621

²⁵ Metin Kunt, a.g.e., s.156

²⁶ A.g.e, s.175-176 ; Ahmed Akgündüz, A.g.e, s.636

²⁷ Tuncer Baykara, a.g.e., s.110

1700-40	1820	1850	1876	1908
Adana Eyâ. Sancak 1-Adana 2-Tarsus 3-Sis 4-İçil 5-Alaiyye ²⁸	Adana Eyâ. Sancak 1-Adana 2-Tarsus 3-Alaiyye 4-İçil 5-Sis 6-Üzeyr 7-Belen	Karaman Eyâ. Sancak 1-Hamid 2-Teke 3-Alaiyye 4-İçil 5-Konya 6-Niğde	Adana Vilâ. Sancak 1-Adana 2-Kozan 3-İçil 4-Payas	Adana Vilâ. Sancak 1-Adana 2-Mersin 3-Cebel-i Bereket 4-Kozan 5-İçil ²⁹

²⁸ Orhan Kılıç; 18. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti'nin İdari Taksimatı, Elazığ, 1997, s.59

²⁹ Tuncer Baykara, a.g.e., s.119, 128, 135, 137

C)İçil Sancağı

İçel, Güney Anadolu'da Toros dağlarının yayılma alanında bulunan ve mihverini Göksu ırmağı teşkil eden bir memleketdir. Besim Darkot, İçel adının Konya Selçukluları devrinden beri kullanıldığını ve muhtemelen dağlar içinde ulaşılması zor olmasından dolayı verildiğini söyler.³⁰ Fakat bizce bölgenin bu adı alması, dağların içinde ulaşılması zor olmasından ziyade Türkmen yerleşim tanımları ile ilgilidir. Bilindiği üzere bu bölge, Üç-ok boyuna bağlı Türkmenlerin yoğun olarak bulunduğu bir yerleşim yeri idi. Dede Korkut'ta Üç-oklar için "İç Oğuz" tabiri kullanılmaktadır. "İç" kelimesi, bir nevi aile yurdunu temsil ve aynı zamanda merkezi ve hâkim olan boyu tanımlamak için kullanılırdı. Boz-okları ifade etmek için ise -İç Oğuz'un karşıtı olarak "Dış Oğuz" tabiri kullanılmakta idi. Bu oğuz anlayışının yansımaları, bugün hala kullanmakta olduğumuz İçel-Taşel(i) gibi yer isimlerinde görmekteyiz.³¹ İçil, Selçuklular zamanında fethedilmeye başlanmış ve bu fetih Karaman oğulları devrinde tamamlanmıştır.³²

İçil, XV. asır sonunda Osmanlı hakimiyetine girmesine karşın arazinin sarp yapısı nedeniyle uzun süre kısmen devlet otoritesinden uzak kalmıştır -Katip Çelebi, İçel'in yüksek dağlar içinde çetin ve taşlık bir memleket olduğunu ve bu bölgeye kapı gibi dar bir boğazdan girildiğini yazar.³³ Önceleri Karaman eyâletine bağlanan İçel, Kıbrıs'ın fethinden sonra Kıbrıs eyâletine, daha yakın bir devirde ise Adana vilâyetine bağlanmıştır. Osmanlı Devleti'nin son zamanlarında ise müstakil mutasarrıflık şeklinde idare edilmiştir. İçel'in merkezi bir dönem-Ermenek- hariç hep Silifke idi.³⁴

İçil, II. Bayezid döneminde (1481-1512) Ermenek , Selendi (Bu günkü Gazi Paşa), Gülnar, Silifke, Karıtaş ve Mut kazalarına ayrılmıştı.³⁵ III. Murad (1574-1595)

³⁰ Besim Darkot, "İçel", *İslam Ansiklopedisi*, C.5/2, MEB, İstanbul, 1968, s. 928

³¹ Üçler Bulduk, "Oğuznamelere göre Üç-ok ve Boz-ok veya İç-oğuz Dış-oğuz Meselesi", *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3, 1997, 114-115

³² Faruk Sümer, "Çukur-ova Tarihine Dair Araştırmalar (Fetihten XVI. yüzyılın ikinci yarısına kadar)", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.1, S.1, Ankara 1963, s.77

³³ Besim Darkot, a.g.m., s.929

³⁴ A.g.m., s.930-931

³⁵ Faruk Sümer, a.g.m., s.77

dönemi yani konumuz olan XVI. yüzyılın sonunda İçil'in nâhiyeleri ise şunlardı; Ermenek, Selendi, Anamur, Gülnar, Silifke, Karitaş, Mud, Sinanlı ve Bozdoğan.³⁶

³⁶ Td. 128; Aşiretlerin devlet açısından önemli bir vergi unsuru olması nedeniyle konar-göçer gruplar için kadılıklar ve sancaklar oluşturularak bir idari birime bağlanıyorlardı. Diğer nahije ve kazalar gibi toprak bazında bir sınırları olmayıp sadece idari açıdan oluşturulmuş bir birimdi. Burada geçen Bozdoğan nahiyesi ise buna bir örnek teşkil eder.

I. BÖLÜM

Bozdoğan Teşekküllerinin Tarihi Gelişimi

Bozdoğan Teşekküllerinin Tarihi Gelişimi

1071 Malazgirt savaşı neticesinde Anadolu'nun kapıları Türklere açılmış ve yoğun bir Türk nüfusu Anadolu'ya doğru akmıştır. Türk boylarına mensub oymak ve cemaatler, Anadolu'nun çeşitli bölgelerine dağılarak yurt tutmuş idi. Anadolu'ya dağılan Türk nüfusu kısa sürede bu bölgeleri bir Türk diyarı haline getirmiştir. Anadolu'da yer tutan Türkmen teşekkülleri ya buldukları bölgenin coğrafi ismini ya da başlarında bulunan aile ya da liderlerinin isimlerini alarak yeni yeni cemaat ve oymak teşekkülleri meydana getirmiştir.³⁷ Araştırmamıza konu olan Bozdoğan cemaati de bu gelişmeler neticesinde ortaya çıkmış bir teşekküldür.

Kelime itibari ile Bozdoğan, gürzün Türkçe adıdır. Lehçe-i Osmanî'de "bir nevi baz, doğan başlı çomak, topuz, bostağan." diye açıklanır ve devamla şu bilgi verilir "Bozdoğan karyesi armudu ile meşhurdur. Su kemerleri andan gelür geçer, Sis'te cesim bir nahiyeye." Bostağan kelimesi yine Lehçe-i Osmanî'de "Karpuz biçimli kab, bozdoğan kelimesi aslında bu kelimedenden müştak olmak muhtemeldir" şeklinde açıklanmıştır. Baz ise doğan anlamındadır.³⁸ Kâmûs-ı Türkî'de ise "Doğanın bir cinsi; Doğan başlı çomak, topuz; Bir nevi armud" açıklaması vardır.³⁹ Bozdoğanlılar ile çağdaş olan Varsak cemaati'nin - bazı kayıtlarda Bozdoğanlılar Varsak olarak vasıflandırılmıştır⁴⁰ - kelime manası da bir nevi enli yatağan yani kesici bir silahtır.⁴¹ Bu cemaatlerin isimlerini silah adlarından mı yoksa başka bir olay neticesinde mi aldıkları konusunda herhangi bir şey söylemek mümkün değildir.

³⁷ Anadolu'nun fethi ve iskanı konusunda bakınız: Mükrimin Halil Yinanç, *Türkiye Tarihi Selçuklular Devri*, İstanbul Üniv. yay. no:240, İstanbul, 1940, s.161-187

³⁸ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEB yay., İstanbul, 1993, C.1, s.241

³⁹ Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı yay., İstanbul, 1989, s.311

⁴⁰ Bkz.Td.107 Teke defteri 18 b: Cemaat-i yörügân-ı Varsak ki vilâyet-i Karaman (?)

21-Cemaat-i Bozdoğan: Nefer, 328 ; Hâne, 158 ; Hâsıl (Boş); Ayrıca bkz. Latif Armağan, "16. yüzyılda Teke Sancağındaki Konar-göçerlerin Demografik Durumu Üzerine Bir Araştırma", *Ank. Üniv. DTCF Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.19, S.30, Ankara, 1998, s.15

⁴¹ Faruk Sümer, a.g.m., s.70-71

İncelememize konu olan cemaatin Bozdoğan adını alması ise cemaatin başında Bozdoğan isimli bir aile yada boy beyinin bulunmasından kaynaklanmıştır ki Turgudlu, Hoca Yunus, İğdir, Beğdili vs.⁴² cemaatler buna örnek teşkil eder. Karamanlı devletini anlatan Şikari tarihinde Bozdoğan, Hoca Yunus, Turgud vs. isimler aynı adları taşıyan cemaatlerin boy beyleri olarak zikredilmektedir.⁴³ Zaten, Bozdoğan ismi öz Türkçe adlardan biridir.⁴⁴ İncelediğimiz bazı tahrir defterlerinde de karşımıza Bozdoğan ismi çıkmaktadır.⁴⁵

Bozdoğan teşekküllerinin tarihi gelişimi konusu ele alınırken, dikkat çeken bir başka nokta ise iki kola ayrılmış olmalarıdır. Bu tipik bir Oğuz yapısıdır: Üçok - Bozok, Akkoyunlu - Karakoyunlu vb. gibi.

Karaman iç kalesindeki surda bulunan H.758 (1356) tarihli bir mescid kitabesinde Bozdoğan Ağa ismi zikr edilmektedir. Bu kişi muhtemelen, Şikari tarihinde Bozdoğan oğlu olarak geçen Yusuf ve Mehmed'in babasıdır.⁴⁶ Bu kişiler Bozdoğan teşekküllerinin İçel kolunu oluşturmaktadır. Bu grup önce Bozdoğan oğlu Yusuf'un önderliğinde Eretna beyliğinde hizmet vermekteydi. Karaman devleti ile sürekli mücadele içinde olan Eretna beyi Mehmed, Karaman oğlu Alaaddin tarafından hapsedilmişti. Bahşayış'in yardımıyla hapisten kurtulduktan sonra iki bin adamıyla Bozdoğan oğlu Yusuf'un Mehmed oğlu Ertena'nın yanında yer alması, Bozdoğanlıların Eretna Beyliği içerisindeki gücünü de göstermektedir. Güvenirliği her ne kadar tartışılabilir de, tarihi bir belge durumunda olan Şikari tarihinde bu olay şöyle anlatılmaktadır: "Râvi eyder: Veled-i Esen, Alaeddin Haleb'e gitdüğün duyub, Varsak taifesin cem idüb, Karataş'dan zuhur idüb, Tarsus'a gelüb, Yahşi Han'ı idlâl idüb, Bahtiyar'ı idlâl idüb, yirmi bin er cem idüb, saltanat davasına kalkub, Tarsus'da hutbe okutub, Karataş içinde alem kaldırub, Mut üstüne varub, Mut'u zabt eyledi. Namına sikke urub Bahşayış Han'ı şah idüb, Sadeddin ve Esen vezir olup, Mut şehriden geçüb, Karabağ ve Alaiyye'ye varınca zabt eyledi. Şeyh Zekeriyya bin mürid ile gelüb

⁴² Faruk Sümer, *Oğuzlar (Türkmenler)*, Ana yay., İstanbul, 1980, s.367

⁴³ Şikari, s.98, 154 ; Faruk Sümer, a.g.e., s.180, 367

⁴⁴ İbrahim Kafesoğlu, *Türk Milli Kültürü*, Ötüken yay., İstanbul, 1998, s. 196

⁴⁵ Td.304, Diyarbakır İcmal, 41 b ; Td.204, Ruha İcmal, 89 a

⁴⁶ Şikari, a.g.e., s. 6 (İndeks kişi isimleri)

buluşub, Bahşayış Han'a eyder: Eğer azim şah olayım dirsen Karaman oğlu Alaeddin, Silifke kal'asında Mehmed oğlu Ertena'yı habs eyledi. Sekiz yıldır zindandadır. Varub çıkarub halâsına kasd eyle ve çağırđın gibi tahta geçirüb şah eylesesin, evvelden şah oğlu şahdır, cümle Rum muhibdidir, çıkuğın duydukları gibi başına yüz bin er cem olur, didi.

Râvi eyder: Bahşayış Şeyhden bu sözü işidüb, on iki bin er ile Silifke'ye gelüb, zindandan Mehmed oğlu Ertena'yı çıkarub, tahta geçirdü. Ertena'nın zindandan çıkdığını duyub, dört bin ademle Bulgar beyi geldi. Ve iki bin yiğid ile Bozdoğan Oğlu Yusuf geldi. Elhasıl yirmi dört bin er cem olup, Küme yaylağına çıkub bargâhlar kurub iş ü işrete başladılar"⁴⁷

Mehmed oğlu Ertena Bey daha sonra Karaman üzerine yürüdü. "Ezincab: Ertena bin Mehmed, Veledi Esen, Bahşayış ve Bahtiyar, Babuk Han Oğluna adem gönderüb didiler ki: Bize yardım idesin, Alaeddin Haleb'de iken oğullarından Larende'yi alalım. Moğol bu sözü işüdüb, yirmi bin er ile Tarsus'a geldi. Andan sonra Şeyh Yunus ve Bozdoğan Oğlu ve Hoca Yunus Tarsus'a geldiler. Cümle otuz bin adem olup, Larende'ye azim kıldılar.

Râvi eyder, Mirza Bahadır'ın bir oğlu dahi var idi. Ali Paşa dirlerdi. Ereğli'de otururdu. Ertena otuz bin er ile Ereğli'ye gelüb, Ali Paşa'yı zincire çekdi. Ertena ve Esen ve Bahtiyar ve Bahşayış Ereğli'de oturub, yirmi bin er ile Moğol'un ardınca dört bin er ile Hoca Yunus ve Bozdoğan Oğlun gönderdiler. Hasılı kelâm Moğol askeri Larende önüne irişdi.

Ezincab; Şehzade Mehmed Bey, onsekiz bin Karaman erleri ile Moğol beyleri Galenca ve Kutluya karşı çıkub, muhkem cenk eylediler. Moğol sındı. Heman dört bin er ile Bozdoğan Oğlu irişüb, iki gün cenk kıldılar. Üçüncü gün Ertena beyleri ile irişüb, Moğol askerin zebun görüb, kılınç üryan idüb yürüdüler. Karaman beyleri muhkem zebun oldu."⁴⁸

Mehmed oğlu Ertena Bey, Karamanlı Devletine karşı bir üstünlük sağlamak üzere dir. Fakat, Hoca Yunus ve Bozdoğan daha önce çeşitli ihsanlar gördükleri Karamanlıların tarafına geçer. "Râvi eyder: Hoca Yunus, Bozdoğan Oğlu, Mehmed'e

⁴⁷ A.g.e, s.150-151

⁴⁸ A.g.e., s.152-153

eyder: Niçün biz haine yardım ederiz? Bizim şahımız Alaeddin'dir. Sonra yüzüne nice bakaruz, nice ihsanın gördük, insafmıdır, Şahımız Oğlu düşman elinde zebun, biz düşmana yardım iderüz. Heman bu iki bey cümle **kabile**si ile Karaman Oğlu tarafına geçdiler. Gelüb şehzadenin dizini öpüp, cenge gitdiler. Mehmed Bey, Kökez'e eyder: Bunlar kimdir, düşman iken dost oldular. Kökez eyder Bunlar **boy bey**leridir. **Asilzadelerdir, üçer bin obadır.** Mehmed Bey bunlar gelmekle cenge başladı."⁴⁹ Kökez, Bozdoğan ve Hoca Yunus için boy beyi tabirini kullanıb üçer bin oba oldukları açıklamasını yapıyor. Nitekim, İçel tahrir defterlerini incelediğimizde de genellikle Bozdoğan cemaati Hoca Yunuslu cemaati ile birlikte yazılmıştır.⁵⁰ Hoca Yunuslu cemaatinin nüfus verilerine baktığımız zaman hemen hemen Bozdoğan cemaati ile eşit durumdadır. Bu durum da Şikari tarihinde geçen iki cemaatin üçer bin obadan oluştuğuna dair bilgilerle uyusmaktadır.

Bozdoğan ve Hoca Yunus, Karaman safına geçtikten sonra Karaman Oğulları Eretnalılara karşı üstünlük sağlar. Karaman Oğlu bunların bu iyliğine karşılık çeşitli mansıplar verir.⁵¹ Şikari tarihinde, bu olaydan sonra Bozdoğan oğullarını Karaman içerisinde hep ön sıralarda görmeye başlıyoruz. Hatta, Karaman Beyi Mehmed Han öldükten sonra, tahta geçen İbrahim Bey Karaman topraklarının idaresini beyleri arasında paylaştırırken Bozdoğan oğlu Mehmed'e Gilindire'yi verir; "Karaman beyleri, Mehmed Han'ın şehid olduğın görüb,geçüb Larende'ye geldiler. Mehmed Han'ı defn ittiler, kırk gün matem idüb, andan sonra divan idüb, İbrahim Han'ı Şah kıldılar. Dört karındaşı var idi; biri Orhan, biri İshak, biri Halil, biri Alaeddin idi. İbrahim Han cümlesinden büyük idi. Anı Şah eylediler. Ammüsi Davud Bey'e Kayseriyye'yi virdi ve Orhan Bey'e Beyşehr'in virdi, Yakub'a Ermenak'ı, Halil'e Aksaray'ı virdi. Ammüsi Ali Bey'e ve Mahmud Paşa'ya Akşehir'i virdi. Oğuz Oğluna Silifke'yi virdi. Emirşah'a Mut'u virdi. Hacı Mustafa'ya Gülnar'ı, Bozdoğan Oğlu Mehmed'e Kelendiri virdi

⁴⁹ A.g.e., s.152-153

⁵⁰ Örneğin bkz. Td.128, 426 a, 152-Mezraa-i OYRUCAK ve DOĞA ALANI *Hoca Yunuslu* ve *Bozdoğan* cemaatleri ziraat iderler ve hâricden bazı tâife dahi ziraat idüb öşrlerin bu mezraa sipâhisine verirler ; Td.272, s.152, Sınur-ı BAĞ ALANI *Hoca Yunuslu* ve *Burhanlar* cemaati ziraat iderler; vb.

⁵¹ Şikari, a.g.e., s.154

Mukbil'e Mamuriyye'yi virdi, Kasım Bey'e İshaklu'yı, Bayındır'a Ilgın'ı virdi. Muhkem adalet idüb bâc-u-haracı kaldırdı.”⁵² Bozdoğan oğullarının kısa bir süre zarfında - kendi idarelerine toprak verilecek kadar- Karaman Beyleri arasında zikr edilmeleri düşündürücüdür. Devlet yapısında, boy ve cemaatlerin önemli yer kapladığını bildiğimiz Karamanlı Devleti'nin kuruluşu sırasında Bozdoğan cemaatinin de rol almış olması ihtimali onların Karaman Beyleri statüsünde gösterilmesinin sebebi olduğu düşünülebilir.

Karamanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti ile olan mücadelesi sırasında Bozdoğan cemaati Karamanlı safındadır. Bu arada Fatihin ölümünden sonra II. Bayezid (1481-1512) ve kardeşi Cem arasındaki Osmanlı tahtını ele geçirme mücadelesinde Karamanlılar, Karaman toprakları karşılığında Cem'in tarafını tutar. Şikari tarihi, Cem olayından bahisle şunları söyler: “Andan Sultan Cem Şam'a geldi. Andan Haleb'e geldi. Andan sonra menzil be menzil Larend'e'ye gelüb, Bulgar'a çıkdılar. Kasım Bey yirmi dört bin davudi zırhlı dilaver ile istikbâl idüb, buluşub, görüşüb ağlaşdılar. Cem Sultan'ı alub Bulgar'a çıkdılar. Birkaç gün iş ü safaya başladılar. Karaman Oğlu eyder: Ey Sultan Cem! Bizim yirmi sekiz bin cenk görmüş dilaver yiğidimiz vardır. Senin dahi nice muhibbi muhlisin vardır. Yedi bin yiğid Engürü bey'i Mehmed Bey'in vardır. Cümle kırk dokuz bin er olur. Osman Oğlu ile tokuşalım. Ya taht ola, ya baht. Eğer olmazsa yine mekanımız olan Bulgar Dağı hazır, Süleyman Peygamber'in divleri gelse Bulgar Dağı'na çıkamaya deyüb, heman Kökez Oğlun serdar idüb, on bin Bulgar askeri ile Larend'e'ye gelüb zabt eyledi. Osmanlı kaçub Konya'ya gitdiler. Karaman Oğlu ve Cem Sultan Larend'e'de sakin oldular. Karaman Oğlu askerini cem eyledi. Koson Oğlu ve Elvan Oğlu ve Oğuz Oğlu ve Firiz Oğlu ve Göcer Oğlu, Emeleddin Bey, Turgud Oğlu ve Bayburd Oğlu ve Bozdoğan Oğlu, Mukbil ve Kökez Oğlu ve Kaya Oğlu, Emir Şah ve Kutlu Şah ve Hocantı Oğlu cümle yirmi sekiz bin yarar asker ile, Karaman Oğlu beylerin cem idüb, cenge hazır oldular.”⁵³

Fakat Osmanlı kuvvetleri savaşı kazanınca Cem Rodos'a sığınmak zorunda kalmıştır. Karamanlılar sürekli Osmanlılarla mücadele etmiş, bu mücadeleler sırasında Konya, Larend, Niğde, Akşehir ve Beyşehir gibi şehirlerini kaybederek beyliğin

⁵² A.g.e., s.185

⁵³ A.g.e., s.200-201

kurulduğu Ermenek ve İçel taraflarına çekilmek zorunda kalmıştır.⁵⁴ Kasım Bey, Cem'in Rodos'a sığınmasından sonra II. Bayezid'den affını isteyerek İçel topraklarından bir kısmının kendisine ikta olarak verilmesini ister. Osmanlı tarafından isteği kabul edilen Kasım Bey'in 1483 yılında ölümünden sonra İçel kesin olarak Osmanlı hakimiyetine girmiş ve Kasım Bey'in ölümü ile birlikte Karamanlı Devleti tarih sahnesinden silinmiştir.⁵⁵ Fakat, bu bölgede kalan bazı Karamanlı teşekküllerinin, bölgenin coğrafi yapısını lehlerinde kullanarak, Osmanlı'yı devamlı uğraştırması nedeniyle Yavuz Sultan Selim (1512--1520), Karaman Beylerbeyliğini Ali Paşa'ya verip bu işi halletmesini ister; "Ali Paşa, diyarı Karaman'da bir yıl sakin oldu. Ramazan namında bir zaim var idi; Karaman beylerinden olup Karaman Oğlu ile ziyadece dost idi. Ali Paşa anı getirdüb, Karaman Oğlu nice helak olacağıın müşavere eyledi. Ramazan eyder: Bir kaç makbul beyi vardır. Birisi Kökez Oğlu, birisi Pir Han, birisi Emeldin, birisi Oğuz Oğlu, biri Bozdoğan Oğlu, bunlar yoluna can baş virirler. Amma bir kethüdası vardır, Hocantı Oğlu dirler eğer bu işi eyleser ol eyler, deyüb, Hocantı Oğluna nezaketle adem gönderüb getürtdiler."⁵⁶ Karamanlı Devleti'nin tamamen yıkılışına kadar Bozdoğan cemaatini Karaman oğulları yanında görmekteyiz. Karamanlı devleti yıkıldıktan sonra bölgenin kontrolü Osmanlı eline geçer.

Cemaatin sakin olduğu merkez İçil ve çevresidir. Karamanlılar döneminde sadece Bozdoğan oğulları diye geçen bu cemaat hakkında, bölgenin Osmanlı'nın eline geçmesi ve tahrirlerin yapılması ile birlikte daha kapsamlı bir bilgiye ulaşıyoruz. Bu bölümde, Bozdoğan cemaatinin genel anlamda tarihçesini ele aldığımız için cemaati oluşturan teşekküllerin anlatılmasını diğer bölüme bırakıyoruz.

Bozdoğan cemaati İçil merkezli bir cemaat olmasına karşın bazı bölgelerde de Bozdoğan teşekküllerine rastlamaktayız. Bunun nedeni ise Osmanlı Devleti'nin, çeşitli sebeplerden dolayı Türk nüfusunun azaldığı bölgelere yoğun bir insan kaynağı vasfını taşıyan İçil bölgesindeki cemaatlerden takviyeler yapmasıdır. II. Bayezid döneminde Teke bölgesine Bozdoğan cemaatinden az sayıda da olsa göçler olmuştur.⁵⁷ Faruk

⁵⁴ 387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman Ve Rum Defteri I, s. IX

⁵⁵ Şihabeddin Tekindağ, a.g.m., s.326-327

⁵⁶ Şikari, a.g.e., s. 205

⁵⁷ Faruk Sümer, a.g.e., s.180-181 ; Faruk Sümer, a.g.m., s.83

Sümer, II. Bayezid döneminde, Bozdoğan cemaatinden mühim kolların Koçhisar'a⁵⁸ göç ettiklerini söylese⁵⁹ de ileride de açıklayacağımız üzere buradaki Bozdoğan teşekkülleri İçil Bozdoğanlarına ait değildir.

1571 yılında Kıbrıs'ın fethiyle birlikte bu adaya iskan maksadıyla göçmen gönderilmiştir.⁶⁰ Örneğin 1576 (H.984) tarihli bir hüküme göre⁶¹, Bozdoğan teşekküllerinden birisi olan Köseli cemaatinden Ramazan isimli kişinin kırk elli hane ile emirlere itaat etmeyip isyan etmesi üzerine Kıbrıs'a sürülmesi emredilmiştir.

XVI. yüzyılda başlayan ve XVII. yüzyılda da devam eden Celali isyanları⁶² sebebiyle Anadolu'nun bir çok yeri gibi Çukurova'da harap bir duruma düşmüş ve nüfus azalmış idi. Batı ve Güney Batı Anadolu yörük nüfusunun artması ve yaylak sıkıntısı çekilmesi nedeniyle aşiret ve cemaatlerden önemli bir miktar Celali isyanları ile nüfusu azalan Çukurova'ya göç etmişti. Bozdoğan cemaati teşekküllerinden de buraya göçler oldu. Bozdoğan cemaatinden; Menemenci, Kara Hacılı, Kürkçülü ve Tekelü obaları bu bölgeye göç etmiştir. Bozdoğan cemaatinden Menemenci oğulları⁶³ oymağı, Karaisalı ve Kusun bölgesine yerleşirken diğer bir gurup Kadırlı'nın güneyinde Ceyhanın sağ kıyısında yurt tuttu. Bunların bir bölümü Yüreğir'de kışlıyordu -Kerimoğulları- ki bunlara "Kütük Bozdoğan" deniliyordu. Bir görüşe göre bunlara Kütük Bozdoğan denilmesinin nedeni, bütün obaların beyi, ulusu ve bayrak beyinin bu grupta bulunmasından kaynaklanmaktadır.⁶⁴ Faruk Sümer ise, diğer Bozdoğan grubundan ayırdetmek için Kütük Bozdoğan denildiğini ileri sürer.⁶⁵

⁵⁸ Bkz. Td.131, 135 b ve devamı

⁵⁹ Faruk Sümer, a.g.e., s.181 ; Faruk Sümer, "XVI. asırda Anadolu, Suriye ve Irak'ta yaşayan Türk aşiretlerine umumi bir bakış", İktisat Fakültesi Mecmuası, C.11, Ekim 1949-Temmuz 1950, s.515

⁶⁰ Ömer Lütfi Barkan, "Osmanlı İmparatorluğunda bir iskan ve kolonizasyon metodu olarak sürgünler", İktisat Fakültesi Mecmuası, c.11, Ekim 1949-Temmuz 1950, s.548-561

⁶¹ Ahmet Refik, *Türk Aşiretleri (966-1200)*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1989, s. 26-27

⁶² Bkz. Mustafa Akdağ, *Celâli İsyanları 1550-1603*, Ankara 1963

⁶³ Bkz. Yılmaz Kurt, *Menemencioğulları Tarihi*, Akçağ yay., Ankara, 1997

⁶⁴ Ali Rıza Yalçın, a.g.m., s.356

⁶⁵ Faruk Sümer, a.g.e., s.628

İncelediğimiz tahrir defterlerinde buna benzer bir olayla karşılaşmaktayız. İçel Tahrir defterlerinde, “Kara Bozdoğan”⁶⁶ tabiri geçmektedir. Bize göre, gerek “Kütük” gerekse “Kara” kelimeleri o bölgede daha eski olanı ya da ana grubu ifade etmek için kullanılmış olabilir. Bu aileye ait elimizdeki en eski bilgi ise 1707 (H.1119) yılına aittir. Menemencioğulları XVIII. yüzyılda Kara İsalu bölgesinde hakimiyet ve nüfuzlarını artırmışlardır.⁶⁷

Konar-göçerler, gerektiğinde inzibatî ve askerî maksatlarla silah altına alınmaktaydı.⁶⁸ Bu çerçevede Bozdoğan cemaati, Osmanlı devletine gerektiğinde asker olarak da hizmet vermiştir. 1699 yıllarında Rakka’ya iskanları emredilen fakat iskan yerlerine gitmeyen cemaatlerden 400 kadar şakî etrafı yağmalamaya başlamıştı. Bunun üzerine Maraş beylerbeyisine gönderilen bir emirde bunların Kıbrıs’a sürülmeleri, eğer itaat etmezlerse Maraş, Andırın , Karahasanlı cemaatlerinden, Adana çevresinde kışlayan Receblü cemaatinden, Adana zabitlerinden, Kozanoğullarından ve Adana ile Tarsus’da bulunan Bozdoğanlı yörüklerinden temin ve tertib edilecek askerle bu işin yapılması emredilmiştir.⁶⁹ Ayrıca, İçel sancağına iskan edilen bazı cemaatlerin tekrar yaylak ve kışlaklarına gitmeleri üzerine 7 Mart 1713’de Kıbrıs’a sürülmeleri için emir gönderilmiştir. İçel, Alaiyye ve Teke sancakları havalilerine dağılan bu cemaatlerin Kıbrıs’a gönderilmesi için Teke, Alaiyye, İçel, Beyşehir, Konya sancakları âyânı, iş-erleri, il-erleri ve yeniçeri serdarları, Hamid sancağının âyânından Eğridirli Hüseyin’in yanı sıra yine Bozdoğan teşekküllerinden Kara Hacılı, Kürkcülü, Tekelü ve Menemenci memur edilmiştir.⁷⁰

XVIII. yüzyıl’da Nevşehir ve köylerine yerleştirilen oymak ve cemaatlerden biriside Bozdoğan cemaatine bağlı Kara Hacılı cemaatidir. Bu cemaatden 12 hane

⁶⁶ Td.128, 786 b, 798 b ; Td.272, s.313, 316, 317

⁶⁷ Faruk Sümer, a.g.e., s.195-196 ; Faruk Sümer, “Çukur-ova Tarihine.....”, s.31

⁶⁸ Abdullah Saydam, “Orta Anadolu’daki Aşiretlerin İskanı (1839-1853)”, Prof.Dr. Bayram Kodaman’a Armağan, Samsun, 1993, s.231

⁶⁹ Yusuf Hallaçoğlu, XVIII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğ’unun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi, TTK. yay., Ankara, 1997, s.47-48

⁷⁰ A.g.e., s.113

iskan olmuştur.⁷¹

XVIII. yüzyılın ikinci yarısında savaşlar nedeni ile devlet otoritesinin zayıflaması ile cemaatler arasında sürtüşmeler artmıştır. 1754 (H.1167) yılına ait bir belgeye göre, Avşarlara bağlı Tecirli ile Zeynebli cemaatleri Bozdoğanlar'a hücum ederek 80.000 guruşluk davarlarını, at ve develerini yağmalayıp, ileri gelenlerden Kara Nebioğlu ile birlikte onbeş kişiyi de öldürmüşlerdir.⁷² XIX. yüzyıla gelindiğinde Bozdoğanların, Avşarlarla olan sürtüşmeleri devam etmiş 1852 yılında yine savaşmışlardır.⁷³ Bozdoğanlılar arasında dilden dile günümüze kadar gelen türkülerde bu olaylar dile getirilmekte ve bir Bozok boyu olan Avşarlar'ı kaseden şu mısralar dikkat çekmektedir:

“Konardım yaylalara, kurardım yurdum;

Bozoklu koyunsa ben de bir kurdum;

Bozok'un sürüsünü dağıtan benim efendim.”⁷⁴

1852-53 yıllarında Çukurova'da dolaşan V.Langlois'in hazırladığı oymakların listesine göre XIX. yüzyılın ikinci yarısında Tarsus ve Adana'daki Bozdoğan teşekküllerinin nüfus ve iktisadi durumlarını öğrenmekteyiz.

V. Langlois'nın Çukurova'daki Oymaklara Dair Listesi (1860 Yılı)

	-Tarsus-					
	Nüfusu		Koyunu	Keçisi	Sığırı	Devesi
1- Menemenci:	3.000	ev	80.000	20.000	18.000	2.000
2- Tekeli:	600	ev	8.000	25.000	2.400	400
3- Sortan ve Küçü oğlu:	500	çadır	4.000	8.000	1.500	350
4- Kara Kahyalı:	700	çadır	50.000	6.000	4.100	1.000
5-Tor oğlu:	300	ev	800	2.000	1.000	200
6-Bahşiş ve						
7-Hacı Hasan oğlu:	300	ev	500	4.500	2.000	150

⁷¹ A.g.e., s.73-75

⁷² Ahmet Refik, a.g.e., s.214-215 ; Faruk Sümer, a.g.e., s.279

⁷³ Ali Rıza Yalman (Yalkın), *Cenupta Türkmen Oymakları II*, Kültür Bakanlığı yay., 1977, s.328-329 ; Faruk Sümer, a.g.e., s.281

⁷⁴ Ali Rıza Yalın, a.g.m., s.358

8-Kara Tekeli:	150	ev	4.000	40.000	500	100
9-Puran ve Mustafa Bey:	200	çadır	6.000	5.000	500	300
10-Kalavunlu:	30	ev	500	500	1.500	475
-Adana-						
11-Kara Hacılı:	500	ev	3.000	5.000	3.500	300
12-Dünderlu:	200	çadır	7.500	3.000	1.000	150
13-Cerid:	1.200	çadır	37.500	3.500	25.000	1.800
14-Sırkıntılı oğlu:	800	çadır	30.000	5.000	1.800	1.000
15-Kerim oğlu:	2.500	çadır	40.000	4.000	20.000	2.000
16-Karıntılı:	100	çadır	4.000	4.000	2.000	150
17-Kozan oğlu:	500	ev	7.000	5.500	2.500	50
18-Bozdoğan ⁷⁵ :	1.400	çadır	40.000	40.000	20.000	3.000
19-Tecirli:	1.200	çadır	30.000	40.000	21.000	1.000
20-Farsak:	800	çadır	20.000	40.000	9.500	750 ⁷⁶

Listeye göre Tarsus'da adı zikredilen on oymağın toplam nüfusu 4.380 ev, 1.200 çadır; koyunu 153.800; keçisi 111.000; sığırtı 31.500; devesi 4.975'dir. Bir Bozdoğan teşekkülü olan Menemencioğullarının 3.000 evi, 80.000 koyunu, 20.000 keçisi, 18.000 sığırtı, 2.000 devesi mevcuttur. Adana'da ise, adı zikredilen on oymağın toplam nüfusu 8.700 çadır 1.000 ev; koyunu 219.000; keçisi 150.000; sığırtı 106.300; devesi 10.200'dir. Adana'da adı geçen on cemaatten üçü - Kara Hacılı, Kerimoğlu, Bozdoğan- birer Bozdoğan teşekkülüdür. Bozdoğan teşekküllerinin toplam 3.900 çadır, 500 ev; 83.000 koyunu; 49.000 keçisi; 43.500 sığırtı; 5.300 devesi mevcuttur. Bütün bu rakamlar kıyaslandığında gerek Tarsus gerekse Adana'da Bozdoğan teşekküllerinin gücü ortaya çıkmaktadır. V.Langlois'in hazırladığı oymakların listesine göre XIX. yüzyılın ikinci yarısında Tarsus ve Adana'da hakim güç Bozdoğan teşekküllerinin elindedir. İçel Bozdoğan teşekküllerinin klasik dönem göç hattı İçel'den Hamid'e uzanan Toros hattıdır.

⁷⁵ Bu Bozdoğanlar Kerim oğulları'nın idaresi altında olmayan Bozdoğanlar olup çoğu Kadirli ve Ceyhan kazalarında yerleşmişlerdir. Bkz. Faruk Sümer, a.g.e., s.628

⁷⁶ A.g.e., s. 628

Bozdoğan cemaatinin diğerkolu ise Kuzey Suriye ve Anadolu'nun Güney Doğusunda sakin olmuştur. Biz bunlar hakkında ilk bilgileri, XIV. yüzyılda yazılmış **Kitabu icâbeti's-sâil ilâ ma'rifeti'r-resâil** adlı eserde bulmaktayız. Bu eserde oymak ve cemaatlere dair bir liste mevcuttur. Bu liste XV. yüzyılın ilk çeyreğinde ölen (1418) Kalkaşendi adlı Mısırlı müellifin **Subhu'l-â'sâ** isimli kitabında da görülmektedir. Kalkaşendi Türkmenler'e dair, başka bilgiler de vermektedir. Bundan dolayı aşağıda verdiğimiz listede Faruk Sümer, adı geçen müellifdeki listeyi esas alıp, **Kitabu icâbeti's-sâil**'deki listeye dayanarak da gereken düzeltmeleri yapmıştır.

“ En Eski Liste (XIV. Yüzyıl)

Et-teskîf'de⁷⁷ denildiğine göre Türkmen oymaklarının pek azına, Doğu ülkelerinin büyüklerine gönderilen mektuplar gibi yazılırdı. Onlar dan geri kalanlara ise tâteti'ş-Şerife sözü yazılır. Bununla beraber onlara gönderilen önemli yazılarda yalnız şerife kelimesi bulunur.

1- Türkmenler'den Murad Hoca . Buna es-sâmî yazılmaz yalnız adı yazılır.

2- Bozdoğan oğlu'nun yeğeni Büyük Bâkiş (Beğiş). Buna es-sâmî yazılmaz yalnız adı yazılır.

3- Zeynu'l-Mulk Bozdoğan. Buna da es-sâmî yazılmaz, yalnız adı yazılır. Ancak onun için “Doğu ülkelerindeki Türkmen büyüğü” sıfatı, adından önce yazılır.

4- Bozoklular: Türkmen İnal oğlu Ali bu topluluktandır. es-sâmî yazılmaz, bilinen adı yazılır.

5- Ali Şâr oğlu Yakub. Buna adı ve es-sâmî yazılır. Et-Teskîf'de denildiğine göre, 741 (1340-1341) yılında Kadı Nasreddin b. en-Nesâî ona (yani Ali Şâr oğlu Yakub'a) böyle yazmıştı.

6- Döğerk Sâlim: adı ve es-sâmî yazılır.

Bilinmelidir ki yine et-Teskîf'den nakl edilerek Suriye (Şam) yörelerindeki Türkmenler hakkında bilgi verilmiştir. Aynı kitabda Türkmen beylerinden hiç birine tâet kelimesi yazılmamıştır. Şayet onlara yazılması gereken bir şey olur ise bütün

⁷⁷ Memlûk devlet teşkilatında, özellikle bürokratlar için yazılmış olan eser; emirlere, kadınlara, diğerk devlet memurları ile hükümdarlara, Türkmen ve Arab emirlerine yazılacak yazılarda ne tür ünvanların kullanılacağı konusunda bilgi verir fakat bu eser kayıptır. A.g.e., s.619

oymaklarına gönderilen yazılarda mutlaka şerîf⁷⁸ kelimesi kullanılırdı.”⁷⁹

XIV. yüzyılda, Bozdoğan teşekküllerinin İçel kolu Karaman içerisinde etkin bir biçimde yaşam sürerken, Doğudaki kol ise Kuzey Suriye ve Güney Doğu Anadolu’da etkin bir biçimde varlığını sürdürmektedir. Bu yüzyılda, bu bölgelerdeki hakim güç Memlük ve Kara Koyunlular idi. Bozdoğan teşekkülleri bu bölgede müstakil bir şekilde hareket etmekteydiler. Fakat duruma göre siyaset izleyerek tek bir devlet çatısı altında bulunmamışlardır. Faruk Sümer’in naklettiğine göre, **Kitabu icâbeti’s-sâil**’de Bozdoğanolu’nun yeğeni Bâkiş (Bekiş)’in Harput vâlisi (nâib) olduğu söylenmektedir.⁸⁰ Harput o sırada Kara Koyunlular’ın elinde bulunmaktadır. Faruk Sümer, Bozdoğan oğullarının Musul Mardin arasında yaşayan bir aile olduğunu söyler⁸¹ ki Zeynu’l-Mulk Bozdoğan - **Kitabu icâbeti’s-sâil**’de, Zeynu’l- Mulk Bozdoğan’ın ismi, Zeyneddin ibni Bozdoğan şeklinde zikredilmiştir ki Faruk Sümer bunun daha doğru olduğu konusunda görüş belirtir-⁸² için “Doğu ülkelerindeki Türkmen büyüğü” sıfatının kullanılması bizce bu bilginin doğruluğunu teyit eder. Ve yine bu bölge, Kara Koyunlular hakimiyetindedir.

1349 yılında geçen bir olayda Bozdoğanlıları Ak Koyunlular arasında görüyoruz. Hısn Keyfa Eyyübi hükümdarı, Erzen beyi Cemaleddin, Muş ve Ahlat beyleri ile bozuşunca esir olur fakat Kara Koyunlu Bayram Hoca tarafından H.750 (1349)’de kurtarılır. Bu olaya sebep olduğu için Erzen beyi hücumu uğrar; Erzen şehrinin surları ve çarşıları tahrib edilip yangına verilir. Bayram Hoca, Eyyubi emiri ile müttefiktir. Fakat Ak Koyunlu Türkmenlerine katılan Boz-ok koluna mensub Bozdoğanlı Türkmenleri tarafından mağlub edilir⁸³

⁷⁸ **Es-sâmî**: Ulu, yüksek anlamında bir ünvanıdır ; **Tâet**: Allahın buyruklarını yerine getirmek ve buyruklarına karşı gelmemektir ; **Şerîf**: Şerefli

⁷⁹ A.g.e., s.619-620

⁸⁰ A.g.e., s.619

⁸¹ A.g.e., s.619 ; Yaşar Yücel, **Kadı Burhaneddin Ahmed ve Devleti**, DTCF yay., Ankara, 1970, s.41

⁸² Faruk Sümer, a.g.e., s.619

⁸³ Osman Turan, **Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi**, Boğaziçi yay., İstanbul, 1993, s.195

Pir Muhammed'in Musul'u alıp emir olarak tanınmasından sonra, Mardin hükümdarı Melik Salih'in İbrahim Şah'dan dul kalan kızıyla evlenmek ister. Melik Salih bu isteği kabul eder ve Pir Muhammed mahiyetindeki beğler ile birlikte Mardin'e gelir. Düğün Mardin'de yapılacaktır. Fakat, Pir Muhammed kendi emirlerinden biri olan Hüseyin Beğ tarafından öldürülür. Hüseyin Beğ, bir Türkmen emiri ve Tay-Buğa adlı bir kişinin oğlu olup Ağçe Sakal nâmıyla anılıyordu. Hüseyin Beğ'in Pir Muhammed'i öldürmesi, Türkmenlerin Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun siyasi hakimi olmalarını beraberinde getirmiştir.

Hüseyin Beğ, Hısn-Keyfa hükümdarı Melik Adil'den, Kürd emirleri ve reislerinden noyanlık hakkı olan vergi ve armağanlarını ister. Fakat, bunlar bu isteğe cevap vermezler. Hatta, Hısn-Keyfa hükümdarı Melik Adil, Bitlis hakimi Ziyaüddin, Ziyaüddin'in kardeşi Muş hakimi Şemseddin, Ahlat hakimi Bahaeddin ve Meyyafarikin (Silvan) hakimi Zirki Şeyh İzzeddin b. Şeyh Zeydo bir araya gelerek yayladan dönen Hüseyin Beğ'i Salat çayı kıyısında karşılarlar. Burada, 1351 (H. 752) yılında, Kürdler Türkmenler tarafından bozguna uğrattılır. Bu savaşta Kara Koyunlu Bayram Hoca - Hüseyin Beğ'in en yakın emirlerinden biri- da bulunmuştur.

Bayram Hoca, 1351 yılı güzünde Hüseyin Beğ'i öldürerek Musul'u ele geçirip emirliği elde etmek istediye de Hüseyin Beğ'in yeğeni Ordu Buğra ondan önce davranarak şehri ele geçirmiştir. Bu olay, Türkmenler arasında büyük bir probleme sebep olmuştur. Çünkü, Türkmenlerin büyük bir çoğunluğu Bayram Hoca'nın emirliğini desteklemekteydi.⁸⁴

Hüseyin Beğ'in öldürülmesinden sonra onun beğlerinden birisi olan Bozdoğan, Hısn-Keyfa hükümdarına bağlı Heysem kalesi çevresini yağmalamıştır. Bozdoğan, 1352 yılı başlarında Muş bölgesine yaylağa giderken tekrar bu bölgeyi yağmalar. Bunun üzerine Hısn-Keyfa hükümdarı, Süleymani Kürdlerini de yanına alarak Bozdoğan Beğ'i öldürerek Türkmenleri yenilgiye uğrattır (Haziran 1352). Bozdoğan'dan sonra oymağın başına oğulları Ziyau'l-Mülk ve Sa'du'l-Mülk geçer.⁸⁵

Bayram Hoca'dan sonra Kara Koyunlular'ın başına Kara Mehmed (1380-1389) geçmiştir. Kara Mehmed, Suriye Döğerleri'nin beği Salim'in- Ca'ber hakimi- Kara

⁸⁴ Faruk Sümer, *Kara Koyunlular*, C.1, TTK yay, Ankara, 1967, s.37-40

⁸⁵ A.g.e., s.40 ; Faruk Sümer, a.g.m., s.9

Koyunlu tebası olan Musul hacıların yollarını keserek yağmalaması üzerine Suriye'ye gelir (1383). Burada, Bozdoğan oğlu Ziyau'l-Mülk'ün de destek ve yardımını alan Kara Mehmed on iki bin kuvvetle Salim'i bozguna uğratar.⁸⁶ Bozdoğanlılar daha sonra, Mintaş'ın- Malatya'da Memluklu naibi iken Kadı Burhaneddin'in de desteğini alarak Berkuk'a karşı isyan etmiştir⁸⁷- Berkuk ile olan mücadelesinde de karşımıza çıkıyor ve Mintaş taraftarı olarak Memlûklüler'e karşı savaşa girmişler fakat ağır bir şekilde yenilmişlerdir. Mintaş'ın ölümünden sonra Berkuk'un gazabından korktukları için Anadolu'ya geçerek Sa'du'l-Mülk Kadı Burhaneddin'in, biraderi Ziyau'l-Mülk ise Erzincan emiri Mutahharten'in hizmetine girmişlerdir.⁸⁸

Kadı Burhaneddin, Bozdoğanlı aşireti beyi Sa'du'l-Mülk'e Sivas-Erzincan arasındaki Akşehir ve Suşehri'ni ikta olarak vermiştir.⁸⁹ Sa'du'l-Mülk, artık en yakın emirlerinden biri olarak Kadı Burhaneddin'in hizmetindedir. Kadı Burhaneddin'in iki amansız rakibi-Erzincan emiri Mutahharten ve Karamanlılar- var idi. 1395 yılında Erzincan emiri Mutahharten ile karşılaşan Kadı Burhaneddin'in ordusu bozulunca o, savaşa savaşa geri çekilerek Bozdoğan oğlu Sa'du'l-Mülk'e haber gönderip kendisi gelene kadar Sivas'tan ayrılmamasını istemiştir.⁹⁰ Emir Mutahharten'in, Kadı Burhaneddin'e karşı kazandığı bu başarıyla birlikte Akşehir'e de saldırması üzerine Sa'du'l-Mülk burayı boşaltarak Sivas'a çekilmiştir. Aslında, Mutahharten'in buraya saldırmasındaki amacı Akşehir kalesini tamir edip Bozdoğan beyi olan Sa'du'l-Mülk'ün biraderi Ziyau'l-Mülk'e burayı vererek sınırları içine katmaktı. Fakat Kadı Burhaneddin'in büyük bir ordu için hazırlık yaptığını gören emir, kalenin tamirini yarım bırakarak Erzincan'a çekildi. Aslında bu çekilmenin nedeni Kadı Burhaneddin'e karşı taze bir kuvvet olarak kullanmak istediği Bozdoğan oğlu Ziyau'l-Mülk'ün, Kadı Burhaneddin'e yaklaşması ve oğlu Kasım'ı kıymetli hediyelerle birlikte ona göndererek ardından bütün mahiyetiyle birlikte Kadı Burhaneddin'e katılmasıydı. Kadı

⁸⁶ Faruk Sümer, a.g.e., s.47-48 ; Yaşar Yücel, a.g.e., s.138

⁸⁷ Yaşar Yücel, a.g.e., s.94-95

⁸⁸ A.g.e., s.138 ; Faruk Sümer, Oğuzlar, s.619

⁸⁹ Yaşar Yücel, a.g.e., s.138

⁹⁰ A.g.e., s.140

Burhaneddin buna karşılık Ziyâü'l-Mülk'e Akşehir kalesi muhafızlığını vermiştir.⁹¹ Bu arada Kayseri valisi Şeyh Müeyyed, Karamanlıların da telkinleri ile Kadı Burhaneddin'e isyan etmiştir. Bunun üzerine önce Ziyâü'l-Mülk ve Emir Veled komutasındaki öncü kuvvetleri Şeyh Müeyyed'in üzerine gönderen Kadı Burhaneddin daha sonra ordusuyla gelerek bu isyanı bastırmıştır.⁹²

Bu ana kadar Kadı Burhaneddin'e hizmet eden Bozdoğanlılar Kadı Burhaneddin'in yanından ayrılarak Ak Koyunlu Kara Yülük Osman'ın hizmetine girmişlerdir. Osman, Akkoyunlu hükümdarı Ahmed Beğ'in kardeşidir. Akkoyunluların, Kadı Burhaneddin ile olan iyi ilişkileri zamanla bozulmaya başlamıştır. 1396 sonbaharında isyan eden Ahmed Bey'in, Kadı Burhaneddin'in Kayseri valisi Şeyh Müeyyed'i itaat altına almak için düzenlediği sefere katılmaması bunun bir göstergesidir. Fakat Ahmed Bey'in kardeşi Osman, Kadı Burhaneddin'in maiyetinde bu sefere katılmış ve yararlıklar göstermiştir. 1398 yılında kendisine gösterilen yaylağı Kadı Burhaneddin'in izni olmadan terk eden Kara Yülük Osman, Kadı Burhaneddin ile karşı karşıya gelmiş ve Yülük Osman Kadı Burhaneddin'i öldürmüştür. Bazı Arab kaynaklarının Kadı Burhaneddin'in Bozdoğanlılar tarafından öldürüldüğünü yazmasının nedeni Bozdoğanlıların Kara Yülük Osman tarafında yer almalarından kaynaklanmıştır.⁹³

XVI. yüzyıla gelindiğinde, Bozdoğanlılar'dan bu bölgede cemaat bazında teşekküller kalmamıştır. Bu bölgede yaşadıklarına dair geride bıraktıkları tek şey köy ve mezra'a isimleridir.⁹⁴ Bu Bozdoğan kolunun göç hattı ise Şam'dan Sivas'a

⁹¹ A.g.e., s.141-142

⁹² A.g.e., s.144-146

⁹³ A.g.e., s.156-159

⁹⁴ Td.155, H.975 (1567) tarihli Diyarbakır mufassal defteri: 131 a, Çiftlik-i Bozdoğan (Garbi-i Amid nâhiyesi), der kışlak-ı Dirin, der tasarruf-ı mezkur timâr-ı hod, ç.1 Hâsıl 400 ; Td.117, H.975 (1567) tarihli Mardin mufassal tahrir defteri: 351 b, Karye-i Bozdoğan (Birecik nâhiyesi), nefer 19, hâne 19, Hâsıl 3.440 ; Td.304 Diyarbakır icmâl defteri: 8 b, Karye-i Bozdoğan Hâsıl 3.440 (Birecik nâhiyesi) ; Td.151, H.973 (1565) tarihli Ruha mufassal defteri: 58 b, Karye-i Bozdoğan (Cullab nâhiyesi), hass-ı cedîd, neferen 7, Yekûn 5.950 ; Td.204 Ruha icmal defteri: 6 b, Karye-i Bozdoğan Hâsıl 5.950 (Cullab nâhiyesi) ; 12

kadardır.

Bozdoğanların İçel kolunu anlatırken ileride değineceğimiz dediğimiz bir konu da Koçhisar'daki Bozdoğanlılar idi. Faruk Sümer, bunların İçel Türkmenlerine-yani Bozdoğanlıların İçel koluna- mensub olduklarını söyler, ayrıca Koçhisar'daki Bozdoğan teşekkülleri arasındaki İğdir cemaatine dayanarak da Bozdoğanlıların İğdir boyuna mensub olduklarını belirterek İçel'de önemli miktarda İğdir boyu teşekküllerinin mevcut olduğunu da sözlerine ekler.⁹⁵

Bize göre bunlar, Bozdoğanlıların Doğu yani Suriye koluna mensuptur. Çünkü, burada adı geçen Bozdoğan cemaatlerinin hiç birine İçil defterlerindeki Bozdoğan teşekkülleri arasında rastlamamaktayız. Ayrıca Koçhisar'da Bozdoğan teşekkülleri arasında cemaat adı olarak **Arablar**⁹⁶ geçmekte, bu isim genelde doğu kökenli cemaatler arasında görülmektedir.

Faruk Sümer, İğdir cemaatinden dolayı Bozdoğanlıları İğdir boyuna bağlarken, II. Bayezid (1481-1512) devrinde Silifke yöresinde yaşayan Bozdoğan obaları arasında 48 vergi nüfuslu Karkın adlı bir obanın var olduğu bilgisini bir makalesinde dile getirmektedir.⁹⁷ Biz incelediğimiz defterlerde Bozdoğan teşekkülleri arasında

b, Bozdoğan Viranı (Birecik nâhiyesi) ; 110 a, Mezra'a-i Bozdoğan Hâsıl 2.500 (Rakka livâsı) ; Td.328 Van-Erciş icmâl defteri: 39 a, Karye-i Bozdoğan tâbi'-i mezbûr Hâsıl 2.000 (Bargiri nâhiyesi) ; T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:39, Defter-i Hâkâni Dizisi:IV, 998 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Diyar-ı Bekr ve Arab ve Zü'l-kadriyye Defteri I, (Dizin v e Tıpkıbasım), Ankara 1998, (1530 tarihli), s.54, Karye-i Bozdoğan (Birecik kazası) tâbi'-i timâr-ı kethüdâ-i mezbûr, hâne 7, Hâsıl 4.379 ; s.205, Karye-i Bozdoğan tâbi'-i Cullab, mu'af bir çiftlik yeriyle 1, Hâsıl 1.245

⁹⁵ Faruk Sümer, a.g.e., s.357 ; Faruk Sümer, a.g.m., s.77-78, 82 ; Faruk Sümer, "Osmanlı Devrinde Anadolu'da Yaşayan Üç-oklu Oğuz Boylarına Mensub Teşekküller", **İktisat Fakültesi Mecmuası**, XI, no.1-4, s.471, 504 ; Faruk Sümer, "XVI. asırda", s.515 ; Cengiz Orhonlu, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Aşiretlerin İskanı**, Eren yay., İstanbul, 1987, s. 18 ; İğdir cemaati için bkz. Td.387, s.140, 145; Td.131, 140 a-141 a

⁹⁶ Bkz. Td.131, 137 b-139 a

⁹⁷ F. Sümer, "Boz-oklu Oğuz Boylarına Dair", **DTCF Dergisi**, C.XI, S.I, s. 89

İğdir cemaatine rastladığımız gibi Karkın cemaatine de rastladık.⁹⁸ Dolayısıyla, Karkın isimli bir boyun varlığını da düşünecek olursak Bozdoğanlıları, aynı isimli bir boyun tek bir yerde geçmesine bakarak, İğdir boyuna bağlamak yanlış olur. En azından şu an, elimizdeki mevcut bilgiler çerçevesinde Bozdoğan cemaatinin hangi Oğuz boyuna mensub olduğu konusunda fikir yürütmek erkendir. Fakat, İcâbet us-Sâil adlı eserde Bozdoğanların Oğuzların Bozok kolundan olduğu konusunda bir bilgi mevcuttur.⁹⁹

⁹⁸ Td.128: 790 b; Td.83: s.201; Td.387: s.277

⁹⁹ Osman Turan, a.g.e., s.195

II. BÖLÜM

Bozdoğan Teşekkürleri

A) İçel Bozdoğanları

a)Burhanlar

Bozdoğan teşekkülleri arasında en kalabalık cemaatlerden birisi Burhanlar cemaatidir. İncelediğimiz tahrir defterlerinin tamamında ismi geçmekte olup bu da Bozdoğan teşekkülleri içerisinde en eski cemaatlerden birisi olduğunu gösterir. Nitekim Karamanoğulları tarihi içerisinde adı Bozdoğan ile beraber geçen Hoca Yunuslu cemaati tahrir defterlerinde Burhanlar cemaati ile beraber yazılmıştır.¹⁰⁰ Burhanlara bağlı cemaatlerin Bozdoğan teşekküllerinin ana grublarından birini oluşturduğu görülmektedir. Ancak Hoca Yunuslu örneğinde olduğu gibi diğer Bozdoğan cemaatleri ile birlikte yazıldıklarından dolayı onların kesin nüfusunu tesbit etmek mümkün olamamaktadır. Mesela 16. Yüzyılın ilk çeyreğine ait tahrirde Burhanlar cemaati müstakil kaydedilmiş olup 44'ü hane 51 vergi neferinden oluşmaktadır.¹⁰¹ Yine Td. 83'e yakın bir tarihli Muhasebe defterinde Gülnar nahiyesinde Burhanlar cemaati 52'si hane 59 nefer kayıtlıdır.¹⁰² Selendi nahiyesinde ise 6'sı hane 13 nefer mevcuttur.¹⁰³ Bu ilk iki tahrirde sadece İçel sancağı'nın Gülnar ve Selendi nahiyesindeki nüfusu kapsamaktadır. Nitekim 1554 tarihli İçel defterinde dört ayrı vergi biriminde Gülnar nahiyesinde Burhanlar cemaatine mensub 62 nefer bulunmaktadır. Ancak, Gülnar dışında Mud, Larende ve Ermenek'te 12 nefer perakende vardır. Bunların dışında Alaiyye'de 51, Adana'da ise 22 nefer cemaat perakendesinin olduğu kayıtlardan görülmektedir. Sadece Td.272'de geçen ve Burhanlara bağlı olarak gösterilen iki oymaktan Bahaeddinlü 2 nefer Gömeç ise 25 neferdir. Gömeç cemaati Kızıl Bağ, İmad ve Tane adlı karyeler yakınında "Kiçi evli" ile kışlamaktadır.¹⁰⁴ Yine aynı defterdeki bir başka kayıta bu cemaatin kışladıkları yerlerin Anamur'a bağlı olduğu ve cemaat-i Saru Tane ile birlikte yazıldığı

¹⁰⁰ Örneğin Td.272, s.152, "Sınur-ı Bağ Alanı Hoca Yunuslu ve Burhanlar cemaati ziraat ederler" ; Td.128, 471 b'de ise Bağ Alanı ve Bulas mezra'asında birlikte ziraat ettikleri kayıtlıdır.

¹⁰¹ Td.83, s.208

¹⁰² Td.387, s.277

¹⁰³ Td.387, s.318

¹⁰⁴ Td.272, s. 320

görülmektedir. İki kaydın birbirini tamamladığı göz önüne alındığında¹⁰⁵ ilk kayıttaki Tane karyesinin Saru Tane cemaatinden ismini aldığını ve hatta buranın derbend veya köprü bulunan bir mevki olması gerektiğini zannetmekteyiz. Gömeç cemaati burada ziraat yapmaktadır. 1584 tarihinde Gülnar'a bağlı Ovacık karyesinde 151 neferlik Burhanlar cemaati mevcuttur. Bu da yaklaşık otuz yıllık süre zarfında nefer bazında % 150'ye yakın bir artışı olduğunu göstergesidir. Bu artış bir önceki tahrir defterinde Larende, Mud ve Ermenek'teki nüfusun buraya aktarılmış olması veya Gömeç oynağının katılması ile ilgili olabilir. Benzer bir artış Adana'nın Gerce mahallinde bulunan Burhanlar cemaati içinde geçerlidir. Burada 22 olan nefer sayısı 79'a yükselmiştir. Alaiyye'de ise fazla bir nüfus artışı görülmez. Gök Bil ve Gökçe Pınar yaylaklarında yaylayan 61 nefer mevcuttur. Gökçe Pınar yaylağındaki Burhanlar cemaati aynı zamanda Deli Kocalı adı ile de anılmaktadır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Burhanlar cemaati bazı yerlerde defterlere başka cemaatlerle beraber kayd edilmiştir. Evliya Çavuş, Ali Hoca, Hoca Yunuslu, Köseler ve Civanlar cemaatleri bazı yerlerde Burhanlar ile beraber aynı zirai sahaları tasarruf etmektedirler.¹⁰⁶ Nüfus tesbitindeki zorluk onların vergi gelirlerini belirlemede de, diğer cemaatlerle beraber yazıldıkları için, karşımıza çıkmaktadır. Td. 83 nolu ilk tahrirde Burhanlar cemaati 1514 akçalık tek vergi kaleminde yazılmış iken diğer tahrirlerde ayrı ayrı yerlerde verilmiştir. Td.387'de Gülnar ve Selendi'de 5918 akça; Td.272'de Gülnar, Mud, Ermenek, Larende, Adana ve Alaiyye'de 4830 akçalık müstakil, diğer cemaatler ile beraber 2030 akça müşterek vergi geliri kaydedilmiştir. 16. yüzyıla ait son tahrir defteri olan Td.128 de ise 5634 akça müstakil, 7090 akça müşterek hasıl kaydedilmiştir. Görülüyorki nüfus artışındaki kadar olmasa da gelirlerde önemli ölçüde bir artış olmuştur.

Diğer cemaatler ile ortak yazılan yerler sadece ziraat için tahsis edilmiştir. Nitekim buradaki vergiler hububat öşürleri ve şahıs vergileri ağırlıklıdır. Adet-i ağnam

¹⁰⁵ Td.272, s.93; "Cemaat-ı Saru Tane tâbi'-i Anamur ma'a meremmetciyan Silifke kazasına müteallik Bozdoğan cemaatinden Gömeç nâm yörük tairesinin bazısı kış eyyamında bu sınırdaki ziraat iderler"

¹⁰⁶ Örneğin Td.272, s.153, "Mezraa-ı Yaka Çevliği ki haliya içinde Evliya Çavuş ve Burhanlar cemaati bağlar ihdas edüb ve bazı yerlerinde ziraat iderler"

gibi konar-göçer yaşayışı gösteren hayvancılıkla ilgili vergiler mevcut değildir. Burhanlar cemaatinin müstakil yazıldığı yerlerde ise vergilerin ağırlığını adet-iağnam ve şahıs vergileri oluşturmaktadır. Örneğin Gökçe Pınar'da yaylayan Burhanlar cemaatinin 5500 akça olan vergi hasılının 2000 akçasını adet-i ağnam oluşturmaktadır. Bu da 54 neferlik cemaatin 4000 koyuna sahip olduğunu gösterir.¹⁰⁷ (Bkz. Tablo I)

b)Bıçakçılar - Bıçakçı - Bıçakçıyan

Tapu tahrir defterlerinde Bıçakçı yada Bıçakçıyan şeklinde de yazılan Bıçakçılar cemaati, incelediğimiz bütün tahrir defterlerinde geçmektedir. Dolayısıyla Bozdoğan cemaatinin en eski teşekküllerinden birisidir. Td.83 nolu tahrir defterine göre Silifke nahiyesinde iki ayrı yerde Bıçakçılar teşekkülü bulunmaktadır. Murtluca karyesinde 19'u hane olmak üzere 31 nefer bulunmakta iken haric ez defter olarak yazılan diğer grupta ise 195'i hane olmak üzere 220 nefer mevcuttur. Td.83'e göre Silifke'de Bıçakçılar cemaatine tâbi 214'ü hane toplam 251 vergi neferi bulunmaktadır. Td. 387'de ise bir önceki defterde olduğu gibi biri Murtluca olmak üzere iki yerde geçmekte ve Silifke'de 379'u hane olmak üzere 336 Bıçakçılar cemaatine mensub vergi neferi bulunmaktadır. 16. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde ise Bıçakçılar cemaati dışında cemaate mensub dört oymağın varlığı göze çarpmaktadır ki bunlar Td.272'de Kök Aşıklı Td.128'de ise Küçük Aşıklı şeklinde geçen Küçük Aşıklı ve Td.128'de kayıtlı Kara Fakihler, İlhan ve Kulaklı oymaklarıdır. Ayrıca bir kısım Bıçakçılar cemaati ise Eşen şeklinde anılmaktadır. Silifkede Bıçakçılar cemaatine ait 309 vergi neferi vardır. Eşen olarak adlandırılan teşekküller ise Mud'da bulunmakta ve toplam 152 vergi neferine sahiptir. Bunun dışında Mud'da 59 neferlik bir diğer Bıçakçılar grubu bulunmaktadır. Gülnar'a bağlı Bucak Kışla karyesinde ise bir Bıçakçılar oymağı olan Kök Aşıklı'ya mensub 3 vergi neferi mevcuttur. Yüzyılın son tahrir defteri olan Td.128'e göre ise Silifke'de, Küçük Aşıklı oymağına bağlı 43 neferle birlikte 246 vergi neferi bulunmaktadır. Sinanlu'ya bağlı Çepni'de ise 63 bennak ve 59 caba mevcuttur.¹⁰⁸ Sinanlu'da ayrıca Eşen diyede adlandırılan 154

¹⁰⁷ Td.128, 784 b

¹⁰⁸ Bir önceki defterde Mud'a bağlı olarak gösterilen Çepni karyesindeki Bozdoğan teşekkülleri Bıçakçılar cemaati olarak gösterilmişti. Dolayısı ile biz buradaki Bozdoğan teşekküllerini de Bıçakçılar cemaatine bağladık. Çepni karyesinin Td.272'de Mud'a

neferlik bir diğer Bıçakçılar grubu da vardır. Sadece adı Td.128'de geçen Kulaklı oymağının da Eşen diye bilinen Bıçakçı cemaatine tabi olduğu bir önceki tahrirden anlaşılmaktadır.¹⁰⁹ Td.128'de Kulaklı ile beraber yazılan Bıçakçı cemaatinin 196 nefere sahiptirler. Bıçakçılara bağlı olan oymaklardan Kara Fakihler'in 168, İlhan'ın ise 231 vergi neferi kaydedilmiştir. Td.272 ve Td.128 deki kayıtlara göre Bıçakçılar cemaatinin kışlaklarından birisi Yazı Bük isimli mahaldir.¹¹⁰ Td.128'de Yazı Bük'de 11 Bennak 16 caba mevcuttur.¹¹¹

Bıçakçılar cemaatinin vergi hasıllarına gelince; Td. 83'e göre Silifke'de Bıçakçılar cemaatinin 9753 akçalık vergi hasılı mevcut iken Td.387'de bu rakam 11653 akçadır. 1584 tarihli Td.272 nolu defterde ise Silifke'deki Bıçakçılar cemaatinin toplam vergi hasılı 11.090 akçadır. Yalnız burada, Mud'a bağlı Çepni karyesinin hasılı Silifke'ye bağlı Murtluca ile beraber verilmiştir.¹¹² Mud'daki, Eşen diye tabir edilen Bıçakçılar ise 2.963 vergi hasılına sahiptir. Gülnar'a gelince, buraya bağlı Kırbil mezraası Bıçakçılar cemaatinin ziraat sahası olup¹¹³ 530 akça vergi hasılı vardır. Ayrıca Bucak Kışla'daki Kök Aşıklı oymağının ise 142 akça olmak üzere Gülnar'da Bıçakçılar cemaatinin toplam 672 akça vergi hasılı kaydedilmiştir. Td.128'e göre Bıçakçılar cemaatinin Silifke'deki vergi hasılı Küçük Aşıklı oymağı ile beraber toplam 4500'dür. Sinanlı'da ise Bıçakçılar cemaatinin, Eşen diye bilinen Bıçakçıların 2500 akçası ve bunlara tabi Kulaklı oymağının 1351 akçası da dahil olmak üzere toplam 5851 akça vergi hasılı mevcuttur. Bıçakçılar oymağı olan Kara Fakihler 3500, İlhan ise

Td.128'de Sinanlı'ya bağlanması ise idari yapının zamanla değişmesi ile alakalıdır.

¹⁰⁹ Bkz. Td.272, s.324-325

¹¹⁰ Bkz. Td.272, s.325 ; ayrıca bak. Td.128, 801 b, "Cemaat-i perâkende-i yörügân-ı Bozdoğan der kaza-i Sinanlı Yazı Bük nâm mahalde kışlayub Larendе kazasında Ulu Kuyu ve Ağ Ası nâm mevzi'de yaylarlar ber müceb-i defter-i atik"

¹¹¹ Buradaki grup için sadece Bozdoğan yörüklerinden olduğu bilgisi vardır (Bkz. Td.128, 803 b). Biz bir önceki defterle kıyasladığımızda (Bkz. Td.272, s.325) bunların Bıçakçılar cemaatine bağlı oldukları sonucunu çıkartmaktayız.

¹¹² Td.272, s. 308

¹¹³ Td.272, s.152, "Mezraa-i Kırbil nezd-i Hüsameddin Bozdoğan cemaatinden Bıçakçılar ziraat ider.

4500 akçalık vergi hasılına sahiptirler. (Bkz. Tablo II)

c)Kara Ömerlü

Araştırmamız sırasında incelediğimiz defterlerin hepsinde mevcut olan bir diğer Bozdoğan teşekkülü ise Kara Ömerlü cemaatidir. Td. 83'deki kayda göre 1518 yılında Silifke'de 41'i hane olmak üzere 42 vergi neferine sahiplerdir. Bu tahrir defterinden 12 yıl sonra tutulmuş Td.387'ye göre ise 65'i hane 76 vergi neferi mevcuttur. Kayıtlara bakıldığında 16. yüzyılın ilk yarısında sadece Silifke'de sakin olduğu görülen Kara Ömerlü cemaati, yüzyılın ikinci yarısında Anamur'u iskan yeri olarak seçmiştir. Bununla ilgili 1554 tarihli defterde şöyle bir kayıt mevcuttur: “Cemaat-i *Kara Ömerlü* an yöşügân-ı *Bozdoğan* Selendi kazasının zamirisi olan Anamur nâhiyesine tâbi' sâhil-i bahrda bi'l-fi'il yeni ma'mur olan Kal'a-i Ma'muriyye kurbunda Balye Kesri nâm-i diğer Nar Hatun nâm karye hududuna karib mezraa-i Balye Kesri'yede tavattun idüb yurt dutmuşlar eyyâm-ı şitada anda olurlar sayf zamanında bazı Ermenek dağlarında bazısı Kuyucak nâm mezraa civarında yaylarlar ve kışlarında vâki' olan ziraatlerinin öşrünü mezraa-i Balye Kesr sâhib-i timârına verirler kendülerin rüsûm-ı örfiye ve resm-i ağnâmı âher timâr erine verirler”.¹¹⁴ Bu kaydın aynısı 1584 tarihli defterde de mevcuttur. Td.128'deki kaydın Td.272'den alındığı şu cümleden anlaşılmaktadır: “..... deyu mukayyedir defter-i atik hâliya giru mukarrer”.¹¹⁵ Td.272'ye göre Kara Ömerlü cemaati Anamurda 86 vergi neferine sahiptir. Ayrıca Selendi'de yazılan fakat Anamur'da olduğu belirtilen 5 vergi neferi de bulunmaktadır. Yüzyıla ait son tahrir defterinde ise Anamurda 264 Kara Ömerli vergi neferi bulunmaktadır. Burada dikkat çeken nokta otuz yıl içerisinde nefer sayısının % 200'den fazla artmış olmasıdır. Td.128'de ayrıca Alaiyye'deki Kara Ömerlü vergi neferi 50 olarak kaydedilmiştir.

Vergi hasıllarına gelince, Td. 83'de Silifke'de 1562 akça iken 12 yıl sonra Td.387'de 1934 akça olarak kayıtlıdır. 16. yüzyılın ikinci yarısında Td.272'ye göre cemaatin Anamur'daki vergi hasılı, Selendi'deki 5 neferlik Kara Ömerlü ile beraber 2254 akçadır. Td. 128'de ise Anamur'daki cemaatin vergi hasılı 3000 akçadır. Burada vergi ve nüfus bağlamında şu nokta dikkati çekmektedir; bir önceki tahrir defterine göre vergi neferi % 200 den fazla artmasına rağmen bu oran vergi hasılında % 12'de

¹¹⁴ Td.272, s. 324

¹¹⁵ Td.128, 781 b

kalmaktadır. (Bkz. Tablo III)

1554 ve 1584 tarihlerindeki vergi kalemleri karşılaştırıldığında en büyük artış % 400'le caba resminde olurken, ikinci büyük artış ise % 100'le bennak resminde olmuştur. Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne vergisinde ki artış ise % 50'dir. En az artış ise % 20 ile çift vergisindedir. Vergi kalemleri arasındaki tek düşüş ise yaklaşık % 30'luk bir oranla konar-göçerliğin bir belirtisi olan ağnam vergisinde olmuştur. İki koyuna bir akçe ağnam vergisi alındığını düşünürsek 1554 yılında 1764 civarında olan koyun sayısı 30 yıl sonra 1276'ya düşmüştür.¹¹⁶ Bu veriler Kara Ömerlü cemaatinin de diğer Bozdoğan cemaatlerinde görüldüğü gibi konar-göçerlikten yerleşik hayata bir geçiş yaşandığını göstermektedir.

d)Köseler - Köse

Araştırmamızda bütün tahrir defterlerinde geçen diğer bir cemaat ise Köseler cemaatidir. İlk tahrir defterimiz olan Td.83'e göre Silifke'de 41'i hane 47 vergi neferi mevcuttur. Köseler cemaatinden ayrıca Karataş'ta, Katran Gedüğü'nde sakin olan 18'i hane 24 vergi neferi bulunmaktadır. Td.387'ye göre ise bir önceki tahrirde olduğu gibi Silifke'de 76; Karataş'da ise 27'si hane 43 vergi neferi kayıtlıdır. Konumuz olan 16. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde, ilk iki tahrirde mevcut olan Silifke nahiyesi bulunmamaktadır. 1554 tarihli Td.272'deki kayda göre Köseler cemaatinin büyük çoğunluğu Gülnar'da bulunmakta yazın ise Ermenek üstünde yaylanmaktadır.¹¹⁷ Bu deftere göre Gülnar'da 140 vergi neferi bulunmaktadır. Bunun dışında çeşitli bölgelere dağılmış olan Köseler cemaati mensubları da vardır. Ermenekte 23, Alaiyye'de 74, Tarsus'da 13, Adana'nın Kara İsa nahiyesinde 37 vergi neferi mevcuttur. Yüzyılın son tahrir defteri olan Td.128'de ise cemaate ait Gülnar'da 42, Alaiyye'de 8, Tarsus'da 32, Adana'da 73 vergi neferi kayıtlıdır.

İktisadi yapıya gelince, 1518'de Köseler cemaatinin Silifke'deki vergi hasılı 2239 akça, Karataş'daki ise 904 akçadır. 1530'da ise Silifke'de 2553 akça, Karataş'ta 1280 akça vergi hasılı kayıtlıdır. 16. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde Köseler

¹¹⁶ Td.272, s. 324 ; Td.128, 781 b

¹¹⁷ Bkz. Td.272, s.321: "Cemaat-i Köseler an cemaat-i yörügân-ı Bozdoğan ekser Gülnar kazasına tâbi' Ovacık nâm karye sınırunda kışlarlar ve eyyâm-ı sayfide Ermenek üstünde olan Cücenler ve Üç Pınar nâm yerde yaylarlar ve bazı bu taifeden müteferrik yerlerde sâkinlerdir."

cemaatinin ziraî faaliyet içerisinde olduğu görülmektedir. Nitekim Köşeler cemaatinin bir kısmı Eşehanlar, Hoca Yunuslu, Burhanlar ve Civanlar cemaatleri ile birlikte Gülnar'a bağlı Oyrucak, Doğa Alanı ve Havaze mezraalarında ziraatle uğraşmaktadır. Buraların vergi hasılı toplam 1880 akçadır. Ayrıca Kara Kenise mezraasında Köşeler cemaati tek olarak ziraatle uğraşmakta ve 570 akçalık vergi hasılına sahiptir. Diğer Köşeler cemaatlerinin Alaiyye, Ermenek, Gülnar, Tarsus ve Adana'daki vergi hasılları toplamı 11000 akçadır ki bunun 7050 akçası ganem vergisine aittir. Td.128'e göre ise bir önceki defterde olduğu gibi Eşehanlar, Hoca Yunuslu, Burhan, Civanlar, Cabir, Avcılar ve Göynüklü cemaatleri ile birlikte Gülnar'a bağlı Oyrucak, Doğa Alanı¹¹⁸, Havaze, Kargucak ve Karıtaş'a bağlı Depelüce mezraalarında ortak ziraat yapmaktadırlar. Buraların toplam vergi hasılı 7600 akçadır. Bunun dışında Köşeler cemaatine mensup teşekküllerin tek olarak ziraatle uğraştığı mezraalar ise Gülnar'a bağlı Kara Kenise; Karıtaş'a bağlı Kurd Nasuh, Katran Gedüğü ve Köşeler cemaatinin yaylaklarından biri olan Pınar İl'dir. Buraların vergi hasılı ise toplam 2180 akçadır. Td.128'de diğer defterlerde olmayan bir Köşeler oymağı olan Gedik Hacılı kayıtlıdır. Gülnar'a bağlı Lapa karyesinde yerleşik olan bu cemaatin 42 vergi neferi karşılığında 500 akçalık vergi hasılı mevcuttur. İçel haricinde Alaiyye ve Adana'daki Köşeler cemaatinin vergi hasılı ise toplam 2139 olarak kayıtlıdır.

Vergi kalemlerine bakıldığında, Köşeler cemaatinin yerleşik hayatın bir göstergesi olan ziraatle daha çok uğraştığı görülmektedir. Bu ise daha çok 16. yüzyılın ikinci yarısı için geçerlidir. 16. yüzyılın ilk yarısında Td.83'göre 2239 akçalık vergi hasılının yarısından fazlası olan 1500 akça, ganem vergisindedir. Fakat 1584 yılına ait deftere göre Gülnar kazasının toplam 6000 akçalık vergi hasılının ancak 60 akçası ganem vergisine aittir. Bu ise Köşeler cemaatinin 16. yüzyılın sonlarına doğru yerleşik hayata geçtiğinin bir göstergesidir. (Bkz. Tablo IV)

e)Sendeller - Sendil

İncelememiz sırasında esas aldığımız bütün defterlerde geçen Bozdoğan teşekkülü olan son cemaat Sendeller'dir. Td.83'e göre sadece Silifke'de mevcut olup

¹¹⁸ Bkz. Td.128, 426 b; Burada, Köşeler cemaati denmemiş sadece Bozdoğan tabiri kullanılmıştır. Fakat Td.272'ye bakıldığında (s.152) buradaki Bozdoğan teşekkülünün Köşeler cemaati olduğu anlaşılmaktadır.

29'u hane olmak üzere 35 vergi neferi bulunmaktadır. Bu defterden on iki yıl sonra yapılan tahrirde ise Silifke'de bir önceki defterde olduğu gibi 29'u hane 35 vergi neferi kayıtlıdır. Td.272'ye göre ise Alaiyye, Anamur, Teke ve Mud'da toplam 80 vergi neferi bulunmaktadır. Td.128'de ise cemaate ait tek kayıt Adana'da 24 vergi neferi olduğu şeklindedir.

İktisadi yapılarına gelince Td.83'de Silifke'de 1247 vergi hasılı kayıtlı iken Td.387'ye göre vergi neferinde herhangi bir değişiklik olmamasına karşın 12 akçalık bir düşüşle 1235 akça vergi hasılı yazılıdır. Td.272'de ise Alaiyye, Anamur, Teke ve Mud'da bulunan cemaat mensubları tek kalemde kaydedilerek vergi hasılları 2065 akça olarak belirtilmiştir. 1584 tarihli son tahrirde ise Adana'daki Sendeller cemaatinin vergi hasılı 300 akçadır. (Bkz. Tablo V)

f)Kara Kayalu

1518-1554 yılları arasındaki ilk üç defterde adı geçen Kara Kayalu cemaatinin yerleşim sahası Silifke'dir. Td.83'e göre 143'ü hane 170 vergi neferi; Td.387'ye göre 175'i hane 206 vergi neferi ve 1554 tarihli Td.272'ye göre ise 343 vergi neferi mevcuttur. Vergi gelirlerine gelince Td.83'de 6784 akça, Td.387'de 7447 akça ve Td.272'ye göre ise 11040 akça vergi hasılı kayıtlıdır. Ayrıca Balayüz mezraası Kara Kayalu cemaatinin ziraat alanı olup 410 akça vergi hasılı kayıtlıdır. İlk defter ile son defter arasında Kara Kayalu cemaatinin vergi hasılı yaklaşık % 63 artmasına karşın ganem vergisi 3000 akçada sabit kalmıştır. (Bkz. Tablo VI)

g)Karkun

Adı ilk olarak 1518 tarihli defterde geçen Karkun cemaati, bu deftere göre Silifke nahiyesine bağlı Kar Çatağı karyesinde, 53'ü hane 69 nefere sahiptir ve 4149 akça vergi hasılı kayıtlıdır.¹¹⁹ Td.387'de ise, yine Kargu Çatağı¹²⁰ karyesinde 79'u hane 103 vergi neferi karşılığında 4515 akça vergi hasılı mevcuttur.¹²¹ 16. yüzyılın ikinci yarısına ait Td.272'de Karkun cemaatinin ismi geçmemesine karşın, defterde adı geçen Kargu Çatağı karyesini Karkun cemaatine izafe ettik. Gerek daha önceki defterlerde bu karyenin Karkun cemaatine bağlı olması, gerekse nüfus ve vergisi

¹¹⁹ Td.83, s.201

¹²⁰ Td.83'de geçen "Kar Çatağı" karyesi ile aynı yerdir.

¹²¹ Td.387, s.277

kıyaslandığında, verilerin Karkun cemaatine uygunluk göstermesi nedeniyle bu karyenin hala Karkun cemaatine bağlı olduğu sonucuna varmaktayız. Td.272’de geçen Kargu Çatağı karyesinde 187 vergi neferi bulunmaktadır ve hasılı 9138 akçadır.¹²² Td.128’de ise cemaatin 202 vergi neferi bulunmakta ve Murtluca sınırında yaptığı ziraatin karşılığında 8000 akça vergi hasılına sahiptir.¹²³

h)Kara Cihanlar

16. yüzyılın ilk yarısındaki iki defterde adı geçen Kara Cihanlar cemaatine yüzyılın ikinci yarısına ait tahrir defterlerinde rastlanmamaktadır. Silifke’ye bağlı Çatak karyesinde yaşayan Kara Cihanlar cemaatinin Td.83’e göre 35’i hane olmak üzere 41 vergi neferi mevcuttur. Bu defterden on iki yıl sonra tahrir olunan Td.387’ye göre ise 52’si hane 66 vergi neferi bulunmaktadır. Td.83’de 1902 akça olan vergi hasılları Td.387’de 3124 akçadır. Vergi neferi ve vergi hasılı artışı doğru orantılı olarak % 63 olmuştur. Td.83’deki kayda göre 1902 akçalık vergi hasılının 1050 akçası ganem vergisine aittir.¹²⁴ Td.272 ve 128 nolu defterlerde Çatak karyesi geçmektedir. Yanlız, bu karye için “an cemaat-i Bozdoğan” tabiri kullanılmaktadır. Td.272’de burada 72 nefer 5372 akça vergi hasılı, Td.128’de ise 157 nefer 5000 vergi hasılı kayıtlıdır.¹²⁵

16. yüzyılın ilk yarısında adı geçen cemaatler bunlardır. Bundan sonraki cemaatler ise 16. yüzyılın ikinci yarısında adları tapu tahrir defterlerinde bulunan cemaatlerdir.

16. yüzyılın ikinci yarısına ait tapu tahrir defterlerinde adı geçen Bozdoğan teşekkülü cemaatler şunlardır: Pancarcı, Beğil, Civanlar, Evliya Çavuş, İncirci (Kara Bozdoğan) ve Cabir.

ı)Pancarcı

Silifke’de yaşam süren Pancarcı cemaatinin Td.272’ye göre 170 vergi neferi mevcut iken bu sayı Td.128’de 258’e çıkmıştır.Vergi neferinde % 50’lik bir artış olmasına rağmen vergi hasılinda % 3 düşüş olmuştur. Td.272’de 6446 akça olan vergi hasılı Td.128’de 6000 akçadır. En büyük düşüş % 60 oranında bâd-ı heva vergisinde

¹²² Td.272, s.307

¹²³ Td.128, 790 b

¹²⁴ Td.83, s.204 ; Td.387, s.277

¹²⁵ Td.272, s.311 ; Td.128, 794 a

olmuştur. 3000 akça olan koyun vergisi 2800 akçaya, 200 akça olan ağıl vergisi ise 156 akçaya düşmüştür.¹²⁶

j)Beğil

Mud kazasında bulunan Beğil cemaatinin kışlakları Çatak yaylakları ise Kozak Deresi'dir. Td.272'de 32 vergi neferi kayıtlı iken Td.128'de 77 vergi neferi bulunmaktadır. Td.272'de 536 akça olan vergi hasılı Td.128'de 600 akça olarak yazılıdır. Hasıl artışına rağmen ganem vergisi 200 akçadan 70 akçaya inmiştir.¹²⁷

k)Civanlar

Silifkede Ovacık karyesinde bulunan Civanlar cemaati Td.277'de 10, Td.128'de ise 21 vergi neferi ile kayıtlıdır. Td.128'e göre 300 akça vergi hasılı vardır.¹²⁸ Civanlar cemaati Gülnar'a bağlı Havaze'de güzlemekte ve burada Köseler ve Burhan cemaatleri ile ortak ziraat yapmaktadır. Td.272'de Havaze mezraasının vergi hasılı 1110 akça iken Td.128'de 4000 akça olmuştur.¹²⁹

l)Evliya Çavuş¹³⁰

Td.272 ve Td.128'de geçen Evliya Çavuş cemaati kayıtlara göre Gülnar'a bağlı Yaka Çevliği mezraasında ziraatle uğraşmakta idi. Kayıtlarda nüfusla ilgili bilgi bulunmamaktadır. Burhanlar cemaati ile birlikte ziraat ettikleri Yaka Çevliği mezraasının vergi hasılı Td.272'ye göre 350 akça, Td.128'e göre ise 500 akçadır. 1554 tarihli Td.272'de Yaka Çevliği'nde Burçak yetiştirildiğine dair kayıt bulunmamasına karşın otuz yıl sonra tahrir edilen Td.128'e göre 15 keyllik Burçak karşılığında 120 akça vergi alınmıştır. Öşr-i bağat vergisinde % 25'lik, resm-i tapu ve deştbâni vergisinde ise % 60'lık bir düşüş vardır. Gendüm ve şair'de ise 5'er keyllik

¹²⁶ Td.272, s.315; Td.128, 792 b

¹²⁷ Td.272, s.316 ; Td.128, 800 a

¹²⁸ Td.272, s.305 ; Td.128, 783 b

¹²⁹ Td.272, s.152 ; Td.128, 471 b

¹³⁰ Her iki defterde de aynı kayıt mevcut olup, Burhanlar cemaati ile birlikte yazılmıştır. Ancak bu cemaatin ne Burhanlar'a ne de Bozdoğan'a ait olduğuna dair bir emare bulunmamaktadır. Burhanlarla beraber kaydedilmesi nedeni ile bir Bozdoğan teşekkülü olarak düşünülmüştür.

bir artış vardır.¹³¹

m)İncirci (Kara Bozdoğan)

Kara Bozdoğan olarak da bilinen İncirci cemaati Silifke¹³² ve Mud¹³³,da olmak üzere iki bölgede yaşamakta idi. Kadı hüccetine göre, Silifke'de bulunan gurubun Kilise Köy mahali kışlakları; Gerce, Çakıl Pınar, Ağca Gedük, Gökçe Sini ve Kurd Gedüğü ise hem yaylakları hemde yurtları idi.¹³⁴ Td.272'ye göre Silifke'de 205 vergi neferi bulunan cemaatin otuz yıl sonraki vergi neferi ise 665'dir. Nüfus % 225 oranında artmıştır. Diğer grup ise Mud'da bulunmakta ve bunların Ilıca yaylakları, Yeni Su kışlaklarıdır. Td.272'de 137, Td.128'de ise 168 vergi neferi kayıtlıdır. Td.128'de olmayan fakat Td.272'de kaydedilmiş Bulgar Dağı'nda¹³⁵ sakin olan bir diğer grup bulunmaktadır. Kayda göre vergi neferi 129'dur. Cemaatin Silifke'deki vergi hasılı Td.272'ye göre 6034 akça iken Td.128'de 9000 akçaya yükselmiştir. Vergi kalemlerine bakıldığında en büyük artış % 515'le caba resminde görülür. Vergi kalemlerindeki tek düşüş ise 3000 akçadan 2682 akçaya düşen ağnam vergisinde olmuştur. Mud'da bulunan cemaatin vergi oranları iki defterde hemen hemen aynıdır. Td.272'de 3404 akça iken Td.128'de 3400 akçadır. Buradaki vergi kalemlerinden bennak resminde düşüş olmasına karşın caba resminde, Silifke'deki oran kadar olmasada % 135 artış vardır. Ağnam vergisi ise 1500 akçadan 1100 akçaya düşmüştür. Td.272'de olmayan kovan vergisi Td.128'de nısf olarak 200 akçadır. Bulgar Dağı'ndaki İncirci bir diğer deyişle Kara Bozdoğan'ın vergi hasılı 3968 akçadır. Vergi kalemleri arasında en yükseği 1600 akça ile ganem vergisidir.

¹³¹ Td.272, s.153 ; Td.128, 390 b

¹³² Td.272, s.313 ; Td.128, 786 b

¹³³ Td.272, s. 316 ; Td.128, 798 b

¹³⁴ Td.272'de, İncirci ve Ak cemaatlerinin Akbez'i yaylak, Çift Pınar, Ağca Gedik, Gökçe Bil ve Düz Gediği mahallerini mera olarak kullandıkları ancak Ayran Kesen köyü sakinleri ile aralarında Gökçe Bil'i tasarrufta niza çıkmasını diye, Bozdoğan cemaatine kadı hücceti verildiği kayıtlıdır. (Bkz. s.435) ; Burada geçen Ak cemaati muhtemelen bir Bozdoğan teşekkülüdür ve sadece Td.272'de İncirci cemaati ile birlikte anılmıştır.

¹³⁵ Td.272, s.317

n) Cabir - Cabirlü

Td.272'de, Hüsameddin sınırında Hoca Yunuslu, İlkimlü ve Sabacalu cemaatleri ile ortak ziraat yaptıklarına dair kayıt bulunan Cabirlü cemaatinin nüfusu hakkında bir bilgiye ulaşamamaktayız. Buranın vergi hasılı 3400 akçadır. Yalnız, bu dört cemaatin toplam 230 hane olduğu kayıttan anlaşılmaktadır. Burada oturan halkın ziraat sahalarına cemaatlerin hayvanları zarar vermesi nedeniyle haneden haneye altışar akça alınmaktadır. Bu nedenle 3400 akçanın 1200 akçasını yaylak ve otlak resmi kapsamaktadır.¹³⁶ Td.128'de ise Kargucak mezraasında Hoca Yunuslu ve Köseler cemaatleri ile birlikte ziraat etmektedirler. Buranın toplam hasılı 700 akçadır.¹³⁷

o) Esehanlar

Oyrucak ve Doğa Alanı mezraalarında Hoca Yunuslu ve Köseler cemaatleri ile ortak ziraat eden Esehanlar cemaatinin en azından vergi neferi ile nüfusu konusunda bilgi verebileceğimiz herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. İktisadi yapısına gelince, adı geçen cemaatler ile birlikte ziraat yaptığı Oyrucak ve Doğa Alanı'nın vergi hasılı 770 akçadır.¹³⁸ Td.128'de Oyrucak ve Doğa Alanı mezraaları verilmiş fakat Esehanlar ve Köseler cemaatlerinin adı zikredilmeden sadece "Hoca Yunuslu ve Bozdoğan cemaatleri ziraat ederler" denilmiştir. Bu deftere göre ise vergi hasılı 1500 akçadır.¹³⁹

Sadece 1584 tarihli Td.128' de geçen cemaat isimleri ise şunlardır: Ahad, Ali Hoca, Avcılar, Ecalar, Göynüklü, Hacı Saidlü, Nalcılar (Nalcı Hasan).

¹³⁶ Bkz. Td.272, s.152: "Sınur-ı Hüsameddin Hoca Yunuslu ve Cabirlü ve İlkimlü ve Sabacalu ve gayrihim ziraat iderlermiş hâliyâ cemaat-i mezkûre davarlarıyla gelüb sınırda sâkin olurlar davarları ziraate zarar idüb sâhib-i timâr mukim kâdir olmadığı için ekser halk ziraatinden feragat idüb mûmâ ileyhden ziyâde davarlarıyla ol yerde dururlar otundan ve suyundan intifa' idüb bazı cedîd bağlar dikmişlerdir hâliyâ bu mezraanın üstüne resm-i deştbâni vaz' olunub kemâkân gallat ziraat olunmak mukarrer kılındı ziraat iden öşr vire ve bağlarından öşr alına gelüb otundan ve suyundan müntefi' olanlar ki ikiyüz otuz mikdarı hâne konarlar mahsülâta zarar idüb men'-i memnu' olmazlarmış anların her birine resm-i otlak ve yaylak vaz' olunmak vech görülüb eğer kalkub gitmezlerse hânedan hâneye altışar akçe vireler"

¹³⁷ Td.128, 471 b

¹³⁸ Td.272, s.152

¹³⁹ Td.128, 426 b

p)Ahad

Td.128'de adı geçen Ahad cemaati Ermenek'e bağı Nurluca karyesinde sakin olup, cemaatin bir kısmı ise Adana ve Tarsus sancaklarında kışlamaktaydı. Ermenek'te olan grup 81 vergi hanesine sahip iken Adana ve Tarsus'daki grup ise 20 bennak, 15 cabadan oluşmaktaydı. Burada bulunan cemaat mensuplarının yaylakları Bulgar ve Hasan Dağı idi. Ana grup olan Ermenek'teki cemaatin 1300 akça; Adana ve Tarsus'dakilerin ise 800 akça vergi hasılı vardır. Ana grubun 470 akçalık ağnam vergisine karşılık Adana ve Tarsus grubunun ağnam vergisi 400 akçadır ki bu vergi hasılının yarısına eşittir. Ermenek'te bulunan Ahad cemaatinin 150 akçalık kovan öşrünün yarısı Mehmed b. Karaman vakfına aittir.¹⁴⁰

r)Ali Hoca

Ali Hoca cemaati, Morze Çevliği ve Tavşan Viranı mezraalarında Burhan cemaati ile birlikte ziraat etmekte idi. Bu iki mezraanın vergi hasılı 590 akça olup, gendüm, şair ve mahluttan oluşan tahıl grubundan alınan vergi 450 akçadır. Ayrıca 20 akça kovan öşründe bulunmaktadır.¹⁴¹

s)Avcılar

Avcılar cemaati Karitaşı'na bağı Depelüce mezraasında Köselers ve Göynüklü cemaatleri ile ziraat yapmaktaydı. Mezraanın 1400 akçalık vergi hasılının 1000 akçasını gendümden alınan vergi karşılamaktaydı. 130 akçalık kovan öşrü ise bir diğers vergi kalemidir.¹⁴²

t)Göynüklü

Göynüklü cemaati Karitaşı'na bağı Depelüce mezraasında Köselers ve Avcılar cemaatleri ile ziraat ile uğraşmaktaydı. Yukarıda açıkladığımız üzre mezraanın 1400 akçalık vergi hasılı mevcut idi.¹⁴³

u)Ecalers

Ecalers cemaati, Kara Ömerli cemaati ile birlikte yazılmıştır. Alaiyye'de sakin oldukları kaydedilen Ecalers cemaatine ait 103 vergi neferi mevcuttur. Kara Ömerlü

¹⁴⁰ Td.128, 781 a, 808 a

¹⁴¹ Td.128, 424 b

¹⁴² Td.128, 675 b

¹⁴³ Td.128, 675 b

cemaatliyle birlikte 2453 akçalık bir vergi hasılına sahiptir.¹⁴⁴

v)Nalcılar - Nalcı Hasan

Tarsus'a bağlı Hani mahalinde kışlayan Nalcı Hasan cemaatinin yaylağı Bulgar ve Hasan dağları olup, defterde 45 bennak, 52 caba, 1 imam olarak kaydedilmişlerdir. Cemaatin vergi hasılı 2000 akçadır. Bu hasılın 500 akçası ağnam vergisine aittir.¹⁴⁵

Nalcılar cemaati ise Tarsus'a bağlı Hak Balu Koyu mahalinde kışlamakta idi. Cemaatin yaylağı ise Bulgar ve Hasan Dağları idi. Nalcılar cemaati, 65 bennak, 65 caba ve 1 imamdan mürekkebi idi. 1000 akçalık vergi hasılından 156 akçasını ağnam vergisi, 30 akçasını da kovan vergisi oluşturmaktaydı.¹⁴⁶

Tahrir defterlerinde adı geçen bu Bozdoğan cemaatleri dışında, isim verilmeden sadece Bozdoğan adıyla geçen cemaat grupları bulunmaktadır. Td.83'e göre Silifke'de toplam 267'si hane 304 vergi neferi yazılmıştır. Vergi hasılı toplam 22094 akçadır. Deftere göre Alaiyye'de bulunan perakendeler ise 500'ü hane olmak üzere 635 neferdir. Buradakilerin vergi hasılı 22600 akçadır. Bunların dışında 104 neferlik bir diğer perakende grup bulunmaktadır.(Bkz. Tablo VII)

Td.387'de Silifke'de Bozdoğan olarak kayıtlı 493'ü hane 612 nefer vardır ve toplam 29155 akçalık vergi hasılı kayıtlıdır. Mud'da 7'si hane 9 vergi neferi ve 195 akça hasıl yazılmıştır. Alaiyye'de ise bir önceki defterde olduğu gibi 500'ü hane 635 nefer bulunmakta, fakat hasıl artarak 27810 akça olmuştur.(Bkz. Tablo VIII)

Td.272'de ise Silifke'de kayıtlı 447 nefer karşılığında 21730 akça hasıl kayıtlıdır. Mud'da, 86 nefer ve hasıl olarak da 2682 akça yazılmıştır. Gülnar'da 5 nefer karşılığında 892 akça hasıl bulunmaktadır. Aladağ'da ise 65 vergi neferi mevcuttur ve cemaatin hasılı ise 2914 akçadır. Ayrıca Tarsus'da 2 vergi neferi karşılığında 24 akça yazılıdır.(Bkz. Tablo IX)

Yüzyılın son defterinde ise Silifke'de 477 nefer ve 24798 akça hasıl kayıtlıdır. Sinanlı nahiyesinde, 313 nefer 3719 akça hasıl mevcuttur. Aladağ'da ise 54 nefer karşılığında 1300 akça hasıl bulunmaktadır. Son olarak, Tarsus'da 447 nefer için 6500 akça hasıl yazılıdır. (Bkz. Tablo X)

¹⁴⁴ Td.128, 785b-786 a

¹⁴⁵ Td.128, 806 b

¹⁴⁶ Td.128, 804 b

B) Koçhisar Bozdoğanları

Koçhisar Bozdoğan teşekküllerinin 16. yüzyıldaki durumlarını 1530 tarihli Td.387 ve 1584 tarihli Td.131 nolu defterlere göre değerlendireceğiz. Daha önce değindiğimiz üzere buradaki Bozdoğan teşekkülleri İçel Bozdoğan teşekküllerinden ayrı olarak düşünölmelidir. Nitekim, tahrir defterleri incelendiğinde bunların menşee olarak İçel Bozdoğanlarına bağılı olmadığı anlaşılmaktadır. Muhtemelen Koçhisar grubu, Bozdoğan teşekküllerinin Kuzey Suriye-Güney Doğı Anadolu koluna aittir. Koçhisar Bozdoğan teşekküllerini ele almamızın nedeni, bunların İçel grubundan ayrı olduklarını göstermektir. 16. yüzyılın ilk yarısına ait defterde bu gruba ait cemaatler şunlardır: Arablar, İğdir, Bekir, Bucaklu ve Nökerân. Yüzyılın ikinci yarısına ait defterde ise Arablar, İğdir, Bekir, Bucaklu cemaatleri kayıtlıdır.

a) Arablar

1530 tarihli defterde 49'u hane olmak üzere 78 nefer olarak kayıtlıdır. Kırk Pınar, Erik Deresi, Çoban Hüseyin Fakih, Uzun Köy ve Taş Hisar mezraaları ziraat sahalarıdır. Buraların toplam vergi hasılı 5196 akçadır.¹⁴⁷

1584 tarihli defterde ise 162 nefer kayıtlı olup, bu cemaatin vergi hasılı toplam 16.320 akçadır. Deftere göre, Harfe, Alayundlu, Uzun Köy, Yeğencik, Erik Deresi, Alay, Çardak ve Öksüz Özü karyeleri Arablar cemaatinin sakin oldukları köylerdir. Kiçi Köy, Kavak Hami Fakih -Td.387'de geçen Çoban Hüseyin Fakih mezraası ile aynı olmalı-, Kırk Pınar, Taş Hisar ve Nuruddevle mezraaları ise ziraat alanlarıdır. Harfe ve Yeğencik köyleri bir önceki defterde geçmemektedir. Uzun Köy ve Erik Deresi köyleri ise bir önceki defterde cemaatin ziraat sahası olan mezraalardır. Cemaatin mütemekkin olduğu Alayundlu, Alay ve Öksüz Özü karyeleri 1530 tarihli defterde Nökeran cemaatinin ziraat yerleri olan mezraalar olarak geçmektedir. Cemaatin yerleştiğı bir diğee karye olan Çardak'da ise bir önceki defterde İğdir cemaati ziraat etmektedir. Arablar cemaatinin ziraat alanlarına gelince; Td.387'de geçtiğı üzere Kavak Hami Fakih, Kırk Pınar ve Taş Hisar mezraaları yüzyılın sonlarında hala cemaatin ziraat sahalarıdır. Fakat, daha önce İğdir cemaatinin ziraat sahası olan Nuruddevle ve Bucaklu cemaatinin ziraat yeri olan Kiçi Köy, Arablar

¹⁴⁷ Td.387, s.145

cemaatinin ziraat sahası olarak değişmiştir.¹⁴⁸

b)Bekir

Td.387'ye göre cemaatin 42'si hane 55 vergi neferine karşılık vergi hasılı 6558 akçadır. Cemaatin ziraat alanları Kızıl Viran, Kellelüce, Akça Ahur-ı Diğer ve İğdelüce mezraalarıdır.¹⁴⁹

Td.131'e göre ise Bekir cemaatinin 74 neferi ve 5100 akça vergi hasılı mevcuttur. Nefer sayısında artış olmasına rağmen vergi hasılının düşmesi; cemaatin 16. yüzyılın ilk yarısında dört mezraada ziraat yaparken, bu sayının yüzyılın sonunda iki karyeye düşmesi ile açıklanabilir. Deftere göre, daha önce ziraat sahası olan Kızıl Viran mezraası cemaatin sakin olduğu bir köye dönüşmüştür. Ayrıca, daha önce adı geçmeyen Kızıl Mescid karyesi cemaatin oturduğu diğer bir yerdir.¹⁵⁰

c)Bucaklu

Bucaklu cemaati 1530 tarihinde İki Pınar, Kiçi Köy ve Raragon (?) mezraalarında ziraat yapmakta ve 59'u hane 93 vergi neferine sahiptir. Cemaatin toplam vergi hasılı 6300 akçadır.¹⁵¹

1584 tarihinde Bucaklu cemaati 204 nefere sahip ve defterde 6690 akça vergi hasılı kayıtlıdır. Ayrıca Bozağu karyesinden, Hacı Enbiya zaviyesi vakfına 800 akça kaydedilmiştir. Bir önceki defterde adı geçen üç mezraadan biri olan Kiçi Köy, bu defterde Arablar cemaatinin yeri olarak kayıtlıdır. Diğer iki mezraanın adına ise rastlayamadık. 1584 yılında cemaatin sakin olduğu karyeler ise Aynat, Bozağu, Bucak ve Müstehak olarak yazılıdır.¹⁵²

d)İğdir

Td.387 nolu defterde İğdir cemaatinin 133'ü hane olmak üzere 168 vergi neferi ve 8089 akça vergi hasılı kayıtlıdır. Deftere göre, Halkalu Kuyu, Nuruddevle, Bü'l-Umur ve Çarçak mezraalarında cemaat ziraat yapmaktadır. Bunların dışında defterde

¹⁴⁸ Td.131, 137 b-140 a, 164 b-165 a

¹⁴⁹ Td.387, s.145

¹⁵⁰ Td.131, 136 b-137 a

¹⁵¹ Td.387, s.146

¹⁵² Td.131, 135 b-137 b

geçen bir kayda göre Yelli Dere ve Hulus mezraaları cemaatin üzerine kayıtlıdır.¹⁵³

1584 yılına gelindiğinde cemaatin nefer sayısı 97'ye düşmekte, fakat vergi hasılı bu düşüşün aksine artmakta ve 9000 akçaya ulaşmaktadır. Bir önceki defterde İğdir cemaatinin ziraat alanı olan Nuruddevle ve Çardak mezraaları, bu defterde Arablar cemaatinin sakin olduğu ve ziraat yaptığı yerler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca Bü'l-Umur mezraasına bu defterde rastlamamaktayız. Buna karşılık geriye kalan Halkalu Kuyu mezraası 16.yüzyılın sonunda İğdir cemaatinin mütemekkin olduğu yerlerden biri olarak kaydedilmiştir. 1584 tarihinde İğdir cemaatinin sakin olduğu karyeler ise Salfak, Nefereddin ve bir önceki defterde cemaatin üzerine kayıtlı olduğu konusunda kayıt düşülmüş olan Yelli Dere ve Hulus'dur.¹⁵⁴

e)Nökeran

1530 tarihli defterde adı geçen, fakat Td.131 nolu defterde adına rastlayamadığımız Nökeran cemaatinin 11 vergi neferi mevcuttur. Vergi hasılı ise 4154 akçadır.¹⁵⁵ Nöker tabiri daha çok Moğol devlet teşkilatında görülür. Cengiz devleti ve ona bağlı şubelerde nöker, hükümdarın veya devlet adamlarının en yakın yardımcıları için kullanılırdı.¹⁵⁶ Anadolu'da İlhanlılarda ve onlardan etkilenen Ak ve Kara Koyunlularda da bu tabir, daha çok "yoldaş", "yardımcı" anlamında bulunmaktaydı. Muhtemeldir ki Bozdoğan cemaati içinde yer alan bu teşekkül, önceleri nökerlik hizmetini görmekteydi.

Bu cemaatler dışında Td.387'ye göre Hasan Dağın'da perakende olarak 13'ü hane 17 vergi neferi bulunmakta ve üzerlerine 608 akça vergi hasılı kayıtlıdır.¹⁵⁷ Ayrıca bir diğer perakende Bozdoğan grubunun 100'ü hâne 141 vergi neferi ve 6132 akça vergi neferi yazılıdır. 141 vergi neferine sahip bu perakendelerin ve Nökeran cemaatinin ziraat sahaları, Ölsün Özü, Belicik, Alayundlu, Kara Kilise, Alay ve Zeng Altı mezraalarıdır. Bu mezraaların toplam hasılı 4800 akçadır.¹⁵⁸ Adı geçen

¹⁵³ Td.387, s.140, s.145, s.146

¹⁵⁴ Td.131, 140 a-141 a

¹⁵⁵ Td.387, s.146

¹⁵⁶ Bertold Spuler, *İran Moğolları*, (Çeviren, C. Köprülü) TTK. Yay, Ankara, 1987, s.300

¹⁵⁷ Td.387, s.146

¹⁵⁸ Td.387, s.146

mezraalardan Ölsün Özü, Alayundlu ve Alay, 1584 tarihli defterlerde Arablar cemaatinin sakin olduğu karyeler arasında geçmektedir.¹⁵⁹ Td.131'de ise hangi cemaate bağlı olduğu belirtilmemiş Berklü mezraasının 260 akçalık vergi hasılı mevcuttur.¹⁶⁰

İğdir, Arablu, Bekir ve Bucaklu cemaatlerinin 1530 yılında toplam 394 nefer karşılığında 26143 vergi hasılına sahip iken bu sayı 1584 yılında toplam 537 nefer karşılığında 37110 akçaya yükselmiştir.

¹⁵⁹ Td.131, 138 a, 139 a, 140 a

¹⁶⁰ Td.131, 163 b

III. BÖLÜM

Sosyal ve İktisadi Açıdan Bozdoğan Teşekkülleri

A) Bozdoğan Teşekküllerinin Yaylak, Kışlak ve İskan Mahalleri

Bozdoğan teşekküllerinin asıl yurtlarının Silifke olduğu Karaman tarihinde geçen olaylarla ortaya konulduğu gibi, tahrir defterlerinden de bu durum daha iyi anlaşılmaktadır. Özellikle alt cemaat veya oymak adının bulunmadığı ve sadece Bozdoğan adıyla geçen cemaatlerin büyük bir kısmı Silifke kazasına bağlı görülmektedir. Tablolardan da anlaşılacağı gibi Silifke merkezli bu cemaatler aslında bağlı oldukları Bozdoğan köyü'nden isimlerini almışlardır. Bazen köy ve bazen de yörük kazası olarak verilen Bozdoğan'ın yanısıra yine Silifke ve Gülnar'daki Ovacık, Okçu, Taş Tepecik, Kargucak ve Burçak Alanı mahalleri bu cemaatlerin kışlağı ve ziraat ettikleri saha durumundadır. Çoğunluğu Silifke ile Gülnar ve Mud gibi İçel'in diğer nahiyelerinde kışlakları bulunan Bozdoğanlar, sancak dışında Alaiyye ve Adana'da kayıtlı görülmektedir. Bulgar ve Hasan Dağı'nda yaylaya çıkan adı belirsiz, Bozdoğan genel ismiyle anılan cemaatlerin azlığı, Silifke merkezli bu cemaatlerin daha kısa mesafede göç ettiklerini ve dolayısıyla ziraatle uğraşarak toprağa bağlı kaldıklarını bizlere düşündürmektedir.

Bozdoğan cemaatine mensup olan ismi belli yörük teşekküllerinin yaylak kışlak mahallerini takip etmek nisbeten daha kolay olmaktadır. Örneğin Bozdoğanlar içinde en kalabalık teşekküllerden biri olan ve bu nedenle "Bölük-i Köselere" adıyla geçen cemaat, tıpkı Burhanlar cemaati gibi daha çok Gülnar ve çevresini yurt tutmuşlardır. Havaze, Lapa, Kargucak, Kara Kenise, Oyrucak ve Doğa Alanı gibi kışlakları olan Köselere cemaati, sancak içinde Cücenler ve Üç Pınar'da yaylaya çıkarken; Adana'da kayıtlı olanlar Bulgar Dağı ve Hasan Dağı'nı yaylak olarak kullanmaktadır. Adana'da Kara İsalı kazasındaki Gerce ve Alaca Atlı ile Karataş'taki Katran Gediği, Tepelice ve Pınar İli mahallerinde ve Tarsus'ta Avşalı'da da sakin olan veya yaylaya çıkan Köselere bağlı gruplar bulunmaktadır. Ayrıca Bozkırlı cemaati ile birlikte Alaiyye'de, Ermenek-Narluca'da bunların göç sahalarındandır.

Burhanlar Cemaatinin asıl yurdu da Gülnar ve civarıdır. Daha çok ziraatle uğraşan ve Hoca Yunuslar, Köselere ve Civanlarla birlikte ziraat sahalarını paylaşan bu cemaat, Bağ Alanı ve Bulas, Havaze, Ovacık, Balgöz Tepe ve Küre'de yoğunlaşmaktadır. Silifke, Selendi ve Mud'da birer kolu olan Burhanlar cemaatinin Ermenek, Larende ve Alaiyye'de ana cemaat veya perakende şeklinde yayılmaları,

daha önce de belirttiğimiz gibi, Bozdoğanların Karamanoğullarının kuruluş sahasında üstlendiği tarihi rolle alakalı olmalıdır.

Bozdoğanların diğer bir önemli kolu durumunda bulunan Bıçakçı veya Bıçakçıyan cemaati ise Sinanlı'yu merkez edinmiştir. Aslında Mud ve çevresindeki bölgeleri içine alan bu sahada, ayrı teşekküller halinde bulunan Bıçakçı oymaklarının, yaylak ve kışlak mahallerinin birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Örneğin bu cemaatin bir kolu Sinanlı'daki Makresi Kozu'nu kışlak; Kara Tepe'yi yaylak olarak tasarruf etmektedir. Yine bu cemaatin Yazı Bük ve Kesik Ahur'u kışlak; Ulu Kuyu ve Ağ Ası'yı yaylak olarak kullandıkları defterlerde kayıtlıdır. Çepni Karyesi bu cemaatin diğer bir yurdudur. Silifke'de kayıtlı Bıçakçı kolunun Murtluca ve Kargu Çatağı'nı kışlak edindikleri ve bunların Ermenek'de yaylaya çıktıkları da anlaşılmaktadır. Ermenek Dağları'nı ve Kuyucak'ı yaylak olarak kullanan diğer bir Bozdoğanlı cemaati de Kara Ömerlilerdir. Bu grubun kışlık mahalli ise Anamur'daki Balya Kesri'dir. Ayrıca Silifke, Selendi ve Alaiyye'de de Kara Ömerli cemaatleri bulunmaktadır. Sendel veya Sendeller şeklinde kayıtlı Bozdoğan teşekkülü ise Alaiyye, Anamur ve Teke gibi Torosların batı kesiminde yurt tuttuğu gibi, Silifke ve Mud'daki kışlaklarından doğudaki Bulgar ve Hasan Dağı'na yaylaya çıkmaktaydılar. Silifke'de kayıtlı bir başka cemaat ise Kara Kayalı cemaatidir. Bu cemaat ismini buldukları Kara Kaya köyünden almaktadırlar. Kara Kayalı Cemaati, yine Silifke civarında yer alan Kozlu, Kebe Yellü ve Çay Deresi gibi mahallerde yurt edinip, ziraat yapmaktaydılar.

16. yüzyılın sonlarından itibaren, diğer pek çok konar-göçer teşekkülünün maruz kaldığı gibi Bozdoğanların da buldukları yaylak ve kışlak mahallerinde veya göç ettikleri başka yerlerde kendilerine yeni iskan sahaları bulduklarını biliyoruz. Osmanlı Devleti, içinde bulunduğu sosyal ve iktisadi zorunluluklar veya asayiş sebebiyle konar-göçerleri iskana tabi tutmak için yüzyıllar süren çeşitli tedbirler almıştır. 16. yüzyıl sonunda ihtiyaç duyulan zirai üretim için konar-göçerlerden faydalanılmış ve ziraate alışan göçerler özellikle kışlak mahallerinde "sakin" veya "mütemekkin" olmaya başlamışlardır. Ancak, Osmanlı Devleti'nin yukarıda söylediğimiz zorluklardan kaynaklanan iç iskan politikası konar-göçerleri zorunlu toprağa bağlama şeklinde olduğundan konar-göçerler tarafından memnuniyetle yerine getirilmemiştir. 1683,

1691, 1774 ve 1840 gibi tarihlerdeki sürgün ve iskanlar¹⁶⁰ Bozdoğanları da etkilemiştir. Nitekim, şekavet unsuru olarak görülen Teke, Karaman yörükleri ile birlikte bazı Bozdoğan teşekkülleri de Kıbrıs'a sürülmüştür. Pek çok Bozdoğan teşekkülü asıl vatanları durumundaki İçel'den daha doğuya, Çukurova'ya göç etmiş ve burada yerleşmiştir. 18. yüzyılda tutulan yörük defterinden de anlaşıldığı gibi bu göç ve iskan Bozdoğanlar için bir yüzyıldan fazla sürmüştür. Nitekim, Adana ve civarında kaydedilen Bozdoğan teşekkülleri için “evtân-ı kadîmlerini terk” ve “yüz seneden mütecaviz evtan-ı kadîmleri” terk ettiklerine dair kayıtlarla bu terk edişlerin sebebini açıklamak üzere de “müddet-i vâfirede perâkende ve perişan” oldukları gösterilir.¹⁶¹ Bir ölçüde bunların bölünüp dağılmaları cemaatlerin isimlerine de yansımıştır. Şöyleki, 16. yüzyılda isimleri belli olan Bozdoğan teşekküllerinin çoğu 18. yüzyılda bulunamamakta, onların yerine çok sayıda yeni Bozdoğan teşekkülü ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Hacı Hamzalı, Delü Balılar, Tekeli, Menemenci, Kara Hacılı vesair gibi cemaatler aslında 16. yüzyıldaki mevcut teşekküllerin içinden çıkmasına rağmen yaptıkları iş, buldukları yeni coğrafya ve kethüda veya boy beylerinin isimleri ile anılarak sanki çok farklı bir cemaat izlenimini bırakmaktadır. Mesela, Menemenci cemaati “an asl İÇİL sancağında SELENDİ kazasında KARALAR nâm mahalden kalkub hâliyâ ADANA sancağında ÇAKIR nâm mahalde kışlayub NİĞDE sancağında ÜÇ KAPILU nâm yaylakta yaylar”¹⁶² bir Bozdoğan cemaatidir. Yine, Kara Hacılı cemaati “an asl İçil sancağında ZEYNE kazasında SEYHANLI nâm timârın aklâmından olub müddet-i medîd evtân-ı kadimlerin terk edüb hâliyâ ADANA sancağında SARI ÇAM kazasında ve gah MİSİS kurbunda CEBEL-İ NUR'da kışlayub KAYSERİYYE sancağında ERCİYEZ ve BEY DAĞI'nda yaylarlar.”¹⁶³ 16. yüzyılda Silifke merkez olmak üzere İçel'in diğer kaza ve nahiyelerinde kışlayan ve yaylak için Karaman, Alaiyye, Teke sancaklarına giden Bozdoğan cemaatleri Doğu

¹⁶⁰ Geniş bilgi için bkz. Cengiz Orhonlu, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Aşiretlerin İskanı*, Eren yay., İstanbul, 1987 ; Yusuf Hallaçoğlu, *XVIII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi*, TTK. yay., Ankara, 1997

¹⁶¹ Td.130: 2 a-9 a

¹⁶² Td.130, 3 b

¹⁶³ Td.130, 2 a

Torosları takip ederek Bulgar ve Hasan Dağına de çıkmaktaydılar. Bozdoğanların ana teşekkülleri durumunda olan Burhanlar, Bıçakçılar ve Köselere bağlı oymaklar daha çok 16. yüzyıldaki klasik yaylak ve kışlaklarını muhafaza edip daha kısa menzillerde hareket ederken, Sendeller'e bağlı teşekküllerin önemli bir kısmı asıl vatanları olan İçel'i terk ederek Hamid ve Aydın'a göç etmişlerdir. Örneğin, 16. yüzyılda Mud-Torla'da bulunan Sendel cemaati, Hamid sancağındaki Kara Ağaç'ı kışlak edip Anamas'daki Üç Kuyu'da yaylamaktadır. Ve yine bu cemaatin perakendesi, Aydın'da Alaşehir yakınlarında sakindir.¹⁶⁴

Özetlemek gerekirse, Bozdoğan cemaatleri 16. yüzyılda İçel sancağında Silifke ve Gülnar başta olmak üzere Mud, Ermenek, Anamur'da kışlayıp daha çok göller yöresine kadar uzanan Batı Torosları yaylak olarak kullanırken, 17. yüzyıldan itibaren genellikle Doğu Toroslar'a yönelmişler ve kışlakları da Karıtaş, Tarsus ve Adana'ya doğru kaymıştır. 18. yüzyıl'a gelindiğinde ise artık Bozdoğan teşekküllerinin ağırlık merkezi buralar olacaktır. Nitekim, Adana, Kozan, Kars-ı Maraş (Kadirli) bu cemaatlerin yoğun olarak buldukları yerlerdir. Bu sebeble olsa gerek, Kozan'a yakın bir bölge, Kiepert'in haritasında Bozdoğan olarak gösterilmiştir.¹⁶⁵ Bu cemaatlerin yaylak sahaları da Erciyes ve Bey Dağları'dır. 19. yüzyılda Bozdoğanlar hakkında da bilgi veren Langlois'in listesinde Tarsus ve Adana bu cemaatin ağırlıklı olarak bulunduğu görülmektedir. Çukurova'nın yeni zirai ve iktisadi saha olması ve konar-göçerler için de yaylaya çıkabilecekleri yeni iskan sahası durumunda olması Bozdoğanların bölgede neden yoğunlaştıklarını da izah eder düşüncesindeyiz.

¹⁶⁴ Td.130, 46 a

¹⁶⁵ Provinces Asiatiques de L'empire Ottoman, Henri Kiepert, Berlin, 1884

B) Nüfus ve İktisadi Yapı

Önceki bölümlerde Bozdoğan teşekküllerinin nüfus ve iktisadi yapılarını tek tek ele almıştık. Bu bölümde ise genel anlamda Bozdoğan cemaatinin nüfus ve iktisadi yapısını inceleyeceğiz. Yüzyılın ilk defteri olan Td.83'de -1518 tarihli- cemaatin toplam 1815 olan nefer sayısı yüzyılın sonunda -1584 tarihinde- yaklaşık 3 kat artarak 5383 nefer olmuştur. Nefer bazında artış, incelediğimiz bütün defterlerde mevcuttur. Nitekim, 1530 yılında nefer sayısı 2313 ve 1554 yılında 3177'dir. Hane kaydı, yalnızca Td.83 ve Td.387'de mevcuttur. Td.83'de toplam hane 1417, Td.387'de ise 1899'dur. İki defter arasındaki hane artışı yaklaşık % 30'dur. Nitekim iki defter arasındaki nefer artışı da yaklaşık % 30'dur. Nefer ve hane artışının orantılı olarak arttığını kabul ettiğimiz takdirde, yüzyılın ilk defteri Td.83 ile son defteri Td.128 arasındaki nefer artışının yaklaşık 3 kat olduğunu belirtmiştik. Dolayısıyla Td.128'in hane sayısı yaklaşık olarak 5251 olmalıdır. Her ne kadar kesin sonucu vermesede nüfus hesaplamalarında genellikle hane karşılığı olarak 5 katsayısı¹⁶⁶ kullanılmaktadır. Tahmini olarak yüzyılın başında Bozdoğan cemaatinin nüfusu 7085'dir. 1584 yılında ise yaklaşık nüfus 21255'dir. Fakat, 5 katsayısı genellikle yerleşik nüfusu kapsamaktadır. Cemaatler için, hanenin karşılığının çadır olduğu düşünülürse, 5 katsayısı 20'ye kadar çıkabilmektedir.

Bozdoğan cemaatinin iktisadi yapısına gelince; Td.83'e göre cemaatin vergi hasılı 76744 akçadır. Td.387'de ise cemaate ait 86225 akçalık hasıl kayıtlıdır. Hasıldaki artış, Td.272'de devam etmiş ve 126854 akçaya ulaşmıştır. Yüzyılın son defteri Td.128'de ise hasılda ufak bir düşüşle 124953 akça olarak yazılıdır. Her ne kadar, 16. yüzyıl boyunca hasılda bir artış söz konusu ise de nefer bazında kıyaslandığında bir düşüş göze çarpmaktadır. Nitekim, 1518 tarihli defter ile yüzyıla ait son defter olan 1584 tarihli Td.128 karşılaştırıldığında nefer bazında yaklaşık 3 katlık bir artışın olduğunu belirtmiştik. Hasıldaki artış ise 1 kattan daha azdır. Bu düşüş nefer başına hasıl katkıları hesaplandığında dahada belirginleşmektedir. Örneğin, nefer başına düşen hasıl katkısı Td.83'de 42,28 akça, Td.387'de 37,27 akça, Td.272'de 39,92, Td.128'de ise 23,21 akçadır. 16. yüzyılın sonunda, nefer başına hasıl

¹⁶⁶ Bu konuda bkz. Nejat Göyünç, "Hane Deyimi Hakkında", *Tarih Dergisi*, İst. Üniv. Edeb. Fak., S.32, İstanbul, 1979, s. 332

miktarı yüzyılın başına göre yaklaşık % 45 oranında düşmüştür.

Hasıl kalemlerini incelediğimizde, karşımıza çıkan en belirgin sonuçlardan birisi Bozdoğan cemaatinin 16. yüzyılın sonlarına doğru yerleşik hayata geçmeye başladıklarıdır. Nitekim, konar-göçerliğin belirtilerinden birisi olan ağnam vergisinde büyük oranda düşüş söz konusudur. Td.128'in kanunnamesine göre, iki koyuna 1 akça ağnam vergisi alınmaktadır. Dolayısıyla, Td.83'e göre cemaatin toplam 70800 aded koyunu mevcuttur. 1554 yılına gelindiğinde bu sayının 97152'ye çıkmasına karşın 1584 tarihinde 56934'e düşmektedir. 16. yüzyılın ortasında, koyun sayısında artış olmasına karşın, nefer sayısıyla kıyaslandığında düşüş yaşandığı gözlenmektedir. Örneğin, nefer başına düşen koyun sayısı, Td.83'de 39, Td.272'de 30 ve Td.128'de ise 10,5'dur. Ağnam vergisindeki düşüş, otlak resmine de yansımıştır. 1554 tarihinde 1400 akça olan otlak resmi, 1584 yılına gelindiğinde yaklaşık % 89'luk bir düşüşle 156 akça olarak kaydedilmiştir. Ağnam vergisindeki bu düşüşün aksine kovan vergisinde çok büyük oranda artış yaşanmıştır. Td.83'de 50 akça olan kovan vergisi, Td.272'de 808 akçaya, Td.128'de ise bir önceki deftere göre yaklaşık % 350 artışla 3525 akçaya çıkmıştır.

Biraz önce bahsettiğimiz üzere, Bozdoğan cemaatinin, yüzyılın sonlarına doğru ağnam vergisinde büyük oranda düşüş bulunmaktadır. Bu düşüşü, cemaatin yavaş yavaş yerleşik hayata geçişi olarak yorumlamıştık. Nitekim, vergi kalemleri incelendiğinde, yüzyılın sonlarına doğru ziraaî ürünlerden alınan vergilerde artış bulunmaktadır. Örneğin, Td.83'e göre 755 keyl olan gendüm karşılığında 6795 akça vergi alınırken, Td.272'de 1280 keyl karşılığında 12800 akça, Td.128'de ise 1543 keyl karşılığında 15430 akça vergi alınmaktadır. Yüzyılın başı ile sonu arasındaki keyl bazında gendüm üretimi yaklaşık % 100'den fazla artmıştır. Aynı artış şair'de de gözlenmektedir. Nitekim, Td.83'de 796 keyl karşılığında 3980 akça vergi hasılı kayıtlı iken, Td.272'de 1357 keyl karşılığında 10856 akça, Td.128'de ise 1381 keyl karşılığında 11970 akça hasıl yazılmıştır. Şair'de, kıymet bazında yaklaşık 3 kat artış gözlenirken, bu artış keyl bazında 1 kattan daha azdır. Aradaki fark ise, 1 keyl şair Td.83'de 5 akça iken, 1554 yılından itibaren 8 akçaya çıkmasıyla alakalıdır. Aynı şekilde, Td.83'de 9 akça olan 1 keyl gendüm, 1554 tarihinden itibaren 10 akçadır. Gendüm ve şair dışında sadece 1554 tarihli defterde mevcut olan, 10 keyllik erzen

karşılığında cemaatin ödediği vergi 466 akçadır. Buradan anlaşılacağı üzere, 1554 yılında 1 keyl erzen karşılığında 8 akça vergi alınmaktaydı. Bozdoğan cemaatinin, mahlut ve burçak yetiştirdiğine dair kayıt, sadece 1584 tarihli Td.128'de görmekteyiz. Td.128'e göre 30 keyllik mahluttan alınan vergi 270 akçadır. 1 keyllik mahlutun değeri ise 9 akçadır. Burçak'ın 1 keyli ise 8 akça olup, 58 keyl karşılığında 466 akça vergi ödenmiştir. Bunların dışındaki ziraai vergi kalemlerine baktığımızda; öşr-i penbe, öşr-i bostan, öşr-i harnub (keçi boynuzu), öşr-i küncid (susam), öşr-i böğrölce, öşr-i bağât, öşr-i piyaz ve öşr-i asma ve meyve'den alınan vergi hasıllarının da bulunduğu görülmektedir ki, Td.83'e göre bunlardan alınan toplam hasıl 1261 akça, Td.272'de 3268 akça ve Td.128'de 4696 akçadır. Öşr-i asma ve meyve'den alınan hasıl 20 akça olup, bu vergi kalemi yalnızca Td.272'de geçmektedir. Sadece Td.272'de geçen bir başka vergi kalemi de duhan resmi olup, 60 akça hasıla sahiptir.

Cemaatin tasarrufunda bulunan değirmenlerden alınan resimlere bakıldığında çok büyük oranda değişiklik söz konusu değildir. Td.83'de toplam 8 bab olarak kayıtlı asiyablardan alınan resim 135 akçadır. Asiyablardan, 1 bab'a 15 akça resim alınmaktadır. Fakat, sayfa 208'de, altı ay çalıştığı kaydedilen değirmene 1 bab karşılığında 30 akça resim kaydedilmiştir. Nitekim, İçel, Aydın, Malatya, Karaman mntıklarında değirmenin işlediği ay çerçevesinde vergi alınmaktadır. Örneğin, bütün sene çalışanlardan 60 akça, altı ay çalışanlardan 30 akça, üç ay çalışanlardan ise 15 akça resim alınmaktaydı.¹⁶⁷ 1554 tarihinde ise, 1 bab karşılığında değirmenlerden 30 akça resim alınmaktadır. Sayfa 308'de, bab sayısı verilmeden, 60 akça resim kaydedilen asiyabın 2 bab'ı olmalıdır. Çünkü, incelediğimiz defterlerin hiç birinde bütün sene çalışan değirmen bulunmamaktadır. Ayrıca, sayfa 326'da şöyle bir kayıt mevcuttur: "Asiyâbhâ-i Yenice ve Hacı ve Kulu ve Kaya ve Senur ve Nakl ve Teke ve gayrihu Hâsıl fi sene 10 resm 170". Bu kayıta geçenler dışında, Td.272'de Bozdoğan cemaatine kayıtlı 14 bab asiyab mevcuttur ve bütün defterde kayıtlı asiyab resmi toplamı 590 akçadır. 1584 tarihinde ise 1 babdan alınan resim 30 akçadır ve kayıtlı 14 bab karşılığında 420 akça asiyab resmi, hasıla yazılmıştır.

¹⁶⁷ Neşet Çağatay, "Reayadan Alınan Vergi ve Resimler", *DTCF Dergisi*, C.V, Ankara, 1947, s.503

IV. BÖLÜM

Metinler

(Td.83;Td.387;Td.272;Td.128;Td.131)

(140)

Cemaat-i tetimme-i *Kara Kaya* der karye-i KOZLU ve karye-i KEBE YELLÜ ve ÇAY DERES ve YAVA DEYRUN ve KALTAKLAR karye-i KÜŞAYLU ve GÜNAY KIŞLA ve VİRAN KIŞLA

	Nefer		170	
	Hâne		143	
HASIL				6.784
El-galle	kile	100		700
Resm-i çift				1.154
Resm-i bennak				786
Resm-i caba				144
Resm-i ganem				3.000
Öşr-i bostan				50
Öşr-i penbe				20
Öşr-i piyaz				100
Bâd-ı hevâ				835

Sınur-ı KARA KAYA benâm HAVRA tâbi'-i SİLİFKE der yed-i Şah Ömer veled-i Tekeşir müceb-i hüccet-i şer'iyye

(200)

Kabile-i Bozdoğan tâbi'-i SİLİFKE

Der karye-i BOZDOĞAN

..... İsimler.....

Cemaat-i hizmetkârân râh-ı kal'a-i SİLİFKE

..... İsimler

	Nefer		34	
	Hâne		46	
HASIL				6.341
El-galle				
Gendüm		250		3.500
Şair		250		
Resm-i çift				540
Resm-i bennâk				252
Resm-i caba				24
Resm-i ganem				400
Öşr-i penbe				31
Öşr-i ktüncid				200
Öşr-i bostan				200
Resm-i âsiyâb-ı reaya	bâb	2		30
Resm-i âsiyâb-ı Mülk-i Bozdoğan	bâb	3		45
Resm-i âsiyâb-ı Ahmed veled-i Bozdoğan	bâb	2		30
Tahfün-ı Mehmed veled-i Bozdoğan	bâb	1	fi sene	300

(201)

Der karye-i TAŞ DEPECİK an cemaat-i mezbûre tâbi'-i SİLİFKE

Nefer	20
Hâne	19

HASIL		3.554
El-galle		
Gendüm	150	2.100
Şair	150	
Resm-i çift		216
Resm-i bennâk		84
Resm-i caba		6
Resm-i ganem		400
Öşr-i penbe		500
Öşr-i ktüncid		60
Öşr-i bostan		100
Bâd-ı hevâ		100

Der karye-i KAR ÇATAĞI cemaat-i *Karkun tâbi'-i SİLİFKE*

Nefer	69
Hâne	53

HASIL		4.149
El-galle		
Gendüm	100	1.400
Şair	100	
Resm-i çift		216
Resm-i bennâk		540
Resm-i caba		84
Resm-i ganem		1.600
Bâd-ı hevâ		345

(202)

Der karye-i MURTLUCA cemaat-i yörük-i *Bıçakçılar* an kabile-i mezbûre

Nefer	220
Hâne	195

HASIL		8.992
El-galle		
Gendüm	100	1.400
Şair	100	
Resm-i çift		360
Resm-i bennâk		1.076
Resm-i caba		96
Resm-i ganem		5.000
Bâd-ı hevâ		1.060

(204)

Der karye-i ÇATAK cemaat-i *Kara Cihanlar* an kabile-i mezbûre

Nefer	41
Hâne	35

HASIL		1.902
El-galle an ziraat-ı cemaat-i <i>Bozdoğan</i>		
Gendüm	50	700
Şair	50	
Resm-i çift		108
Resm-i bennâk		372

Resm-i caba		12
Resm-i ganem		1.050
Bâd-ı hevâ		210

Der karye-i TAŞ DEPECİK

	Nefer	59	
	Hâne	52	
HASIL			5.047
Resm-i çift			216
Resm-i bennâk			526
Resm-i caba			16
Resm-i ganem			4.000
Bâd-ı hevâ			285

(205)

Cemaat-i perâkende-i *Bozdoğan* an kabile-i *Bozdoğan*

	Nefer	182	
	Hâne	150	
HASIL			6.942
Resm-i çift			144
Resm-i bennâk			1.716
Resm-i ganem			4.000
Bâd-ı hevâ			920

(207)

..... AĞAÇÇILAR sınır-ı ADA DEPE tâbi'-i SİLİFKE

	Nefer	42	
	Hâne	32	
HASIL			1.996
El-galle			
Şair	40		200
Resm-i çift			396
Resm-i bennâk			120
Resm-i caba			60
Resm-i ganem			800
Bâd-ı hevâ			210

(208)

Sınur-ı BURÇAK ALANI der nezd-i MARE

El-galle			
Gendüm	20		280
Şair	20		
Resm-i âsiyâb-ı mülk-i Mehmed veled-i			
Bozdoğan altı ay yürür bâb	1		30
YEKUN			210

Cemaat-i *Burhanlar* an yürügân-ı *Bozdoğan* ki der kaza-i GÜLNAR

	Nefer	51	
	Hâne	44	
HASIL			1.514
El-galle an örfi			175
Resm-i çift			360
Resm-i bennâk			288
Resm-i caba			36

	Resm-i ganem			1.500
	Bâd-ı hevâ			255
	Cemaat-i Köseler an cemaat-i yürügân-ı Bozdoğan hâric ez defter			
	Nefer		47	
	Hâne		41	
	HASIL			2.239
	Resm-i çift			72
	Resm-i bennâk			408
	Resm-i caba			24
	Resm-i ganem			1.500
	Bâd-ı hevâ			235

(209)

Cemaat-i Sendeller tâbi'-i SİLİFKE

	Nefer			35
	Hâne			29
	HASIL			1.247
	El-galle an salarî	kile	20	140
	Resm-i çift			144
	Resm-i bennâk			276
	Resm-i caba			12
	Resm-i ganem			850
	Bâd-ı hevâ			125

(210)

Cemaat-i Kara Ömerlü an yürügân-ı Bozdoğanlı

	Nefer			42
	Hâne			41
	HASIL			1.562
	Resm-i çift			180
	Resm-i bennâk			372
	Resm-i ganem			800
	Bâd-ı hevâ			210

..... cemaat-i yürügân-ı Bıçakçıyan tâbi'-i Bozdoğan hâric ez defter

	Nefer			31
	Hâne			19
	HASIL			761
	Resm-i bennâk			240
	Resm-i caba			66
	Resm-i ganem			300
	Bâd-ı hevâ			155

(211)

Cemaat-i perâkende-i cemaat-i yürügân-ı Bozdoğan der ALAİYYE hâric-ez defter olmağın esâmi ile yazılmak müyesser olmağın ber vech-i icmâl yazıldı

	Nefer			635
	Mücerred			135
	Hâne			500
	HASIL			22.600
	Resm-i bennâk			6.000
	Resm-i caba			600
	Resm-i ganem			10.000
	Bâd-ı hevâ			6.000

	Cemaat-i <i>Bozdoğan</i> der sâkin mezraa-i OKÇU hâric ez defter		
	(Nefer	9)	
(212)	HASIL		-*
	Cemaat-i perâkende-i <i>Bozdoğan</i> hâric ez defter		
(236)	(Nefer	104)	
	Cemaat-i <i>Köseler</i>		
	Der karye-i KATRAN GEDÜĞİ tâbi'-i KARATAŞ		
	Nefer	24	
	Hâne	18	
	HASIL		904
	El-galle		
	An öşr-i zemîn ve karye-i mezbûre		
	Gendüm	20	180
	Resm-i çift		216
	Resm-i bennak		84
	Resm-i caba		24
	Resm-i ganem		200
	Öşr-i kovan		50
	Bâd-i hevâ		(150)*

* Hasıl kısmı boş bırakılmıştır

* Rakam yazılı değil boş (Hasıl ile karşılaştırılırsa 150 olmalı)

(124)

Livâ-i AKSARAY

(140)

Nâhiye-i KOÇHİSAR

Hasshâ-i hazret-i pâdişâh-ı âlempenâh halledet hilâfetehu der
kaza-i KOÇHİSAR

Cemaat-i *İğdir* an cemaat-i *Bozdoğanlu*

Nefer 75
Hâne 61

HASIL 2.320

(145)

Kabile-i Bozdoğan

Cemaat-i *İğdir* an kabile-i m.

Nefer 93
Hâne 72

HASIL 4.544

Mezraa-i HALKALU KUYU

HASIL 500

Mezraa-i NURUDDEVLE

HASIL 500

Mezraa-i BÜ'L-UMUR'un üçer neferi ki BÜYÜK BÜ'L-UMUR ve KUŞCA
BÜ'L-UMUR demek anla meşhurdur Melik Pir Mehmed Paşa hâliya AKSARAY'da
..... hanlarına vakf itmişlerdir

HASIL-ı örfiye 25

Mezraa-i ÇARÇAK (Çardak)

HASIL 200

Cemaat-i *Arablar* an kabile-i *Bozdoğanlu*

Nefer 78
Hâne 49

HASIL 3.946

Mezraa-i KIRK PINAR

HASIL 200

Mezraa-i ERİK DERESİ

HASIL 500

Mezraa-i ÇOBAN HÜSEYİN FAKİH

HASIL 250

Mezraa-i UZUN KÖY

HASIL 200

Mezraa-i TAŞ HİSAR

HASIL 100

Cemaat-i *Bekir* an kabile-i *Bozdoğanlu*

Nefer 55
Hâne 42

HASIL 3.158

Mezraa-i KIZIL VİRAN nezd-i KIR OVA			
	HASIL		1.250
Mezraa-i KELLELÜCE nezd-i KIR OVA			
	HASIL		1.000
Mezraa-i AKÇA AHUR-I DİĞER cemaat-i <i>Bozdoğanlı</i>			
	HASIL		750
Mezraa-i İĞDELÜCE cemaat-i mezbûre ekerler			
	HASIL		400
(146)	Cemaat-i <i>Bucaklı</i> an kabile-i m.		
	Nefer	93	
	Hâne	59	
	HASIL		4.150
Mezraa-i İKİ PINAR cemaat-i m. ekerler			
	HASIL		600
Mezraa-i KIÇI KÖY ki der tasarruf-ı hıdme-i câmi' ki der KOÇHİSAR			
	HASIL		300
Mezraa-i RARAGON (Noragu)			
	HASIL		1.250
Cemaat-i perâkende an kabile-i <i>Bozdoğanlı</i> der HASAN DAĞI			
	Nefer	17	
	Hâne	13	
	HASIL		608
Mezraa-i tetimme-i cemaat-i <i>Bozdoğanlar</i> ve mezraa-i YEDİKLÜ-ÖZÜ (Tezeklü-özü) ve EMİR DOĞAN ki EYNE HOCA yurdlarındandır ve HULUS ve YELLİ DERE ve BADEMLÜ ÖYÜĞÜ BURNU'na varınca KIZIL GEDÜK'e varınca ve SALTİK ve ARKA (Hırka) ve GÖYNIK ve EMİR ÖYÜĞÜ'nden ve BULAK'dan mezkur YELLİ DERE ve GÖYNIK ve SALTİK <i>İğdirlü</i> cemaatiyle müşterek ber müceb-i defter-i sâbık			
Cemaat-i zevâid-i <i>Bozdoğanlı</i> der meyân-ı kabile-i mezbûre			
	Nefer	141	
	Hâne	100	
	HASIL		6.132
Cemaat-i <i>Nökerân</i> an cemaat-i <i>Bozdoğanlı</i>			
	Nefer	11	
	Hâne	11	
	HASIL		4.154
Mezraa-i ÖLSÜN ÖZÜ (Öksüz Özü)			
	HASIL		1.250
Mezraa-i BELİCİK			
	HASIL		500
Mezraa-i ALAYUNDLU			
	HASIL		1.000

Mezraa-i KARA KİLİSE	
HASIL	1.250
Mezraa-i ALAY	
HASIL	500
Mezraa-i ZENG ALTI (Zeng İni)	
HASIL	300
Mezraa-i GÖKÇİ (Gezlenci)	
HASIL	700

(253)

Livâ-i İÇİL

(274)

Cemaat-i tetimme-i *Kara Kaya* der karye-i KOZLU ve gayrihim

Nefer	206
Hâne	175

HASIL		7.447
-------	--	-------

(277)

Cemaat-i Bozdoğan tâbi'-i SİLİFKE

Karye-i BOZDOĞAN an cemaat-i mezbûre

Nefer	110
Hane	87

HASIL		7.478
-------	--	-------

Karye-i TAŞ DEPECİK an cemaat-i mezkure

Nefer	46
Hane	38

HASIL		3.860
-------	--	-------

Karye-i KARGU ÇATAĞI nâm-ı diğer cemaat-i *Karkun*

Nefer	103
Hane	79

HASIL		4.515
-------	--	-------

Karye-i MURTLUCA ve cemaat-i yörük-i *Sancakçılar (Bıçakçılar)* an kabile-i *Bozdoğan*

Nefer	305
Hane	270

HASIL		10.892
-------	--	--------

Karye-i ÇATAK cemaat-i *Kara Cihanlar* an kabile-i mezbûre

Nefer	66
Hâne	52

HASIL		3.124
-------	--	-------

Karye-i TAŞ DEPECİK an kabile-i merkûm

Nefer	86
Hâne	72

HASIL		5.787
-------	--	-------

Cemaat-i perâkende-i yörigân-ı kabile-i *Bozdoğan*

Nefer	250
Hâne	210

HASIL		7.878
-------	--	-------

Cemaat-i *Burhanlar* an yörigân-ı *Bozdoğan* ki der kaza-i GÜLNAR sâkinândır

Nefer	59
Hâne	52

HASIL		2.716
-------	--	-------

Cemaat-i *Köseler* an yörigân-ı cemaat-i *Bozdoğan*

Nefer	76
Hâne	68

HASIL		2.553
-------	--	-------

	Cemaat-i <i>Sendeller</i> tâbi'-i SİLİFKE		
	Nefer	35	
	Hâne	29	
	HASIL		1.235
(291)	Cemaat-i <i>Kara Ömerlü</i> an yörigân-ı <i>Bozdoğan</i>		
	Nefer	76	
	Hâne	65	
	HASIL		1.934
	Cemaat-i yörigân-ı <i>Bıçakçıyan</i> tâbi'-i <i>Bozdoğan</i>		
	Nefer	31	
	Hâne	19	
	HASIL		761
	Cemaat-i <i>Bozdoğan</i> sâkin der mezraa-i OKÇU		
	Nefer	9	
	Hâne	7	
	HASIL		197
	Cemaat-i perâkende-i <i>Bozdoğan</i> tâbi'-i SİLİFKE		
	Nefer	104	
	Hâne	73	
	HASIL		3.628
	Cemaat-i perâkende-i <i>Bozdoğan</i> der ALAIYYE ve gayrihâ		
	Nefer	635	
	Hâne	500	
	HASIL		27.810
	Karye-i AĞAÇÇILAR		
	Nefer	90	
	Hâne	63	
	HASIL		2.266
	Karye-i ALAEDDİNLÜ		
	Nefer	7	
	Hâne	6	
	HASIL		327
	Karye-i AVCI SALURLU tâbi'-i MUD nezd-i KARA KAYA		
	Nefer	9	
	Hâne	7	
	HASIL		195
(292)	<i>Kaza-i KARA TAŞ tâbi'-i İÇİL</i>		
	Karye-i KATRAN GEDÜĞİ an cemaat-i <i>Kösel</i> tâbi'-i KARA TAŞ		
	Nefer	43	
	Hâne	27	
(313)	HASIL		1.280
(318)	<i>Kaza-i SELENDİ tâbi'-i livâ-i İÇİL</i>		
	Cemaat-i <i>Burhanlar</i> an nâhiye-i mezbûre		
	Nefer	13	
	Hâne	6	
	HASIL		3.202

(93)

Cemaat-i *Saru Tane* tâbi'-i ANAMUR maa meremmetciyân SİLİFKE kazasına müteallık *Bozdoğan* cemaatından *Gömeç* nâm yörük taifesinin bazısı kış eyyâmında bu sınırdaki ziraat iderler öşrünü sâhib-i arza verirler ve resm-i duhan dâhi verirler kâdimden verilegelmeğın kayd olundu

	(Zemîn		4)	
HASIL				232
Öşr-i gallat hâric reaya ve yörükler				
Erzen	keyl	10	kıymet	80
Resm-i çift				72
Öşr-i asma ve meyve				20
Resm-i duhan				60

(147)

Der cemaat-i yörügân-ı *Bozdoğan Kara Ömerler* der kaza-i ANAMUR
SELENDİ

	(Nefer		5)	
HASIL an resm-i bennâk				60

(152)

An cemaat-i *Kök Aşıklı* der karye-i mezbûre (Bucak Kışla)

	(Nefer		3)	
HASIL				142
Resm-i çift				18
Resm-i bennak				24
Resm-i ganem				100

Sınur-ı HÜSAMEDDİN Hoca Yunuslu ve Cabirlü ve İikimlü ve Sabacalu ve gayrihim ziraat iderlermiş hâliyâ cemaat-i mezkûre davarlarıyla gelüb sınırdaki sâkin olurlar davarları ziraate zarar idüb sâhib-i timâr mukim kâdir olmadığı için ekser halk ziraatından feragat idüb mûmâ ileyhden ziyâde davarlarıyla ol yerde dururlar otundan ve suyundan intifa' idüb bazı cedîd bağlar dikmişlerdir hâliyâ bu mezraanın üstüne resm-i deştânî vaz' olunub kemâkân gallat ziraat olunmak mukarrer kılındı ziraat iden öşr vire ve bağlarından öşr alına gelüb otundan ve suyundan müntefi' olanlar ki ikiyüz otuz mikdarı hâne konarlar mahsülâta zarar idüb men'-i memnu' olmazlarmış anların her birine resm-i otlak ve yaylak vaz' olunmak vech görülüb eğer kalkub gitmezlerse hânedan hâneye altışar akçe vireler

HASIL				3.400
An öşr-i gallât				1.800
Gendüm	keyl	100		
Şair	keyl	100		
Öşr-i bağât-ı cedîd				200
Resm-i yaylak ve otlak cemaat hâriç reaya				1.200
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştânî				200

Sınur-ı BAĞ ALANI Hoca Yunuslu ve *Burhanlar* cemaati ziraat iderler

HASIL				2.730
Öşr-i gallât				2.600
Gendüm	keyl	100		

Şair	keyl	200	
Öşr-i baġât			70
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni			60
Sınur-ı KARA KENİSE nezd-i HAVAZE Bozdoġan			
cemaatinden Köşeler ziraat iderler			
HASIL			570
Gendüm	keyl	20	
Şair	keyl	40	
Resm-i tapu ve deştâni			50
Mezraa-i BALAYÜZ nezd-i HÜSAMEDDİN Bozdoġan cemaatinden Kara			
Kayalu ziraat ider			
HASIL			410
Gendüm	keyl	15	
Şair	keyl	20	
Öşr-i baġ ve resm-i deştâni			100
Mezraa-i KIRBİL nezd-i HÜSAMEDDİN Bozdoġan cemaatinden Bıçakçılar			
ziraat ider			
HASIL			530
Gendüm	keyl	20	
Şair	keyl	30	
Öşr-i baġât			70
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni			20
Mezraa-i MÜRSEL nezd-i HÜSAMEDDİN			
HASIL			440
Gendüm	keyl	20	
Şair	keyl	25	
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni			40
Mezraa-i ÇUKUR BAĞ			
HASIL			410
Gendüm	keyl	20	
Şair	keyl	20	
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni			50
Mezraa-i OYRUCAK ve DOĞA ALANI Hoca Yunuslu cemaati ve Bozdoġanlı			
cemaatinden Köşeler ve Eşehanlar cemaati ziraat iderler			
HASIL			770
Gendüm	keyl	40	
Şair	keyl	40	
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni			50
Sınur-ı HAVAZE nezd-i sınır-ı HÜSAMEDDİN ve UŞAK			
PINAR Burhanlar ve Köşeler ve Civanlar ziraat iderler			
HASIL			1.110
Gendüm	keyl	55	
Şair	keyl	55	
Öşr-i baġât			30
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni			90

(153)

Mezraa-i YAKA ÇEVLIĞI ki hâliyâ içinde *Evliya Çavuş* ve *Burhanlar* cemaati bağlar ihdâs idüb ve bazı yerlerinde ziraat iderler

HASIL			350
Gendüm	keyl	10	
Şair	keyl	10	
Öşr-i bağât			120
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni			50

(252)

Cemaat-i tetimme-i *Kara Kaya* der karye-i KOZLU ve karye-i KEFYESİZ ve ÇAY DERESİ ve BOZCA BURUN ve KALPAKLU ve karye-i GÜNAY KIŞLA ve VIRAN KIŞLA

	(Nefer		343)	
	(Zemîn		3)	
HASIL			11.040	
Öşr-i gallat			2.300	
Gendüm	keyl	150		
Şair	keyl	100		
Resm-i çift			1.350	
Resm-i bennâk			2.112	
Resm-i caba			342	
Öşr-i penbe			36	
Öşr-i bostan			56	
Öşr-i piyaz			50	
Öşr-i bağât			400	
Adet-i ağnâm			3.000	
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni			400	
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne			1.000	

(305)

Cemaat-i yörügân-ı *Bozdoğan tâbi'-i kaza-i SİLİFKE*

Der karye-i BOZDOĞAN an yörügân-ı *Bozdoğan*

(Nefer 83)
(Zemîn 17)

Cemaat-i evlâd-ı *Civanlar OVACIK KIZIL AĞAÇ DERESİ'*nde mütemekkinler SİLİFKE'de meşhûr kimesnelerdir

(Nefer 10)

Hidmetkârân-ı râh-ı kal'a-yı SİLİFKE

(Nefer 5)

SUSUZ ÇALI dimekle ma'rûf yolda ser muvakkatlık su getürüb resm-i bennâk ve avârizdan mu'af olmaları defter-i atikde mastûrdur

HASIL			4.680
Öşr-i gallat			1.800
Gendüm	keyl	100	
Şair	keyl	100	
Resm-i çift			666
Resm-i bennâk			672
Resm-i caba			132
Resm-i ganem			200
Öşr-i penbe			100
Öşr-i küncid			150
Öşr-i bostan			50

Asiyâbhâ	Halil	1		
	Mehmed	1		
	Musa	1		
	Beyhan	1		
	Hamza	1		
	Halil Divane	1		
	fi	30	fi sene	180
Resm-i				30
Asiyâb-ı Kızıl				Harab
Tahûnhâne Mehmed veled-i Bozdoğan			Harab	
Resm-i tapu ve deştâni				200
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne tamamen				500

(306)

Der karye-i TAŞ DEPECİK an cemaat-i mezkûre tâbi'-i SİLİFKE

	(Nefer		44)	
	(Zemîn		7)	
HASIL				6.724
Öşr-i gallat				2.700
Gendüm	keyl	150		
Şair	keyl	150		
Resm-i çift				288
Resm-i bennâk				388
Resm-i caba				48
Öşr-i küncid				200
Öşr-i penbe	men	30		300
Öşr-i bostan				100
Resm-i ağnâm				2.300
Resm-i tahûnhâne ve oda konağı				100
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				150
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne				150

(307)

Der karye-i KARGU ÇATAĞI

	(Nefer		187)	
	(Zemîn		4)	
HASIL				9.138
Öşr-i gallat				2.136
Gendüm	keyl	120		
Şair	keyl	117		
Resm-i çift				234
Resm-i bennâk				1.512
Resm-i caba				306
Adet-i ağnâm				4.200
Resm-i tapu ve deştâni				150
Bâd-ı hevâ ve cürm-i cinâyet ve resm-i arusâne				600

(308)

Der karye-i MURTLUCA yörügân-ı *Bıçakçıyan* an cemaat-i *Bozdoğan* tâbi'-i SİLİFKE ERMENEK kurbunda yaylarlar kış vaktinde MURTLUCA ve KARGU ÇATAĞI nâm mevzi'de kışlarlar

(Nefer 309)
(Zemîn 1)

Der karye-i ÇEPNİ der kaza-i MUD

(Nefer 59)

	HASIL-ı MURTLUCA ve ÇEPNİ			11.090
	Öşr-i gallat			1.300
	Gendüm	keyl	50	
	Şair	keyl	100	
	Resm-i çift			18
	Resm-i bennâk			3.408
	Resm-i caba			498
	Öşr-i asel			500
	Resm-i tahûnhâne	bâb	1	150
	Resm-i asiyâb			60
	Adet-i ağnâm			4.000
	Resm-i tapu ve deştâni			156
	Bâd-ı hevâ an MURTLUCA ve ÇEPNİ ve BORICAK KUŞAĞI ve ve ÇEVLIK ma'a resm-i arûsâne			1.000
(310)	Der karye-i BORICAK KUŞAĞI tâbi'-i kaza-i GÜLNAR			
	(Nefer		5)	
	HASIL			42
	Resm-i bennak			24
	Resm-i caba			18
	Der karye-i KAHTA(MA) tâbi'-i kaza-i ALADAĞ			
	(Nefer		65)	
	HASIL			2.914
	Resm-i bennak			648
	Resm-i caba			66
	Adet-i ağnâm			2.000
	Temamen bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne			200
(311)	Der karye-i ÇEVLIK nezd-i karye-i ÇEPNİ der kaza-i MUD			
	(Nefer		24)	
	HASIL			1.070
	Resm-i bennak			252
	Resm-i caba			18
	Adet-i ağnâm			800
	Der karye-i BÜKANLAR der sınır-ı NOĞRI der kaza-i SİLİFKE			
	(Nefer		69)	
	HASIL			2.132
	Resm-i bennak			672
	Resm-i caba			78
	Adet-i ağnâm			1.000
	Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne			382
	Der karye-i ÇATAK an cemaat-i Bozdoğan			
	(Nefer		72)	
	(Zemîn		1)	
	HASIL			5.372
	Öşr-i gallat			900
	Gendüm	keyl	50	
	Şair	keyl	50	
	Resm-i çift			90
	Resm-i bennak			744
	Resm-i caba			90

	Adet-i ağnâm	2.700
	Resm-i tapu-yı zemîn ve deştânî	148
	Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne	700
(312)		

Der karye-i TAŞ DEPECİK an cemaat-i *Bozdoğan*

(Nefer 231)
(Zemîn 2)

	HASIL	6.984
	Resm-i çift	180
	Resm-i bennak	1.620
	Resm-i caba	420
	Adet-i ağnâm	4.000
	Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne	764
(313)		

Cemaat-i perâkende-i yörügân-ı kabile-i *Bozdoğan*

Cemaat-i *İncirci* an cemaat-i mezbûre der kaza-i SİLİFKE *Kara Bozdoğan* ma'rûfdur KİLİSE KÖY nâm mahalde kışlarlar ve GERCE ve ÇAKIL PINAR ve AĞCA GEDÜK ve GÖKÇE SİNİ ve KURD GEDÜĞİ yurdları ve yaylaklarıdır ber muceb-i hüccet-i kuzât

(Nefer 205)

	HASIL	6.034
	Resm-i bennak	1.728
	Resm-i caba	306
	Adet-i ağnâm	3.000
	Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne	1.000
(315)		

An cemaat-i *Bozdoğan*-ı mezbûr der kaza-i SİLİFKE *Pancarçı* dimekle ma'rûfdur

(Nefer 170)

	HASIL	6.446
	Resm-i bennak	1.560
	Resm-i caba	186
	Resm-i ganem ve resm-i ağıl an cemaat-i <i>Pancarçı</i>	3.000
	Resm-i otlak	200
	Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne	1.500
(316)		

An cemaat-i *Beğil* an perâkende-i *Bozdoğan* der kaza-i MUD ÇATAK nâm mahalde kışlayub KOZAK DERESİ nâm mevzi'de yaylarlar

(Nefer 32)

	HASIL	536
	Resm-i bennak	300
	Resm-i caba	36
	Resm-i ganem	200

An cemaat-i perâkende-i *Bozdoğan* der kaza-i MUD KÜRD ÇALI nâm mahalde yaylayub BAYAT nâm mevzi'de kışlarlar

(Nefer 62)

	HASIL	1.612
	Resm-i bennak	492
	Resm-i caba	120
	Resm-i ganem	1.000

Cemaat-ı perâkende-i *Bozdoğan* tâbi'-i kaza-i MUD ILICA nâm mevzi'de kışlayub ve YENİ SU nâm mahalde yaylarlar tâbi'-i *Kara Bozdoğan*

	(Nefer	137)	
HASIL			3.404
Resm-i bennak			1.188
Resm-i caba			198
Adet-i ağnâm			1.500
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne			518

(317)

An cemaat-i perâkende-i *Bozdoğan* ki der BULGAR sakinend tâbi'-i *Kara Bozdoğan*

	(Nefer	129)	
HASIL			3.968
Resm-i bennak			1.164
Resm-i caba			180
Adet-i ağnâm			1.600
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne			1.024

(318)

An cemaat-i perâkende-i *Bozdoğan* der kaza-i TARSUS

	(Nefer	2)	
HASIL ve resm-i bennak			24

Der karye-i AĞAÇÇILAR an cemaat-i mezbûre sınır-ı ADA DEPE nâm mahalde kışlayub MUD kazasında TAVTALU nâm mevzi'de yaylarlar

	(Nefer	85)	
	(Zemîn	5)	
HASIL			4.718
Öşr-i gallat			1.400
Gendüm	keyl	100	
Şair	keyl	50	
Resm-i çift			414
Resm-i bennâk			528
Resm-i caba			120
Adet-i ağnâm			1.800
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni			206
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne			250

(319)

Sınur-ı BURÇAK ALANI der nezd-i MARA

HASIL			2.566
Gendüm	keyl	120	
Şair	keyl	120	
Resm-i asiyâb	bâb	3	90
Öşr-i bağ			26
Resm-i âsiyâb	bâb	3	90
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni			290

Cemaat-i *Burhanlar* an yürügân-ı *Bozdoğan* ki der kaza-i GÜLNAR sâkinend

Der karye-i OVACIK tâbi'-i kaza-i GÜLNAR an cemaat-i *Burhanlar* el-mezbûr tetimme-i yürügân-ı *Bozdoğan* an muzafât-ı kaza-i SİLİFKE

(Nefer 46)

Der karye-i KORINCAK tâbi'-i GÜLNAR	(Nefer	3)	
Der karye-i BAL GÖZ DEPE tâbi'-i GÜLNAR	(Nefer	4)	
Der cemaat-i <i>Bahaeddinlü</i> sâkin tâbi'-i GÜLNAR an taife-i yürügân-ı <i>Bozdoğan</i>	(Nefer	2)	
Der karye-i TAZLE tâbi'-i kaza-i LARENDE tetimme-i cemaat-i <i>Burhanlar</i> el-mezbûr	(Nefer	3)	
Der karye-i DEPE tâbi'-i LARENDE an yürügân-ı <i>Bozdoğan</i>	(Nefer	1)	
Der karye-i BOĞUNLAR tâbi'-i LARENDE	(Nefer	2)	
Der karye-i İLCİLER tâbi'-i LARENDE	(Nefer	1)	
Der karye-i MAHİRE tâbi'-i MUD	(Nefer	1)	
Der karye-i KÜRE tâbi'-i kaza-i GÜLNAR an yürügân-ı <i>Bozdoğan</i> muzafât-ı kaza-i SİLİFKE an cemaat-i <i>Burhanlar</i> el-mezbûr	(Nefer	9)	
(320) Der karye-i GERCE tâbi'-i kaza-i ADANA an cemaat-i mezbûre	(Nefer	22)	
Der karye-i DERECİK tâbi'-i kaza-i ERMENEK	(Nefer	1)	
Der karye-i BEDNAM tâbi'-i kaza-i ERMENEK	(Nefer	1)	
Der karye-i BERAT tâbi'-i kaza-i ERMENEK	(Nefer	2)	
Der kaza-i ALAIYYE	(Nefer	51)	
HASIL			4.266
Öşr-i gallat ma'a salariyye			
Gendüm	keyl	15	150
Şair	keyl	10	80
Resm-i çift			180
Resm-i bennâk			1.284
Resm-i caba			192
Adet-i ağnâm			1.800
Nısf-ı öşr-i kovan			130
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne temâmen			450

Cemaat-i *Gömeç* an yürügân-ı kabile-i *Bozdoğan* kış eyyamında KIZIL BAĞ ve İMAD ve TANE nâm karyeler kurbunda kiçi evliyle kışlarlar ve eyyam-ı sayfide GÖK DEPE nâm yaylakda yazlarlar ve bazıları kışladıkları mahalde ziraat iderlermiş öşrlerini toprak sahibine verirler bâc rüsûmlarını ve resm-i ganemlerini ve nısf resm-i

kovanlarını kendü timârları erine verüb ve bazı resm-i kovanı yaylakda kurduğu toprak sipahisine verir bu dahi *Burhanlar* cemaatine tâbi'dir

(Nefer	25)	
HASIL		564
Resm-i bennâk		252
Resm-i caba		24
Adet-i aġnâm		200
Nısf-ı ôşr-i kovan		66
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne temâmen		50

(321)

Cemaat-i *Köseler* an cemaat-i yörügân-ı *Bozdoğan* ekser GÜLNAR kazasına tâbi' OVACIK nâm karye sınırunda kışlarlar ve eyyâm-ı sayfide ERMENEK üstünde olan CUCENLER ve ÜÇ PINAR nâm yerde yaylarlar ve bazı bu taifeden müteferrik yerlerde sâkinlerdir

Der karye-i OVACIK tâbi'-i GÜLNAR

(Nefer 121)

Der kaza-i ERMENEK mütemekkin an cemaat-i mezkûre NARLUCA nâm karyede sâkinlerdir anlarla ma'rûfdur

(Nefer 23)

An cemaat-i mezkûre der livâ-i ALAIYYE anlarla ma'rûfdur eyyam-ı sayfide *Bozkırlu* ile yaylarlar

(Nefer 74)

(322)

An cemaat-i mezbûre der kaza-i KARA İSA der livâ-i ADANA anlarla ma'rûfdur GERCE nâm yerde sâkinlerdir

(Nefer 16)

An cemaat-i mezbûre der kaza-i KARA İSA der livâ-i ADANA der civar-ı karye-i GERCE ve ALACA ATLU

(Nefer 21)

An cemaat-i mezbûre der kaza-i TARSUS der karye-i AVŞALI

(Nefer 13)

An cemaat-i *Köseler* el-mezbûr an yörügân-ı *Bozdoğan* tâbi'-i kaza-i GÜLNAR LAPA nâm karyede sâkinlerdir

(Nefer 19)

HASIL		11.000
Resm-i çift		90
Resm-i bennâk		2.148
Resm-i caba		612
Öşr-i hamub		50
Nısf-ı ôşr-i kovan		50
Adet-i aġnâm		7.050
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne		1.000

(323)

Cemaat-i *Sendeller* tâbi'-i SİLİFKE

Der karye-i TORLA tâbi'-i kaza-i MUD

(Nefer 35)

Der karye-i KAHTE		
(Nefer	14)	
Der kaza tâbi'-i livâ-i TEKE		
(Nefer	14)	
Der kaza-i ANAMUR		
(Nefer	1)	
Der kaza-i ALAIYYE tâbi'-i livâ-i ALAIYYE		
(Nefer	16)	
HASIL		2.065
Resm-i bennâk		804
Resm-i caba		72
Adet-i ağnâm		1.000
Nısf-ı öşr-i kovan		11
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne		178

(324)

Cemaat-i *Kara Ömerlü* an yörügân-ı *Bozdoğan* SELENDİ kazasının zamirisi olan ANAMUR nâhiyesine tâbi' sâhil-i bahırda bi'l-fi' il yeni ma'mur olan KAL'A-İ MA'MURİYYE kurbunda BALYE KESRİ nâm-ı diğer NAR HATUN nâm karye hududuna karib mezraa-i BALYE KESRİ' yede tavattun idüb yurt dutmuşlar eyyâm-ı şitada anda olurlar sayf zamanında bazı ERMENEK dağlarında bazısı KUYUCAK nâm mezraa civarında yaylarlar ve kışlalarında vâki' olan ziraatlerinin öşrünü mezraa-i BALYE KESR sâhib-i timârına verirler kendülerin rüsûm-ı örfiye ve resm-i ağnâmı âher timâr erine verirler

(Nefer	86)	
HASIL		2.194
Resm-i çift		270
Resm-i bennâk		516
Resm-i caba		126
Adet-i ağnâm		882
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne		400

Cemaat-i yörügân-ı *Bıçakçıyan* tâbi'-i *Bozdoğan Eşen* dimekle ma'rûflardır

Der karye-i MAKRESİ KOZU der kaza-i MUD LARENDE kazasında KARA DEPE nâm mahalde yaylarlar

(Nefer 84)

(325)

An cemaat-i mezbûre ALADAĞ kazasında YAZI BÜK nâm mahalde kışlayub LARENDE kazasında ULU KUYU ve ALACA ENİK (Ağ Ası) nâm mevzi'de yaylarlar

(Nefer 48)

An cemaat-i mezbûre ki der karye-i ALACA OĞLU sâkinend

(Nefer 20)

HASIL		2.963
Resm-i bennâk		1.404
Resm-i caba		198
Adet-i ağnâm		1.000
Öşr-i kovan		51
Nısf-ı bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne		310

Cemaat-i *Bozdoğan* sâkin der mezraa-i OKÇU

(Nefer		20)		
HASIL				2.094
Öşr-i gallat				960
Gendüm	keyl	25		
Şair	keyl	20		
Küncid	keyl	20		
Böğrülce	keyl	15		
Resm-i çift				90
Resm-i bennâk				120
Resm-i caba				30
Adet-i ağnâm				144
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				100
Öşr-i penbe				300
Öşr-i bostan				200
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne				150

(326)

Asiyabhâ-i YENİCE ve HACI ve KULU ve KAYA ve SENUR ve NAKL ve TEKE ve gayrihu

HASIL	fi sene	10	resm	170
Mezraa-i EĞRİCE ve KOZ SINURI tâbi'-i SİLİFKE der kurb-ı SENUR HACI KAYA ve gayrihu				
HASIL				250
Mezraa-i EĞRİCE-İ DİĞER der HASUR DERESİ mâlikânesinde beş sehm				
HASIL				150
Mezraa-i BUCAKLU tâbi'-i mezbûr				
HASIL				100
Mezraa-i ORTA VİRAN tâbi'-i mezbûr				
HASIL				250
Mezraa-i KEBAN tâbi'-i mezbûr				
HASIL				500
Mezraa-i KARGUCAK maa YASSI ASİYAB				
HASIL an öşr				110
Mezraa-i NEKÜR PINARI				
HASIL				100
Mezraa-i KAVACIK SINURI				
HASIL				50

(435)

Karye-i AYRAN KESEN bu karye halkı GÖKÇE BİL nâm mahale çıkub yaylarlar ve bazı yerlerini ziraat iderler ve *Bozdoğan* cemaatinden *İncirci* ve *Ak* nâm halk dâhi AKBEZ yaylağı ve ÇİFT PINAR ve AĞCA GEDÜK ve GÖKÇE BİL ve DÜZ GEDÜĞİ nâm mahal meraları olub yaylağa çıkagelmezdir cemaat-i *Karga* merzu'atına *Bozdoğan* cemaati niz'a ve ziyan itmeyeler iderlerse tazmin ittirdüb sâhibleri cürmlerin ala ve *Kargalu* dâhi *Bozdoğan* cemaatini yayladan men' itmeye iderse hâkimü'l-vakt haklarından gele ve kadimü'l-eyyâmda ziraat ide geldikleri yerlerden gayri bunların meralarından ziraat idüb bunlara virmeyeler

iderlerse haklarından geline *Bozdoğan* cemaatinin ellerine hüccet-i şer'iyye yazub oluna deyu vâki' hal defter-i cedide kayd olundu

(Nefer	42)	
HASIL		522
Resm-i çift		216
Resm-i bennâk		252
Resm-i caba		54
Adet-i aġnâm		100
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne		200

(390 b)

105-Mezraa-i YAKA ÇEVLIĞİ hâliyâ içinde *Evliya Çavuş ve Burhanlar* cemaati bağlar ihdâs idüb bazı yerlerde ziraat iderler

HASIL				
Gendüm	keyl	15	kıymet	150
Şair	keyl	15	kıymet	120
Burçak	keyl	15	kıymet	120
Öşr-i bağat				90
Resm-i tapu ve deştâni				20
YEKUN				500

106-Mezraa-i KARA KENİSE nezd-i mezraa-i HAVAZE *Bozdoğan* cemaatinden *Köse* ve hâricden bazı karyeler ziraat edüb öşrün bu mezraa sipâhisine verirler

HASIL				
Gendüm	keyl	20	kıymet	200
Şair	keyl	20	kıymet	160
Burçak	keyl	15	kıymet	120
Öşr-i bağat				90
Resm-i tapu ve deştâni				70
YEKUN				640

(424 b)

148-Mezraa-i MORZE ÇEVLIĞİ ve TAVŞAN VİRANI der meyân-ı karye-i ÜÇ BAŞLU ve sınır-ı KELENDİR ve cemaat-i *Ali Hoca ve Burhan* ve YASSI BAĞ ve gayriler ziraat iderler

HASIL				
Gendüm	keyl	20	kıymet	200
Şair	keyl	10	kıymet	80
Mahlut	keyl	30	kıymet	270
Öşr-i kovan				20
Resm-i tapu ve deştâni				20
YEKUN				590

(426 b)

152-Mezraa-i OYRUCAK ve DOĞA ALANI *Hoca Yunuslu ve Bozdoğan* cemaatleri ziraat iderler ve hâricden bazı tâife dahi ziraat idüb öşrlerin bu mezraa sipâhisine verirler

HASIL				
Gendüm	keyl	80	kıymet	800
Şair	keyl	55	kıymet	440
Öşr-i bağat				200
Resm-i tapu ve deştâni				60
YEKUN				1.500

(471 b)

207-Mezraa-i BAĞ ALANI *Hoca Yunuslu ve Burhan* cemaatleri ziraat ederler maa mezraa-i BULAS tâbi'-i GÜLNAR

HASIL				
Gendüm	keyl	100	kıymet	1.000
Şair	keyl	11	kıymet	880
Resm-i tapu ve deştâni				70
Öşr-i bağat				50
YEKUN				2.000

212-Mezraa-i HAVAZE nezd-i sınır-ı HÜSAMEDDİN ve UŞAK PINAR
Burhan ve Köşeler ve Civanlar ziraat iderler tâbi'-i GÜLNAR

HASIL				
Gendüm	keyl	180	kıymet	1.800
Şair	keyl	195	kıymet	1.650
Öşr-i bağat				140
Resm-i tapu ve deştâni				410
YEKUN				4.000

214-Mezraa-i KARGUCAK nezd-i OVACIK cemaat-i Cabir ve bazı cemaat-i
Hoca Yunuslu ve Köşeler ziraat iderler

HASIL				
Gendüm	keyl	25	kıymet	250
Şair	keyl	15	kıymet	120
Burçak	keyl	25	kıymet	200
Öşr-i harnub				50
Resm-i tapu ve deştâni				80
YEKUN				700

(479 b)

228-Mezraa-i KURD NASUH hâric ez defter Köşeler cemaati ziraat iderler
KURD NASUH BELEĞİ'nin mağrib tarafıdır tâbi'-i GÜLNAR

HASIL				
Gendüm	keyl	50	kıymet	500
Şair	keyl	20	kıymet	160
Burçak	keyl	3	kıymet	26
Resm-i tapu ve deştâni				125
YEKUN				800

(587 b)

137-Mezraa-i TEMUR OĞLU defter-i atikde karye bulunur hâliyâ reayası kalkub
yine bu nâhiyede SÖKÜN nâm karye sınırunda HAC BEYİ nâm mevzide sâkinler
olmağın anda müstakil karye yazılmışdır Bozdoğan ve Şamlu ve BUCAK KIŞLA
halkı ziraat iderler

HASIL				
Gendüm	keyl	10	kıymet	100
Şair	keyl	10	kıymet	80
Resm-i tapu ve deştâni				20
YEKUN				200

(646 b)

57-Karye-i KATRAN GEDÜĞİ an cemaat-i Köşeler tâbi'-i KARITAŞI

HASIL an öşr-i gallat ma'a sipâhizâdegân				
Gendüm	keyl	30	kıymet	300
Şair	keyl	20	kıymet	160
Resm-i çift				144
Resm-i bennak				144
Resm-i caba				78
Adet-i ağnâm				150
Öşr-i bağ				20
Öşr-i kovan				20
Resm-i tapu ve deştâni				50
Bâd-ı hevâ ve resm-i arusâne				44
YEKUN				1.010

(675 b)

131-Mezraa-i DEPELÜCE der nezd-i AKÇA PINAR *Köseler ve Avcılar ve Göynüklü* cemaatleri ziraat ederler tâbi'-i KARITAŞI

HASIL an öşr-i gallas ve salari				
Gendüm	keyl	100	kıymet	1.000
Şair	keyl	10	kıymet	120
Nısf-ı öşr-i kovan				130
Resm-i tapu ve deştâni				150
YEKUN				1.400

132-Mezraa-i PINAR İL yaylak-ı *Köseler* tâbi'-i KARITAŞ

HASIL an öşr-i gallas ve salari				
Gendüm	keyl	25	kıymet	250
Şair	keyl	5	kıymet	40
Nısf-ı öşr-i kovan				20
Resm-i tapu ve deştâni				60
YEKUN				370

(779 b)

Kaza-i BOZDOĞAN an yürügân der livâ-i İÇİL

Cema'at-i bölük-i *Köseler* an yürügân-ı cema'at-i *Bozdoğan* Cema'at-i mezbûrenin ekseri GÜLNAR kazasında OVACIK nâm karye sınırunda kışlarlar ve eyyâm-ı sayfide ERMENEK üstünde olan ÜÇ PINAR ve KANDECİK nâm yerde yaylarlar ve bazı bu taifeden müteferrik bazı yerlerde sâkinlerdir zikr olunan cema'atlerin perâkendeleri yaylayu geldikleri yaylaklarına birbirlerinden mukaddem çıkub yaylağı bozdurmayub beraber cümle bir yerde çıkmaları defter-i cedîde kayd olundu her kangısı mukaddem çıkarsa sahib-i timâr olan cerime alub men ideler ve GÜLNAR'a tâbi OVACIK sınırunda koyunları dölleriyle gelmişlerdir ber müceb-i hüccet-i kadı

Tarih-i hüccet fi evâhir-i Saferü'l-hayr sene 962

Defter-i evkâfda Karaman Bey ve Mahmud Bey b. Karaman dahi mahfûz vassalede tafsîl olunduğu üzre vakf-ı mezbûr dahilinde *Hacı Sa'idlü* cema'atı hâliya mutazammın olub yaylak-ı mezbûr hâli beher sene icab iden öşr ve resmî vakf-ı mezbûr canibine eda eylemek şartıyla yaylak-ı mezbûr *Köseler* cema'atınine mahsus olmak üzere bazı cema'at varidatı fermân-ı âli mücebince tashîh olundu

Fî 7 S(afer) sene 254

(779 b- 781 a)

1-Der karye-i OVACIK tâbi'-i BOZDOĞAN an cema'at-ı *Bozdoğan*

Neferen		354	
Resm-i bennâk			1.584
Resm-i caba			1.206
Adet-i ağnâm			4.390
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne			300
Öşr-i kovan			20
YEKUN			7.400

(781 a-781 b)

2-Cema'at-ı *Ahad* an cema'at-ı *Bozdoğan* ERMENEK kazasında NARLUCA nâm karye sınırunda mütemekkindir

Neferen	81	
Resm-i bennâk		320
Resm-i caba		300
Adet-i ağnâm		470
Öşr-i kovan		150
nısf-ı timâr	75	
nısf-ı aheri vakf-ı		
Mehmed b. Karaman	75	
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne		100
YEKUN		1.300

(781 b- 783 a)

3-Cema'at-ı *Kara Ömerlü* an yürügân-ı *Bozdoğan* SELENDİ kazasının zamirisi (içi) olan ANAMUR nâhiyesine tabi sahil-i bahr'da bi'l-fi'il mamur olan KALA'-İ MAMURİYYE kurbunda BALYE KESRİ nâm-ı diğer NAR HATUN nâm karye hududuna karib mezra'a-i BALYE KESRİ'de tavattun edüb yurt tutmuşlar eyyâm-ı şitada anda olurlar ve eyyâm-ı sayfide nısfısı ERMENEK DAĞLARI'nda ve nısfısı KUYUCAK nâm mezra'a civarında yaylarlar ve kışlalarında vâki' olan ziraatlerinin öşrünü mezra'a-i BALYE KESRİ sipâhisine verirler ve kendülerin rûsûm-ı örfiyye ve rûsûm-ı ganemlerin kendü sipâhilerine verirler deyu mukayyedir defter-i atik haliya girü mukarrer

Neferen	264	
Resm-i çift		216
Resm-i bennâk		1.076
Resm-i caba		780
Adet-i ağnâm		638
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne		600
YEKUN		3.000

(783 a)

4-Cema'at-ı *Gedik Hacılı* an cema'at-ı *Köseler tâbi-i* BOZDOĞAN GÜLNAR kazasında LAPA nâm karyede sâkinlerdir

Neferen	42	
Zemin	1	
Resm-i çift		126
Resm-i bennâk		120
Resm-i caba		156
Adet-i ağnâm		60
Nısf-ı öşr-i kovan		20
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne		80
YEKUN		500

(783 b)

5-Cema'at-ı *Civanlar* an cema'at-ı *Bozdoğan* GÜLNAR kazasında OVACIK nâm mevzide sâkinlerdir ve HAVAZE'de güzlerler

Neferen	21	
Resm-i bennâk		120
Resm-i caba		66
Adet-i ağnâm		40
Öşr-i kovan		10
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne		64
YEKUN		300

(783 b- 785 a)

6-Cema'at-ı *Burhanlar* an cema'at-ı *Bozdoğan*

Der karye-i OVACIK tâbi'-i GÜLNAR an cema'at-ı m.

.....(isimler).....

(Neferen

151)

(784 a)

Der kaza-i ADANA GERCE nâm mevzide ve aher yerlerde sâkindir

.....(isimler).....

(Neferen

79)

(784 b)

Der kaza-i ALAİYYE DEĞİRMENLİK DERESİ'nde sâkinlerdir yaz eyyâmında GÖKÇE PINAR'da yaylar *Deli Kocalı* ile ma'rûfdur

(Neferen

54)

Neferen

283

HASIL-ı öşr-i gallât ma'a salarî

Gendüm keyl 25 kıymet 250

Şair keyl 15 kıymet 120

Resm-i çift 198

Resm-i bennâk 1.320

Resm-i caba 840

Adet-i ağnâm 2.000

Nısf-ı öşr-i kovan 150

Öşr-i harnub 50

Resm-i tapu ve deştâni 30

Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne 562

YEKUN 5.500

(785 a)

7-Cema'at-ı perâkende-i *Burhan* an cema'at-ı *Bozdoğan* sâkin der livâ-i ALAİYYE GÖK BİL nâm mevzide yaylar

(Neferen

7)

Resm-i bennâk 72

Resm-i caba 6

Adet-i ağnâm 43

Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne 14

Nısf-ı öşr-i kovan 4

YEKUN 134

Cema'at-ı *Bıçakçıyan* an cema'at-ı *Bozdoğan* ERMENEK kurbunda yaylarlar ve kış eyyâmında MURTLUCA ve KARGU ÇATAĞI nâm mevzide kışlarlar deyu mukayyedir defter-i atik ve bunlar dahi müteferrik otururlar

8-Cema'at-ı *Küçük Aşıklı* an cema'at-ı mezbûr der karye-i MURTLUCA tâbi'-i ERMENEK

Neferen

43

Resm-i bennâk 228

Resm-i caba 126

Öşr-i kovan 50

Adet-i ağnâm 86

Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne 50

YEKUN 500

(785 b)

9-Cema'at-ı perâkende-i *Köseler* an yürügân-ı *Bozdoğan* sâkin der livâ-i ALAİYYE

Neferen	8	
Resm-i bennâk		24
Resm-i caba		30
Adet (-i ağnâm)		50
Nısf-ı öşr-i kovan		5
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne		30
YEKUN		139

9-Cema'at-ı *Ecaler* an yürügân-ı *Bozdoğan* sâkin der livâ-i ALAİYYE

Neferen 103

(786 a)

Cema'at-ı *Kara Ömerlü* an yürügân-ı *Bozdoğan* sâkin der livâ-i ALAİYYE

Neferen	50	
Resm-i bennâk		708
Resm-i caba		530
Adet-i ağnâm		693
Nısf-ı öşr-i kovan		200
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne		320
YEKUN		2.453

(786 b- 789 a)

10-Cema'at-ı *İncirci* an yürügân-ı *Bozdoğan Kara Bozdoğan* ile ma'rûfdur KİLİSE KÖY nâm mahalde kışlarlar ve GERCE ve ÇAKIL PINAR ve AĞCA GEDİK ve GÖKÇE SİNİ ve KURD GEDÜĞİ yurdları ve yaylaklarıdır ber müceb-i hüccet-i şer'iyye deyu mukayyedir defter-i atik hâliya yine mukarrer

Neferen	665	
Zemin	17	
Resm-i çift		360
Resm-i bennâk		2.420
Resm-i caba		1.884
Adet-i ağnâm		2.682
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne		1.650
YEKUN		9.000

(789 a)

11-An cema'at-ı *Bozdoğan* der mezra'a-i OYKARA tâbi-i SİLİFKE

Neferen 23
Zemin 2

HASIL

Karye-i SÖKÜN ve HAC BEY ve ÇOBAN ALI ve HACI YAKUBLU ve İLANLU ve BUCAKLU ve TOZRA ve CELAHİR nâm karyeler ve bazı *Bozdoğan* ve MERDAN-I KILA' ve sipâhi bu sınırdaki zira'at idüb öşr ve salariyelerin bu sınır sahibine verirler ve SİLİFKE sahrasında vâki' olan nehr-i azim gâhî tuğyân idüb karye-i mezkurenin sınırundan bazı yerlerin bulub taraf-ı ahere düşürmekle aherden dahl ve niza' ederler imiş şol yerler ki kadimü'l-eyyâmda bu karye sınırına ta'sir olunu gelüb sonradan su bulub taraf-ı ahere düşürdüğü sabit ola sınır nehrin öte yakasıdır deyu niza' etdiklerine amel olunmaz

Gendüm keyl 168 kıymet 1.680

Şair	keyl	150	kıymet	1.200
Öşr-i küncid				1.200
Öşr-i böğrölce				100
Resm-i çift				90
Resm-i bennâk				108
Resm-i caba				66
Adet-i ağnâm				100
Öşr-i penbe				400
Öşr-i bostan				300
Resm-i tapu ve deştâni				350
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne				100
YEKUN				4.698

12-Mezra'a-i BURÇAK ALANI nezd-i MARE MUD kazasundan KATMUKI ve AVŞANLU ve gayriler ziraat iderler tâbi-i SİLİFKE

HASIL				
Gendüm		120	kıymet	1.200
Şair		150	kıymet	1.200
Asiyâbhâ	bâb	7	resm	210
Resm-i tapu ve deştâni				250
Öşr-i bağât				140
YEKUN				3.000

(789 b- 790 a)

13-Cema'at-ı yörigân-ı *Bozdoğan* der karye-i AĞAÇCILAR sınır-ı ADA DEPE'de kışlayub MUD kazasında TAVTALU nâm mevzide yaylarlar deyu mukayyed der defter-i atik

	Neferen Zemin		168 5	
Gendüm	keyl	125	kıymet	1.250
Şair	keyl	80	kıymet	640
Öşr-i harnub				46
Resm-i kovan				40
Resm-i çift				342
Resm-i bennâk				96
Resm-i caba				444
Adet-i ağnâm				500
Resm-i tapu ve deştâni				300
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne				450
YEKUN				3.700

(790 b-791 a)

14-Cema'at-ı *Kargucak* nâm-ı diğet *Karkın* an yörigân-ı *Bozdoğan*

	Neferen Zemin		202 1	
HASIL an sınır-ı MURTLUCA				
Gendüm	keyl	150	kıymet	1.500
Şair	keyl	250	kıymet	2.000
Öşr-i asel				1.500
Öşr-i bağât				340
Tabbahane	bâb	1		150
Asiyâb (6 ay)	bâb	1	nim sâle	
resm	30			
Resm-i çift				90
Resm-i bennâk				1.056
Resm-i caba				624
Adet-i ağnâm				1.200

Resm-i tapu ve deştâni	350
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	350
Öşr-i kovan	5
YEKUN	8.000

(791 b)

15-Karye-i TAŞ DEPECİK an cema'at-ı *Bozdoğan*

Neferen	33
Zemin	11
HASIL	
Gendüm	keyl 150 kıymet 1.500
Şair	keyl 200 kıymet 1.600
Resm-i çift	252
Resm-i bennâk	144
Resm-i caba	90
Öşr-i küncid	200
Öşr-i penbe	550
Öşr-i bostan	200
Adet-i aġnâm	664
Tabbahhane	bâb 1 resm 50
Resm-i tapu ve deştâni	400
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	150
YEKUN	5.700

(792 a- 792 b)

16-Karye-i BOZDOĞAN

Neferen	67
Zemin	19
HASIL	
Gendüm	keyl 100 kıymet 1.000
Şair	keyl 100 kıymet 800
Öşr-i penbe	120
Öşr-i küncid	100
Öşr-i bostan	60
Asiyâb	bâb 6 30 fi resm 180
Asiyab	2 resm Harab
Resm-i çift	486
Resm-i bennâk	668
Resm-i caba	198
Adet-i aġnâm	300
Resm-i tapu ve deştâni	250
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	220
YEKUN	4.000

(792 b- 793 b)

17-An cema'at-ı yörügân-ı *Bozdoğan Pancarcı* demekle ma'rûfdur

Neferen	258
Zemin	5
HASIL	
Resm-i çift	90
Resm-i bennâk	1.524
Resm-i caba	780
Adet-i aġnâm	2.800
Öşr-i kovan	50
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	600
Resm-i otlak	156
YEKUN	6.000

(794 a- 794 b)

18-Der karye-i ÇATAK an cema'at-ı *Bozdoğan*

Neferen	157
Zemin	4

HASIL

Gendüm	keyl	50	kıymet	500
Şair	keyl	50	kıymet	400
Resm-i çift				144
Resm-i bennâk				948
Resm-i caba				438
Öşr-i penbe				250
Öşr-i kovan				60
Adet-i aġnâm				1.220
Resm-i tapu ve deştâni				250
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne				590
YEKUN				5.000

(794 b- 796 a)

19-Cema'at-ı *Bıçakçıyan* an yürügân-ı *Bozdoğan* der karye-i MURTLUCA yaz eyyâmında ERMENEK kurbunda yaylayub kış eyyâmında MURTLUCA ve KARGU ÇATAĞI nâm mevzide kışlarlar

Neferen	203
Zemin	5

HASIL

Resm-i çift				90
Resm-i bennâk				1.164
Resm-i caba				984
Öşr-i kovan				130
Adet-i aġnâm				999
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne				633
YEKUN				4.000

(796 a- 797 a)

20-Cema'at-ı *Kara Fakihler* an yürügân-ı *Bozdoğan Bıçakçıyan* ile ma'rûfdur

Neferen	168
Zemin	3

HASIL

Resm-i çift				54
Resm-i bennâk				912
Resm-i caba				522
Öşr-i kovan				150
Adet-i aġnâm				1.000
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne				866
YEKUN				3.500

(797 a- 798 a)

21-Cema'at-ı *İlhan* an yürügân-ı *Bozdoğan Bıçakçı* ile ma'rufdur

Neferen	231
Zemin	5

HASIL

Resm-i çift				108
Resm-i bennâk				1.236
Resm-i caba				738
Öşr-i kovan				100

Adet-i ağnâm		1.400
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûs	900	
YEKUN		4.500

(798 b- 799 a)

22-Cema'at-ı perâkende-i yörügân-ı *Bozdoğan* ILICA nâm mevzide kışlayub ve YENİ SU nâm mahalde yaylarlar tâbi'-i *Kara Bozdoğan*

(Neferen 168)

HASIL		
Resm-i bennâk		1.044
Resm-i caba		462
Adet-i ağnâm		1.100
Nısf-ı öşr-i kovan		200
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne		600
YEKUN		3.400

(799 a- 799 b)

23-Der karye-i ÇEVLIK nezd-i karye-i ÇEPNİ an cema'at-ı yörügân-ı *Bozdoğan* tâbi'-i SİNANLU

(Neferen 123)

HASIL		
Resm-i bennâk		504
Resm-i caba		240
Adet-i ağnâm		200
Nısf-ı öşr-i kovan		50
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne		50
YEKUN		1.000

(799 b- 800 a)

24-Der karye-i TUZLA an cema'at-ı *Bozdoğan*

(Neferen 98)

HASIL		
Resm-i bennâk		480
Resm-i caba		354
Öşr-i kovan		5
Adet-i ağnâm		100
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne		180
YEKUN		1.119

(800 a- 800 b)

25-Cema'at-ı *Beğil* an perâkende-i yörügân-ı *Bozdoğan* ÇATAK nâm mahalde kışlayub KOZAK DERESİ nâm mevzide yaylarlar der kaza-i SİNANLU

(Neferen 77)

HASIL		
Resm-i bennâk		324
Resm-i caba		180
Nısf-ı öşr-i kovan		3
Adet-i ağnâm		70
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne		23
YEKUN		600

(800 b- 801 b)

26-An cema'at-ı yörügân-ı *Bozdoğan* *Bıçakçıyan Eşen Bozdoğan* demek ile marufdur der karye-i MAKRESİ KOZU tâbi'-i SİNANLU LARENDE kazasında (KARA) DEPE nâm mahalde yaylarlar ber müceb-i defter-i atik

(Neferen 154 Zemin 4)

HASIL	
Resm-i çift	72
Resm-i bennâk	924
Resm-i caba	456
Adet-i ağnâm	649
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	400
YEKUN	2.500

(801 b- 802 b)

27-Cema'at-ı perâkende-i yörügân-ı *Bozdoğan* der kaza-i SİNANLU YAZI BÜK nâm mahalde kışlayub LARENDE kazasında ULU KUYU ve AĞ ASI (Alaca Enik) nâm mevzide yaylarlar ber müceb-i defter-i atik

An cema'at-ı mezbûre *Kulaklı* ile marufdur KESİK AHUR'da kışlarlar

Bennâk	20
Caba	17
Cem'an nefer	196

HASIL	
Resm-i bennâk	1.351
Resm-i caba	510
Adet-i ağnâm	500
Nısf-i öşr-i kovan	100
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	535
YEKUN	3.000

(802 b-803 a)

28-Cema'at-ı an yörügân-ı *Bozdoğan* der kaza-i SİNANLU GÖRDÜLÜ nâm mahalde yaylayub YAYALAR nâm mevzide kışlarlar

Bennâk	49
Caba	44
Neferen	92

HASIL	
Resm-i bennâk	511
Resm-i caba	264
Nısf-i öşr-i kovan	5
Adet-i ağnâm	500
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	242
YEKUN	1.600

(803 a- 803 b)

29-Der karye-i ÇEPNİ an yörügân-ı *Bozdoğan* tâbi'-i SİNANLU

Bennâk	63
Caba	56

Resm-i bennâk	756
Resm-i caba	336
Nısf-i öşr-i kovan	48
Adet-i ağnâm	160
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	200
YEKUN	1.500

(803 b- 804 a)

30-Cema'at-ı an yörügân-ı *Bozdoğan* der karye-i YAZI BÜK tâbi'-i SİNANLU

Bennâk	11
Caba	16

HASIL	
Resm-i bennâk	132
Resm-i caba	96

Adet-i ağnâm	56
Öşr-i kovan nisf	10
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	10
YEKUN	300

(804 a)

31-Cema'at-ı an yörügân-ı *Bozdoğan* der karye-i KAHTAMA tâbi'-i ALADAĞ

Bennâk	54
Caba	3
HASIL	
Resm-i bennâk	324
Resm-i caba	180
Nısf-ı öşr-i kovan	60
Adet-i ağnâm	600
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	136
YEKUN	1.300

(804 b-805a)

Cema'at-ı perâkende-i yörügân-ı *Bozdoğan* ki müteferrik
ADANA ve TARSUS sancaklarında kışlayub ve eyyâm-ı
sayfide BULGAR ve HASAN DAĞI nâm dağlarda yaylarlar

32-Cema'at-ı *Nalcılar* an yörügân-ı mezbûr HAK BALU KOYU nâm mahalde
kışlarlar tâbi'-i TARSUS

Bennâk	65
İmam	1
Caba	65
HASIL	
Resm-i bennâk	372
Resm-i caba	360
Öşr-i kovan	30
Adet-i ağnâm	156
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	82
YEKUN	1.000

(805 a- 805 b)

33-Cema'at-ı perâkende-i yörügân-ı mezbûre ki DİKİLÜ TAŞ nâm mahalde
kışlarlar tâbi'-i TARSUS

Bennâk	82
Caba	76
İmam	2
Ma'lul	2
Müderriş	1
HASIL	
Resm-i bennâk	984
Resm-i caba	456
Öşr-i kovan	35
Adet-i ağnâm	225
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	300
YEKUN	2.000

(805 b- 806 b)

34-Cema'at-ı perâkende-i yörügân-ı mezbûr ki ÇOĞANI nâm mahalde kışlarlar
tâbi'-i TARSUS

Bennâk	48
Caba	84
İmam	1
Ma'lul (A'ma)	1

HASIL	
Resm-i bennâk	552
Resm-i caba	504
Nısf-ı öşr-i kovan	30
Adet-i ağnâm	584
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	333
YEKUN	2.000

(806 b- 807 a)

35-Cema'at-ı an yörügân-ı mezbûre ki *Nalcı Hasan* ile ma'rufdur HANİ nâm mahalde kışlarlar tâbi'-i TARSUS

(Bennâk	45)
(İmam	1)
Caba	52)

HASIL	
Resm-i bennâk	528
Resm-i caba	306
Öşr-i kovan	35
Adet-i ağnâm	500
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	632
YEKUN	2.000

(807 a- 808 a)

36-Cema'at-ı perâkende-i an yörügân-ı *Bozdoğan* ki müteferrik TARSUS ve ADANA sancaklarında kışlarlar

Bennâk	85
Caba	64
İmam	1

HASIL	
Resm-i bennâk	1.020
Resm-i caba	384
Nısf-ı öşr-i kovan	30
Adet-i ağnâm	566
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	500
YEKUN	2.500

(808 a)

37-Cema'at-ı perâkende-i an yörügân-ı *Bozdoğan* ki *Ahad* ile ma'rufdur müteferrik ADANA ve TARSUS sancaklarında kışlarlar

Bennâk	20
Caba	15

HASIL	
Resm-i bennâk	240
Resm-i caba	90
Öşr-i kovan	20
Adet-i ağnâm	400
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	50
YEKUN	800

38-Cema'at-i perâkende-i *Köseler* an yörügân-ı *Bozdoğan* müteferrik TARSUS sancağında kışlarlar

(Neferen	32)
----------	-----

HASIL	
Resm-i bennâk	162
Resm-i caba	108
Öşr-i kovan	30

Adet-i aġnâm	500
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	200
YEKUN	1.000

(808 b)

39-Cema'at-ı perâkende-i *Köse* an yürügân-ı *Bozdoğan* der livâ-i ADANA

Neferen	73
HASIL	
Resm-i bennâk	236
Resm-i caba	258
Adet-i aġnâm	206
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	200
YEKUN	1.000

40-Cema'at-ı perâkende-i *Sendil* an yürügân-ı *Bozdoğan* der livâ-i ADANA

Neferen	24
HASIL	
Resm-i bennâk	120
Resm-i caba	108
Adet-i aġnâm	60
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsâne	12
YEKUN	300

(135 b)

15-Karye-i AYNAT *Bozdoğan* kabilesinden *Bucaklu* cemaati mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

		(Nefer (Zemin		115) 3)	
HASIL-ı nim maa mezraa-i ALTIN PINARI					
Gendüm	keyl	100		kıymet	700
Şair	keyl	100		kıymet	500
Resm-i çift ve bennâk					900
Resm-i ganem maa yava-i m.					434
Öşr-i kovan					40
Öşr-i bağ					140
Öşr-i bostan					56
Asiyâb	bâb	1	 resm	30
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni					100
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûs					140
YEKUN					3.000

(136 a)

16-Karye-i BOZAĞU öşrün vakf-ı zâviye-i HACI ENBİYA *Bozdoğan* kabilesinden *Bucaklu* cemaati mütemekkinlerdir salârî ve rûsûm-ı örfiye-i timâr tâbi'-i KOÇHİSAR

		(Nefer		24)	
HASIL-ı salârî					
Gendüm	keyl	15		kıymet	105
Şair ve ades	keyl	15		kıymet	75
Resm-i çift ve bennâk					204
Resm-i ganem					41
Nısf-ı öşr-i kovan					20
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni					36
Bâd-ı hevâ resm-i arûs					30
YEKUN					500

Hisse-i vakf-ı zâviye-i HACI ENBİYA anı'l-öşr

Gendüm	keyl	60		kıymet	420
Şair ve ades	keyl	60		kıymet	300
Nısf-ı öşr-i kovan					20
Öşr-i bostan					5
Öşr-i bağ					50
Öşr-i penbe					55
YEKUN					800

(136 b)

18- Karye-i KIZIL MESCİD *Bozdoğan* kabilesinden *Bekir* cemaati mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

		(Nefer (Zemin		55) 7)	
HASIL					
Gendüm	keyl	130		kıymet	910
Şa'ir ve ades	keyl	130		kıymet	650
Resm-i çift ve bennâk ve caba					630
Resm-i ganem					450
Öşr-i kovan					10
Öşr-i penbe					120

Öşr-i bostan				20
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				110
Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs				200
YEKUN				3.100

(137 a)

19- Karye-i KIZIL VİRAN *Bozdoğan* cemaatinden *Bekir* cemaati
mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

				(Nefer 19)
				(Zemin 4)
HASIL				
Gendüm	keyl	120	kıymet	840
Şair ve ades	keyl	120	kıymet	600
Resm-i çift ve bennâk ve caba				270
Resm-i ganem				100
Öşr-i kovan				27
Öşr-i bostan				15
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				78
Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs				70
YEKUN				2.000

20- Karye-i BUCAK *Bozdoğan* kabilesinden *Bucaklu* cemaati mütemekkinlerdir
tâbi'-i KOÇHİSAR

				(Nefer 25)
				(Zemin 3)
HASIL				
Gendüm	keyl	80	kıymet	560
Şair ve ades	keyl	60	kıymet	300
Resm-i çift ve bennâk ve caba				258
Resm-i ganem				180
Öşr-i kovan				90
Öşr-i penbe				100
Öşr-i bostan				28
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				82
Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs				94
YEKUN				1.690

(137 b)

21- Karye-i MÜSTEHAĞ *Bozdoğan* kabilesinden *Bucaklu* cemaati
mütemekkinlerdir, tâbi'-i KOÇHİSAR

				(Nefer 40)
				(Zemin 1)
HASIL				
Gendüm	keyl	45	kıymet	315
Şair ve ades	keyl	45	kıymet	225
Resm-i çift ve bennâk ve caba				324
Resm-i ganem				230
Öşr-i kovan				100
Öşr-i bostan				12
Öşr-i penbe				100
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				94
Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs				80
YEKUN				1500

22- Karye-i (Hırka; Arka) HARFE Bozdoğan kabilesinden Arablar cemaati mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

	(Nefer		33)		
	(Zemin		23)		
	HASIL				
	Gendüm	keyl	110	kıymet	770
	Şair ve ades	keyl	210	kıymet	1050
	Resm-i çift ve bennâk ve caba				582
	Resm-i ganem				770
	Öşr-i kovan				16
	Öşr-i bostan				22
	Öşr-i bağçe				30
	Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				160
	Bad-ı heva ve resm-i arûs				200
	YEKUN				3600

(138 a)

23- Karye-i ALA YUNDLU Bozdoğan kabilesinden Arablar cemaati mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

	(Nefer		27)		
	HASIL				
	Gendüm	keyl	100	kıymet	700
	Şair ve ades	keyl	90	kıymet	450
	Resm-i çift ve bennâk ve caba				216
	Resm-i ganem				50
	Öşr-i kovan				180
	Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				56
	Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs				60
	YEKUN				1.600

(138 b)

24- Karye-i (Uzun) OZAN KÖY Arablar cemaati mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

	(Nefer		25)		
	HASIL an öşr-i gallât ve salârî				
	Gendüm	keyl	57	kıymet	399
	Şair ve ades	keyl	57	kıymet	285
	Resm-i çift ve bennâk ve caba				88
	Resm-i ganem				50
	Öşr-i kovan				15
	Öşr-i bağ				25
	Öşr-i bostan				17
	Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				70
	Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs				50
	YEKUN				1.000

25- Karye-i YEĞENCİK nam-ı diğcr ŞERAMİT Arablar cemaati mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

	(Nefer		41)		
	HASIL an öşr-i gallât ve salârî				
	Gendüm	keyl	60	kıymet	420
	Şair ve ades	keyl	80	kıymet	400
	Resm-i çift ve bennâk ve caba				198
	Resm-i ganem				240

Öşr-i kovan	25
Öşr-i bostan	25
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni	90
Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs	100
YEKUN	1500

(139 a)

26- Karye-i ERİK DERESİ *Arablar* cemaati mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

(Nefer	9)
HASIL an öşr-i gallât ve salâri	
Gendüm keyl	130 kıymet 910
Şair ve ades keyl	130 kıymet 650
Resm-i çift ve bennâk ve caba	108
Öşr-i kovan	40
Resm-i ganem	100
Öşr-i bostan	30
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni	122
Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs	40
YEKUN	2.000

27- Karye-i ALAY *Arablar* cemaati mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

(Nefer	15)
HASIL	
Gendüm keyl	80 kıymet 560
Şair ve ades keyl	74 kıymet 420
Resm-i çift ve bennâk ve caba	126
Resm-i ganem	152
Öşr-i kovan	60
Öşr-i bostan	15
Asiyab bâb	1 ... resm 30
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni	77
Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs	60
YEKUN	1.500

(139 b)

29- Karye-i ÇARDAK tâbi'-i KOÇHİSAR

Neferen	9
İmam	1
Ekinlü	1
Bennâk	3
Caba	5
HASIL	
Gendüm keyl	35 kıymet 245
Şair keyl	35 kıymet 175
Resm-i bennâk ve caba	80
Resm-i ganem	50
Öşr-i kovan	20
Öşr-i bostan	10
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni	100
Nısf-ı bād-ı hevâ ve resm-i arûsi	40
YEKUN	700

(140 a)

30- Karye-i ÖKSÜZ ÖZÜ tâbi'-i KOÇHİSAR

Bennâk	1
Caba	2

HASIL				
Gendüm	keyl	113	kıymet	791
Şair	keyl	114	kıymet	570
Resm-i bennâk ve caba				24
Resm-i ganem				10
Öşr-i kovan ma'a nısf-ı öşr-i kovan hâric				50
Öşr-i bostan				10
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				50
Bâd-ı hevâ ve resm-i arûsi				15
YEKUN				1.520

31- Karye-i (Saltık) SALFAK *Bozdoğan* kabilesinden *İğdir* cemaati mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

(Nefer		23)		
(Zemin		2)		
HASIL an öşr-i gallât ve salârî				
Gendüm	keyl	130	kıymet	910
Şair ve ades	keyl	130	kıymet	650
Resm-i çift ve bennâk ve caba				210
Resm-i ganem				150
Öşr-i kovan				10
Öşr-i bostan				15
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				175
Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs				80
YEKUN				2200

32-Karye-i YELLİ DERE *Bozdoğan* kabilesinden *Eldirlü(İğdirli)* cemaati mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

(Nefer		42)		
(Zemin		7)		
HASIL				
Gendüm	keyl	75	kıymet	525
Şair ve ades	keyl	75	kıymet	375
Resm-i çift ve bennâk ve caba				575
Resm-i ganem				300
Öşr-i kovan				15
Öşr-i bostan				15
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				85
Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs				100
YEKUN				2.000

(140 b)

33-Karye-i HULUS *Bozdoğan* kabilesinden *İğdir* cemaati mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

(Nefer		22)		
HASIL an öşr-i gallât ve salârî				
Gendüm	keyl	18	kıymet	126
Şair ve ades	keyl	18	kıymet	90
Resm-i çift ve bennâk ve caba				270
Resm-i ganem				30
Öşr-i kovan				5
Öşr-i bostan				5
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				24
Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs				30
YEKUN				600

(141 a)

34-Karye-i NEFEREDDİN *Bozdoğan* kabilesinden *İğdir* cemaati
mütemekkinlerdir tâbi'-i KOÇHİSAR

(Nefer		10)		
HASIL an öşr-i gallât ve salârî				
Gendüm	keyl	160	kıymet	1120
Şair ve ades	keyl	160	kıymet	800
Resm-i çift ve bennâk ve caba				108
Resm-i ganem				260
Öşr-i kovan				17
Öşr-i bostan				5
Asiyab	bâb	2	... resm	60
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				110
Nısf-ı bad-ı heva ve resm-i arûs				30
YEKUN				2500

35-Karye-i HALKALU KUYU *İğdir* cemaati mütemekkinlerdir tâbi'-i
KOÇHİSAR

(Nefer		0)		
HASIL an öşr-i gallât ve salârî				
Gendüm	keyl	125	kıymet	875
Şair ve ades	keyl	140	kıymet	700
Öşr-i bostan				25
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				100
YEKUN				1.700

(163 b)

120-Mezraa-i BERKLÜ nezd-i mezraa-i (Anbar Kuyu) ALKAR KOYU
Bozdoğan cemaati ziraat iderler tâbi'-i KOÇHİSAR

HASIL an öşr-i gallât ve salârî ve ades				260
---	--	--	--	-----

(164 b)

153-Mezraa-i KİÇİ KÖY *Arablar* cemaati ziraat iderler

HASIL an öşr-i gallât ve ades				
Gendüm	keyl	30	kıymet	210
Şair ve ades	keyl	32	kıymet	160
Asiyab	bâb	1 resm	30
YEKUN				400

154-Mezraa-i KAVAK HAMİ FAKİH *Arablar* cemaati ziraat iderler tâbi'-i
KOÇHİSAR

HASIL an öşr-i gallât ve salârî				
Gendüm	keyl	80	kıymet	560
Şair ve ades	keyl	80	kıymet	400
Öşr-i bostan				10
YEKUN				1.000

(165 a)

157- Mezra'a-i KIRK PINAR *Arablar* cema'ati ve gayri zira'at iderler tâbi'-i
KOÇHİSAR

HASIL an öşr-i gallât ve salârî				
Gendüm	keyl	35	kıymet	245
Şair	keyl	40	kıymet	200

Öşr-i bostan				30
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				25
YEKUN				500

158- Mezra'a-i TAŞ HİSAR SARI AĞILLU zira'at iderler tâbi'-i KOÇHİSAR

HASIL				
Gendüm	keyl	15	kıymet	105
Şair	keyl	13	kıymet	65
Öşr-i bostan				10
Öşr-i bağ				10
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				10
YEKUN				200

159- Mezra'a-i NURUDDEVLE SARI AĞIL nâm karye ahalisi ziraat iderler tâbi'-i KOÇHİSAR

HASIL an öşr-i gallât ve salari				
Gendüm	keyl	66	kıymet	462
Şair ve ades	keyl	62	kıymet	310
Resm-i tapu-yı zemîn ve deştâni				28
YEKUN				800

SONUÇ

Bozdoğan cemaati, adını cemaatin başında bulunduğu boy beyinden yada aileden almıştır. Tezimizin giriş bölümünde, İçel Bozdoğanlarının içinde yaşamaları ve siyasi olarak faaliyet göstermeleri nedeniyle Karaman Beyliği tarihçesi hakkında bilgi verdik. Bozdoğan cemaati, Karamanoğulları Beyliğinin kuruluşu aşamasında çalışmalarda bulunmuş ve Beyliğin bütün siyasi faaliyetleri içerisinde yer almıştır. Karaman Beyliğinin, Osmanlı taht mücadeleleri sırasında Cem Sultana destek verdiği zaman Bozdoğan cemaati de Karaman Beyliğinden dolayı destek vermiştir. Cemaat, Karaman Beyliğinin yıkılışı devresinde de Beyliği terk etmeyerek, beyliğin yıkılışına kadar Beylik içerisinde hizmet vermiştir.

Giriş bölümünde değindiğimiz bir diğer konu ise İçel bölgesinin idari bazdaki durumudur. İçel, XV. Yüzyılın sonlarına doğru Osmanlı topraklarına katılmış ve fethedilen diğer Karaman toprakları ile birlikte oluşturulan Karaman Vilayetine bağlanmıştır. 1571 tarihinde Kıbrıs fethedildikten sonra oluşturulan Kıbrıs Vilayeti'ne Tarsus, Sis, Alaiyye dışında İçel sancağı da bağlanmıştır. XVIII. Yüzyıla gelindiğinde İçel sancağının Adana Eyâletine bağlandığını görmekteyiz. 1850 yılında Karaman Eyâletine bağanan İçel sancağının 1876 yılında tekrar Adana Vilâyetine dahil edildiğini görmekteyiz. Osmanlının son dönemlerinde ise İçil, müstakil mutasarrıflık haline dönüştürülmüştür. İncelediğimiz XVI. yüzyılda İçel'in nahiyeleri Ermenek, Selendi, Anamur, Gülnar, Silifke, Kartaş, Mud, Sinanlı ve Bozdoğan'dır.

I.bölümde Bozdoğan cemaatinin tarihi gelişimi hakkında bilgi verdik. Araştırmamız sonucunda Bozdoğan cemaatinin Oğuz geleneğine uygun olarak XIV. yüzyılda iki grup halinde bulunduğu göze çarpmaktadır. Birinci grup Kuzey Suriye-Güney Doğu Anadolu'da yaşamaktadır. Bu bölgenin siyasi yapısı içerisinde etkili olduğu Kitabu icâbeti's-sâil adlı eserde Bozdoğanogulları için "Doğu ülkelerindeki Türkmen büyüğü" sıfatının kullanılmasından anlaşılmaktadır ki, gerek Memlüklülere karşı savaşa girmeleri gerekse Karakoyunlular içerisindeki etkin siyasi faaliyetleri de bunun bir kanıtıdır. XIV. Yüzyılın sonunda buradaki Bozdoğan grubu Anadolu'nun iç taraflarına geçerek bir kısmı Sivas'ta hüküm süren Kadı Burhaneddin'in diğer kısmı ise Erzincan emiri Mutahharten'in hizmetine girer. Bozdoğan cemaatleri buldukları siyasi yapının içerisinde daima ön plana çıkmıştır. Nitekim gerek Kadı Burhaneddin'in

gerekse Mutahharten'in hizmetinde bulunan cemaat, yaptığı siyasi faaliyetlerle yine ön plandadır. Hatta bazı Arab kaynaklarına göre Kadı Burhaneddin'in hizmetinde bir araya gelen iki Bozdoğan grubu Akkoyunlular tarafına geçerek Kadı Burhaneddin'i öldürmüşlerdir. Her ne kadar bazı tarihçiler, Kadı Burhaneddin'i öldürenin Akkoyunlu Yülük Osman olduğunu, Bozdoğan grubunun Kadı Burhaneddin'i terkederek Yülük Osman'ın tarafına geçmesinden dolayı Arab kaynaklarının Kadı Burhaneddin'i öldürenin Bozdoğanlılar olduğunu yazdıklarını iddia etsede her iki durumda Bozdoğanogullarının etkisinin bir göstergesidir.

İkinci Bozdoğan teşekkülleri ise yukarıda bahsettiğimiz üzere XIV. yüzyılda İçel bölgesinde bulunmakta idi. Kaynaklardan takip edebildiğimiz kadarı ile-özellikle Karaman Beyliği'nin tarihçesi olan Şikari Tarihi- İçel Bozdoğanları bir boy ve cemaatler teşekkülü olan Karaman Beyliği içerisinde görülmektedir. Nitekim bu Beyliğin kuruluşundan yıkılışına kadar geçen dönem içerisinde Bozdoğan beylerinin isimleri Karaman beyleri arasında zikredilmektedir. Beyliğin, Osmanlı ile olan mücadelesi sırasında ve keza Cem olayında da Bozdoğan cemaati Osmanlı Devleti'nin karşısında olmuştur. Karaman Beyliği'nin yıkılışından sonra Karaman Oğullarının İçel tarafındaki sarp dağlık alana çekilip Osmanlı ile mücadele ettiği dönemde bile Karaman Oğulları'nın yanında kalan bir kaç beyden birisi yine Bozdoğan beyidir. Osmanlı Devleti'nin Karaman sorununu kesin olarak çözmesinden sonra İçel topraklarının Osmanlı Devleti eline geçmesi hasebiyle Bozdoğan cemaatini artık Osmanlı Devleti içerisinde görmekteyiz ki XVI. yüzyıl tapu tahrir defterlerini bunun bir delili olarak gösterebiliriz.

II. bölümde İçel Bozdoğan teşekküllerini oluşturan cemaatleri tapu tahrir defterlerinden çıkartarak gerek nüfus gerekse iktisadi bakımdan incelemeye tabi tuttuk. Araştırmamız sonucunda Bozdoğan teşekküllerini oluşturan otuz civarında cemaat ortaya koyduk. Bunlar; Burhanlar, Bahaeddinlü, Gömeç, Deli Kocalı, Bıçakçılar, Kulaklı, Küçük Aşıklı, Kara Fakihler, İlhan, Kara Ömerlü, Karkun, Köseler, Gedik Hacılı, Sendeller, Kara Cihanlar, Kara Kayalu, Pancarcı, Beğil, Civanlar, Evliya Çavuş, İncirci (Kara Bozdoğan), Cabirlü, Ak, Esehanlar, Ahad, Ali Hoca, Avcılar, Ecalar, Göynüklü, Nalcılar ve Nalcı Hasan cemaatleridir. Bu cemaatlerden Burhanlar, Bıçakçılar, Kara Ömerlü, Köseler ve Sendeller cemaatleri

incelediğimiz bütün XVI. yüzyıl tahrir defterlerinde geçmekte olub, bu nedenle Bozdoğanı oluşturan teşekküllerin ana nüvesini oluşturur. Nitekim, 1514 tarihli ilk tahrir defterinde Bozdoğan teşekküllerinin toplam neferi 1815'dir ve bunun dörtte birine tekabül eden 450 nefer adı geçen beş cemaate aittir. 16. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren bu oran dahada artmıştır ki bu durum da ana cemaatlerin Bozdoğan içindeki ağırlığının gittikçe arttığını gösterir. Örneğin 1554 tarihinde toplam 3177 olan nefer sayısının yaklaşık üçte birini -955 nefer- bu cemaatler oluşturur. 1584 tarihinde ise bu oran üçte birden de fazladır. Nitekim, toplam 5383 neferin 1925'i Burhanlar, Bıçakçılar, Kara Ömerli, Köselers ve Sendeller cemaatlerine aittir. Aynı şekilde bu cemaatlerin hasılları da nüfus oranına yakın seyretmektedir. Örneğin, 1584 tarihinde toplam 124953 akça olan hasılın 50336 akçasını adı geçen cemaatler karşılamaktadır ki hasıl oranı nüfus oranı gibi üçte birden fazladır. Bu cemaatler arasında en kalabalık grubu ise Bıçakçılar cemaati oluşturmaktadır.

II. bölümde incelediğimiz bir diğer konu ise Koçhisar Bozdoğanlarıdır. Koçhisar Bozdoğanlarını Arablar, Bucaklu, İğdir ve Bekir cemaatleri oluşturmaktadır. Buradaki Bozdoğan teşekküllerini incelememiz sonucunda vardığımız kanı ise, buradakilerin İçel Bozdoğanlarına bağlı olmadıklarıdır. Nitekim, gerek buradaki cemaatlerden hiç birinin adına İçel bölgesinde rastlayamayışımız gerekse cemaatlerden birinin adının Arablar ismini taşıması bize bunların daha çok Kuzey Suriye-Güney Doğu Anadolu Bozdoğanlarına bağlı oldukları kanısına varmamıza neden olmuştur.

III. bölümde ise, Bozdoğan teşekküllerinin yaylak ve kışlak yapılarını inceleyerek cemaatin yaylak ve kışlakları ortaya konmuştur. Bozdoğan cemaati, 16. yüzyıl boyunca İçel ve çevresinde yaylak ve kışlak hayatını geçirirken, 16. yüzyıl sonrası cemaatin çeşitli sebepler sonucu yaylak ve kışlak hayatını İçel'in batı ve doğusuna doğru yönlendirdiği görülmektedir. Nitekim, özellikle 16. yüzyıl sonrasında cemaatin mühim bir ağırlığı Çukurova yöresinde yaşam sürmeye başlamıştır.

ÖZET

XIV. yüzyılda Bozdoğan cemaatini Oğuz geleneğine uygun olarak iki grup halinde görmekteyiz. Birinci grup Kuzey Suriye-Güney Doğu Anadolu bölgesinde yaşam sürmektedir. Daha sonra bu grup, XIV. yüzyılın sonunda Kadı Burhaneddin'in hizmetine girmektedir.

Konumuz olan İçel Bozdoğanları ise, XIV. yüzyılda Karaman Devleti içerisinde bulunmaktadır. Cemaat, bu devlet içerisinde kuruluşundan yıkılışına kadar hizmetini sürdürmüştür. Karaman Devleti'nin, Osmanlı Devleti tarafından yıkılmasından sonra Karaman topraklarının Osmanlıya geçmesi nedeniyle Bozdoğan cemaatini Osmanlı Devleti içerisinde görmekteyiz. Karaman toprakları, XV. yüzyılın sonlarında Osmanlı tarafından ele geçirilmiştir.

İçel, coğrafi yapı olarak dağlık ve sarp bir araziye sahiptir. Bölgenin coğrafi yapısının yaylak ve kışlak için uygun olması beraberinde, konar-göçer teşekküllerin bu bölgeye yerleşmesini getirmiştir. Nitekim konar-göçer sayısının fazlalığı da bunun bir göstergesidir.

Konumuz olan XVI. yüzyılda Bozdoğan teşekküllerine bağlı otuza yakın cemaat ismi karşımıza çıkmaktadır. Bunlar; Burhanlar, Bahaeddinlü, Gömeç, Deli Kocalı, Bıçakçılar, Kulaklı, Küçük Aşıklı, Kara Fakihler, İlhan, Kara Ömerlü, Karkun, Köseler, Gedik Hacılı, Sendeller, Kara Cihanlar, Kara Kayalu, Pancarcı, Beğil, Civanlar, Evliya Çavuş, İncirci (Kara Bozdoğan), Cabirlü, Ak, Esehanlar, Ahad, Ali Hoca, Avcılar, Ecalar, Göynüklü, Nalcılar ve Nalcı Hasan'dır.

İçel Bozdoğan teşekküllerinin XVI. yüzyıl başında, 1518 tarihinde, vergi neferi toplam 1815 olup, 76744 akça vergi hasılına sahiptir. 1530 yılında ise 2359 nefer karşılığında vergi hasılı 90085 akaçadır. XVI. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde 1554 yılında cemaatin 3177 neferi ve 126854 akça vergi hasılı kayıtlıdır. Yüzyılın sonunda 1584 tarihinde 5383 neferi ve 124953 akça vergi hasılı mevcuttur.

Bazı tarihçiler tarafından İçel Bozdoğanlarına bağlanan fakat bizce Kuzey Suriye-Güney Doğu Anadolu grubuna ait olan Koçhisar Bozdoğanlarını da inceleyerek buradaki Bozdoğan teşekküllerinin durumunu ortaya koyduk. XVI. yüzyılda Koçhisar Bozdoğan teşekküllerine ait cemaatler ise; Arablar, Bekir, Bucaklu ve İğdir cemaatleridir.

SUMMARY

We see *Bozdoğan* in two groups as a tradition of *Oğuz*. The first group was living in the area of North Syria-Southeast Anatolia. Later on, this group would enter to *Kadı Burhaneddin* State.

The *İçel Bozdoğan* which is our subject was inside of *Karaman* State in 14th century. *Bozdoğan*, would be inside of this state, from the establishment of *Karaman* State until it demolished. After *Karaman* State demolished by *Ottoman*, we see the *Bozdoğan* inside of the *Ottoman*, because the land of the *Karaman* became an *Ottoman* land at the end of the 14th century.

İçel, is a place that has steep and mountainous areas as a geographical structure. The area is suitable for *yaylak* and *kışlak*, because of this, semi-nomads move into this area. As a matter of fact, the abundance of semi-nomads in this place is also a strong evidence for that.

We see around thirty *cemaats* name inside of *Bozdoğan* unit in the in the 16th century, which is our subject. These are: *Burhanlar*, *Bahaeddinlü*, *Gömeç*, *Deli Kocalı*, *Bıçakçılar*, *Kulaklı*, *Küçük Aşıklı*, *Kara Fakihler*, *İlhan*, *Kara Ömerlü*, *Karkun*, *Köseler*, *Gedik Hacılu*, *Sendeller*, *Kara Cihanlar*, *Kara Kayalu*, *Pancarçı*, *Beğil*, *Civanlar*, *Evliya Çavuş*, *İncirci (Kara Bozdoğan)*, *Cabirlü*, *Ak*, *Esehanlar*, *Ahad*, *Ali Hoca*, *Avcılar*, *Ecalar*, *Göynüklü*, *Nalcılar* and *Nalcı Hasan*.

When we calculate the *İçel Bozdoğan* units, they have 1815 *nefer* and 76744 *akça hasıl* in 1518. İnthe middle of the century, in 1554, *Bozdoğan* units have 2359 *nefer*, 90085 *akça hasıl*. At the end of the century, in 1584, they have 5383 *nefer* and 124953 *akça hasıl*.

We have also researched *Koçhisar Bozdoğan* units and their position in the 16th century. There are four *cemaats* inside of *Bozdoğan* unit in the 16th century. These are: *Arablar*, *Bekir*, *Bucaklu* and *İğdir*.

EKLER

TABLULAR:

Tablo I: Td.83, Td.387, Td.272, Td.128'e göre Burhanlar cemaati

Tablo II: Td.83, Td.387, Td.272, Td.128'e göre Bıçakçılar cemaati

Tablo III: Td.83, Td.387, Td.272, Td.128'e göre Kara Ömerlü cemaati

Tablo IV: Td.83, Td.387, Td.272, Td.128'e göre Köselers cemaati

Tablo V: Td.83, Td.387, Td.272, Td.128'e göre Sendeller cemaati

Tablo VI: Td.83, Td.387, Td.272'e göre Kara Kaya cemaati

Tablo VII: Td.83'e göre Bozdoğan perakendeleri

Tablo VIII: Td.387'e göre Bozdoğan perakendeleri

Tablo IX: Td.272'ye göre Bozdoğan perakendeleri

Tablo X: Td.128'e göre Bozdoğan perakendeleri

Tablo XI: Td.83, Td.387, Td.272, Td.128'e göre nefer toplamları

Tablo XII: Td.83, Td.387, Td.272, Td.128'e göre hâsıl toplamları

Tablo XIII: Td.83, Td.272, Td.128'e göre Resm-i çift, bennâk, caba hâsıl toplamları

Tablo XIV: Td.83, Td.272, Td.128'e göre Öşr-i kovan hâsıl toplamları

Tablo XV: Td.83, Td.272, Td.128'e göre Resm // Adet-i ağnam hâsıl toplamları

Tablo XVI: Td.83, Td.272, Td.128'e göre Resm-i tahunhane, Tabbahhane, Asiyab hâsıl toplamları

Tablo XVII: Td.83, Td.272, Td.128'e göre Gendüm, şair hâsıl toplamları

Tablo XVIII: Td.272, Td.128'e göre Mahlut, Burçak, Erzen hâsıl toplamları

Tablo XIX: Gendüm, Şair, Erzen, Burçak, Mahlut için 1 keylin akça olarak değeri

Tablo XX: Td.83, Td.272, Td.128'e göre Öşr-i penbe, bostan, harnub, küncid, böğrölce, bağât, piyaz, asma ve meyve, resm-i duhan ve resm-i otlak hâsıl toplamları

Tablo XXI: Td.83, Td.272, Td.128'e göre Bâd-ı hevâ, resm-i tapu ve deştânî hâsıl toplamları

GRAFİKLER:

Grafik I: Td.83, Td.387, Td.272, Td.128'e göre hâsıl

Grafik II: Td.83, Td.272, Td.128'e göre Resm-i caba, bennâk, çift

Grafik III: Td.83, Td.272, Td.128'e göre Resm-i asiyâb

Grafik IV: Td.83, Td.272, Td.128'e göre Öşr-i kovan ve asel

Grafik V: Td.83, Td.272, Td.128'e göre Resm // Adet-i ağnâm

Grafik VI: Td.83, Td.387, Td.272, Td.128'e göre nefer

Grafik VII: Td.83, Td.272, Td.128'e göre Öşr-i küncid, bostan, penbe

Grafik VIII: Td.83, Td.272, Td.128'e göre gendüm

Grafik IX: Td.83, Td.272, Td.128'e göre şair

Grafik X: Td.83, Td.272, Td.128'e göre bâd-I hevâ

TABLOLAR

- Tablo I -

Cemaatler	Dft r no	Vrk	Nhye/Kza	Ky;Mz	Kışlak	Yaylak	Nefer	Hane	Hasıl
Burhanlar	83	208	Gülнар				51	44	1514
Burhanlar ve Evliya Çavuş	128	390 b		Yaka Çevliğı			0	0	500
Burhan ve Ali Hoca	128	424 b		Morze Çevliğı ve Tavşan Viranı			0	0	590
Burhan ve Hoca Yunuslu	128	471 b	Gülнар	Bağ Alanı maa Bulas			0	0	1000
Burhan ve Köseler ve Civanlar	128	471 b	Gülнар	Havaze			0	0	4000
Burhanlar	128	783 b	Gülнар	Ovacık			151	0	0
Burhanlar	128	784a	Adana	Gerce			79	0	0
Burhanlar (=Deli Kocalı)	128	784 b	Alaiyye	Değirmenlik Deresi		Gökçe Pınar	54	0	5500
Burhan	128	785a	Alaiyye			Gök Bil	7	0	134
Burhanlar ve Hoca Yunuslu	272	152		Bağ Alanı			0	0	2730
Burhanlar; Köseler; Civanlar	272	152		Havaze			0	0	1110
Burhanlar; Evliya Çavuş	272	153		Yaka Çevliğı			0	0	350
Burhanlar	272	319	Gülнар	Ovacık			46	0	0
Burhanlar	272	319	Gülнар	Korıncak			3	0	0
Burhanlar	272	319	Gülнар	Bal Göz Depe			4	0	0
Burhanlar (Bahaeddinlü)	272	319	Gülнар				2	0	0
Burhanlar	272	319	Larende	Tazle			3	0	0
Burhanlar	272	319	Larende	Depe			1	0	0
Burhanlar	272	319	Larende	Boğunlar			2	0	0
Burhanlar	272	319	Larende	İlciler			1	0	0
Burhanlar	272	319	Mud	Mahire			1	0	0
Burhanlar	272	319	Gülнар	Küre			9	0	0
Burhanlar	272	320	Adana	Gerce			22	0	0
Burhanlar	272	320	Ermenek	Derecik			1	0	0
Burhanlar	272	320	Ermenek	Bednam			1	0	0
Burhanlar	272	320	Ermenek	Berat			2	0	0
Burhanlar	272	320	Alaiyye				51	0	4266
Burhanlar (=Gömeç)	272	93	Silifke				0	0	232
Burhanlar (=Gömeç)	272	320			Kızıl Bağ; İmad; Tane	Gök Depe	25	0	564
Burhanlar	387	277	Gülнар				59	52	2716
Burhanlar	387	318	Selendi				13	6	3202

- Tablo II -

Cemaatler	Dft no	Vrk	Nhy/Kza	Ky;Mz	Kışlak	Yaylak	Nefer	Hane	Hasıl
Bıçakçılar	83	202	Silifke	Murtluca			31	19	761
Bıçakçıyan	83	210	Silifke				220	195	8992
Bıçakçılar	387	277	Silifke	Murtluca			305	270	10892
Bıçakçıyan	387	277	Silifke				31	19	761
Bıçakçılar (Kök Aşıklı)	272	152	Gülner	Bucak Kışla			3	0	142
Bıçakçılar	272	152	Gülner	Kırbil			0	0	530
Bıçakçıyan	272	308	Mud	Çepni			59	0	0
Bıçakçıyan	272	308	Silifke	Murtluca	Murtluca ve Kargu Çatağı	Ermenek	309	0	11090
Bıçakçıyan (Eşen)	272	324	Mud	Makresi Kozu		Kara Depe	84	0	0
Bıçakçıyan (Eşen)	272	325			Yazı Bük	Ulu Kuyu ve Alaca Enik (Ağ Ası)	48	0	0
Bıçakçıyan (Eşen)	272	325		Alaca Oğlu			20	0	2963
Bıçakçıyan (Küçük Aşıklı)	128	785a	Silifke	Murtluca			43	0	500
Bıçakçıyan	128	794b	Silifke	Murtluca	Murtluca ve Kargu Çatağı	Ermenek	203	0	4000
Bıçakçıyan (=Kara Fakihler)	128	796a					168	0	3500
Bıçakçı (=İlhan)	128	797a					231	0	4500
Bıçakçıyan (=Eşen Bozdoğan)	128	800b	Sinanlu	Makresi Kozu		(Kara) Depe	154	0	2500
Bıçakçıyan (Bozdoğan)	128	803a	Sinanlu	Çepni			119	0	1500
Bıçakçıyan (Bozdoğan)	128	803b	Sinanlu	Yazı Bük			27	0	300
Bıçakçıyan (Kulaklı)	128	801b	Sinanlu		Yazı Bük ve Kesik Ahur	Ulu Kuyu ve Ağ Ası (Alaca Enik)	196	0	3000

- Tablo III -

Cemaatler	Dft r no	Vrk	Nhye/Kza	Ky,Mz	Kışlak	Yaylak	Nefer	Hane	Hasıl
Kara Ömerlü	83	210	Silifke				42	41	1562
Kara Ömerlü	128	781b	Anamur	Balye Kesri		ErmeneK Dağları ve Kuyucak	264	0	3000
Kara Ömerlü	128	786a	Alaiyye				50	0	2453
Kara Ömerler	272	147	Selendi				5	0	60
Kara Ömerli	272	324	Anamur	Balye Kesri	Balye Kesri	ErmeneK Dağları ve Kuyucak	86	0	2194
Kara Ömerlü	387	277	Silifke				76	65	1934

- Tablo IV -

Cemaatler	Dft no	Vrk	Nhye/Kza	Ky,Mz	Kışlak	Yaylak	Nef er	Han e	Hasıl
Köseler	83	208	Silifke				47	41	2239
Köseler'	83	236	Karataş	Katran Gedüğü			24	18	904
Köse	128	390b		Kara Kenise			0	0	640
Köseler ve Esehanlar ve Hoca Yunuslu	128	426b		Oyrucak ve Doğa Alanı			0	0	1500
Köseler ve Burhan ve Civanlar	128	471b	Gülнар	Havaze			0	0	4000
Köseler ve Cabir ve Hoca Yunuslu	128	471b		Kargucak			0	0	700
Köseler	128	479b	Gülнар	Kurd Nasuh			0	0	800
Köseler	128	646b	Karıtaşı	Katran Gedüğü			0	0	1010
Köseler	128	675b	Karıtaşı	Pınar İl			0	0	370
Köseler ve Avcılar ve Göynüklü	128	675b	Karıtaşı	Depelüce			0	0	1400
Köseler (Gedik Hacılu)	128	783a	Gülнар	Lapa			42	0	500
Köseler	128	785b	Alaiyye				8	0	139
Köseler	128	808a			Tarsus	Bulgar Dağı ve Hasan Dağı	32	0	1000
Köse	128	808b	Adana			Bulgar Dağı ve Hasan Dağı	73	0	1000
Köseler ve Esehanlar (Bozdoğan'da n) ve Hoca Yunuslu	272	152		Oyrucak ve Doğa Alanı			0	0	770
Köseler; Burhanlar; Civanlar	272	152		Havaze			0	0	1110
Köseler	272	152		Kara Kenise			0	0	570
Köseler	272	321	Alaiyye			Bozkırlu ile yaylar	74	0	0
Köseler	272	321			Ovacık	Cücenler, Üç Pınar			
Köseler	272	321	Ermencek	Narluca			23	0	0
Köseler	272	321	Gülнар	Ovacık			121	0	0
Köseler	272	322	Tarsus	Avşalı			13	0	0
Köseler	272	322	Kara İsa (Adana)	Gerce			16	0	0
Köseler	272	322	Kara İsa (Adana)	Gerce ve Alaca Atlu			21	0	0
Köseler	272	322	Gülнар	Lapa			19	0	0
Köseler	387	277	Silifke				76	0	2553
Köseler	387	292	Karataş	Katran Gedüğü			43	27	1280

- Tablo V -

Cemaatler	Dft r no	Vrk	Nhye/Kza	Ky;Mz	Kışlak	Yaylak	Nefer	Hane	Hasıl
Sendeller	83	209	Silifke				35	29	1247
Sendil	128	808b	Adana			Bulgar Dağı ve Hasan Dağı	24	0	300
Sendeller	272	323	Alaiyye				16	0	2065
Sendeller	272	323	Anamur				1	0	0
Sendeller	272	323	Teke				14	0	0
Sendeller	272	323		Kahte			14	0	0
Sendeller	272	323	Mud	Torla			35	0	0
Sendeller	387	277	Silifke				35	29	1235

- Tablo VI -

Cemaatler	Dft r no	Vrk	Nhye/Kza	Ky;Mz	Kışlak	Yaylak	Nefer	Hane	Hasıl
Kara Kaya	83	140	Silifke	Kara Kaya (=Havra); Kozlu; Kebe Yellü; Çay Deresi; Yava Deyrun; Kaltaklar; Küşaylu; Günay Kışla; Viran Kışla			170	143	6784
Kara Kaya	387	274	Silifke	Kozlu ve gayrihim			206	175	7447
Kara Kaya	272	252	Silifke	Kozlu; Kefyesiz; Çay Deresi; Bozca			343	0	11040
Kara Kayalu	272	152		Balayüz			0	0	410

- Tablo VII-

Cemaatler	Dft r no	Vrk	Nhye/Kza	Ky;Mz	Kışlak	Yaylak	Nefer	Hane	Hasıl
Bozdoğan	83	212					104	0	0
Bozdoğan	83	211	Alaiyye				635	500	22600
Bozdoğan	83	200	Silifke	Bozdoğan			34	46	6341
Bozdoğan	83	201	Silifke	Taş Depeccik			20	19	3554
Bozdoğan	83	204	Silifke	Taş Depeccik			59	52	5047
Bozdoğan	83	205	Silifke				182	150	6942
Bozdoğan	83	208	Silifke	Burçak Alanı			0	0	210
Bozdoğan	83	211	Silifke	Okçu			9	0	0

-Tablo VIII-

Cemaatler	Df r no	Vrk	Nhye/Kza	Ky,Mz	Kışlak	Yaylak	Nefer	Hane	Hasıl
Bozdoğan	387	277	Alaiyye				635	500	27810
Bozdoğan	387	277	Mud	Avcı Salurlu			9	7	195
Bozdoğan	387	277	Silifke				250	210	7878
Bozdoğan	387	277	Silifke				104	73	3628
Bozdoğan	387	277	Silifke	Alaeddinlü			7	6	327
Bozdoğan	387	277	Silifke	Okçu			9	7	197
Bozdoğan	387	277	Silifke	Bozdoğan			110	87	7478
Bozdoğan	387	277	Silifke	Taş Depecik			46	38	3860
Bozdoğan	387	277	Silifke	Taş Depecik			86	72	5787

-Tablo IX-

Cemaatler	Df r no	Vrk	Nhye/Kza	Ky,Mz	Kışlak	Yaylak	Nefer	Hane	Hasıl
Bozdoğan	272	310	Aladağ	Kahtama			65	0	2914
Bozdoğan	272	310	Gölnar	Borıcak Kuşağı			5	0	42
Bozdoğan	272	152	Gölnar	Çukur Bağ			0	0	410
Bozdoğan	272	152	Gölnar	Mürsel			0	0	440
Bozdoğan	272	316	Mud		İbayat	Kürd Çalı	62	0	1612
Bozdoğan	272	311	Mud	Çevlik			24	0	1070
Bozdoğan	272	326	Silifke	Asiyabha-i Yenice; Hacı; Kulu; Kaya; Senur, Nakl; Teke ve gayrihu fi sene 10			0	0	170
Bozdoğan	272	305	Silifke	Bozdoğan			83	0	0
Bozdoğan	272	326	Silifke	Bucaklu			0	0	100
Bozdoğan	272	311	Silifke	Bükanlar			69	0	2132
Bozdoğan	272	319	Silifke	Burçak Alanı			0	0	2566
Bozdoğan	272	326	Silifke	Eğrice-i diğer			0	0	150
Bozdoğan	272	326	Silifke	Eğrice; Koz Sınırı			0	0	250
Bozdoğan	272	326	Silifke	Kargucak			0	0	110
Bozdoğan	272	326	Silifke	Kavacık Sınırı			0	0	50
Bozdoğan	272	326	Silifke	Keban			0	0	500
Bozdoğan	272	326	Silifke	Nektür Pınarı			0	0	100
Bozdoğan	272	325	Silifke	Okçu			20	0	2094
Bozdoğan	272	326	Silifke	Orta Viran			0	0	250
Bozdoğan	272	306	Silifke	Taş Depecik			44	0	6724
Bozdoğan	272	312	Silifke	Taş Depecik			231	0	6984
Bozdoğan	272	318	Tarsus				2	0	24

-Tablo X-

Cemaatler	Dft r no	Vrk	Nhye/Kza	Ky;Mz	Kışlak	Yaylak	Nefer	Hane	Hasıl
Bozdoğan ve Şamlu	128	587b		Temur Oğlu			0	0	200
Bozdoğan	128	804a	Aladağ	Kahtama			54	0	1300
Bozdoğan	128	792a	Silifke	Bozdoğan			67	0	4000
Bozdoğan	128	789a	Silifke	Burçak Alanı			0	0	3000
Bozdoğan	128	779b	Silifke	Ovacık			354	0	7400
Bozdoğan	128	789a	Silifke	Oykara			23	0	4698
Bozdoğan	128	791b	Silifke	Taş Depecik			33	0	5700
Bozdoğan	128	802b	Sinanlu		Yayalar	Gördülü	92	0	1600
Bozdoğan	128	799a	Sinanlu	Çevlik			123	0	1000
Bozdoğan	128	799b	Sinanlu	Tuzla			98	0	1119
Bozdoğan	128	805b	Tarsus		Çoğani	Bulgar Dağı ve Hasan Dağı	163	0	2000
Bozdoğan	128	805a	Tarsus		Dikilü Taş	Bulgar Dağı ve Hasan Dağı	134	0	2000
Bozdoğan	128	807a	Tarsus		Tarsus ve Adana	Bulgar Dağı ve Hasan Dağı	150	0	2500

-Tablo XI-

	Nefer
Td.83	1815
Td.387	2313
Td.272	3177
Td.128	5383

-Tablo XII-

	Hasıl
Td.83	76744
Td.387	86225
Td.272	126854
Td.128	124953

-Tablo XIII-

	Rsm Çift	Rsm Bennak	Rsm Caba
Td.83	4322	13140	1204
Td.272	4176	25900	4470
Td.128	2862	26556	16538

-Tablo XIV-

	Öşr-i Kovan
Td.83	50
Td.272	808
Td.128	3525

-Tablo XV-

	Resm // Adet- i agnam
Td.83	35400
Td.272	48576
Td.128	28467

-Tablo XVI-

	Resm-i tahun(hane)	Tabbahhane		Asiyab	
		bab	resm	Bab	Resm
Td.83	300	0	0	8	135
Td.272	250	0	0	12	590
Td.128	0	2	200	14	420

-Tablo XVII-

	Gendüm		Şair	
	keyl	kıymet	keyl	kıymet
Td.83	755	6795	796	3980
Td.272	1280	12800	1357	10856
Td.128	1543	15430	1381	11970

-Tablo XVIII-

	Mahlut		Burçak		Erzen	
	keyl	kıymet	keyl	kıymet	keyl	kıymet
Td.83	0	0	0	0	0	0
Td.272	0	0	0	0	10	80
Td.128	30	270	58	466	0	0

-Tablo XIX-

1 keylin Akça olarak değeri

	Gendüm	Şair	Erzen	Burçak	Mahlut
Td.83	9	5	-	-	-
Td.272	10	8	8	-	-
Td.128	10	8	-	8	9

-Tablo XX-

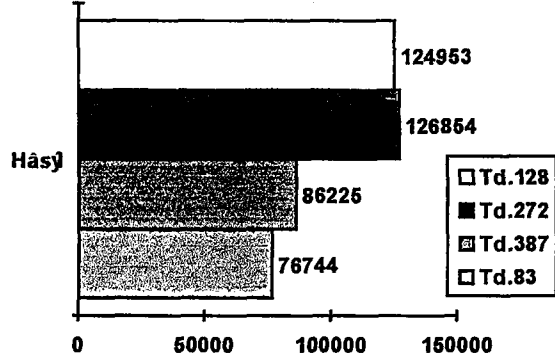
	Öşr-i penbe	Öşr-i bostan	Öşr-i harnub	Öşr-i küncü d	Öşr-i böğrölçe	Öşr-i bağat	Öşr-i piyaz	Öşr-i asma ve meyve	Resm-i duhan	Resm-i otlak
Td.83	551	350	0	260	0	0	100	0	0	0
Td.272	736	406	50	700	200	1106	50	20	60	1400
Td.128	1320	560	146	1500	100	1070	0	0	0	156

-Tablo XXI-

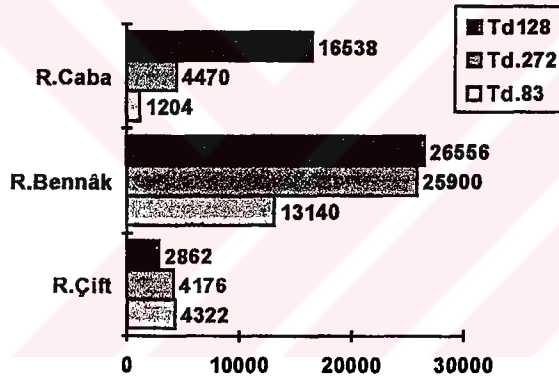
	Bâd-ı heva	Resm-i tapu ve deştâni
Td.83	11095	0
Td.272	12326	2410
Td.128	13358	3315

GRAFİKLER

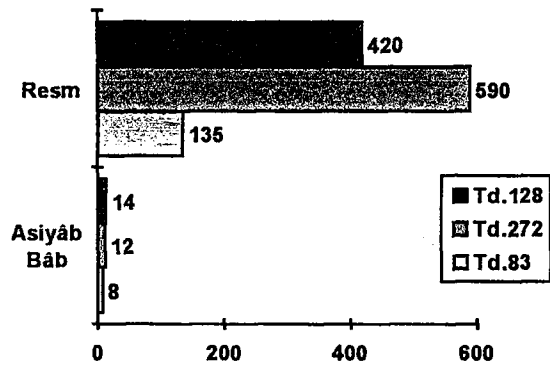
-Grafik I-

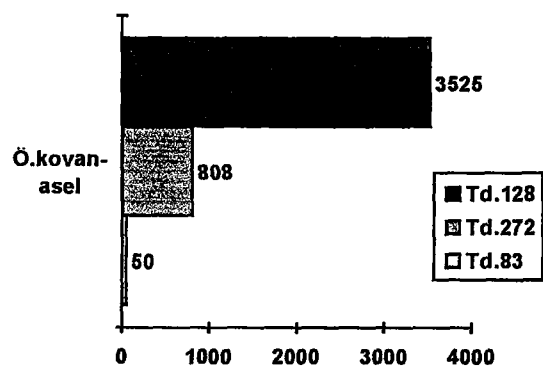
-Grafik II-

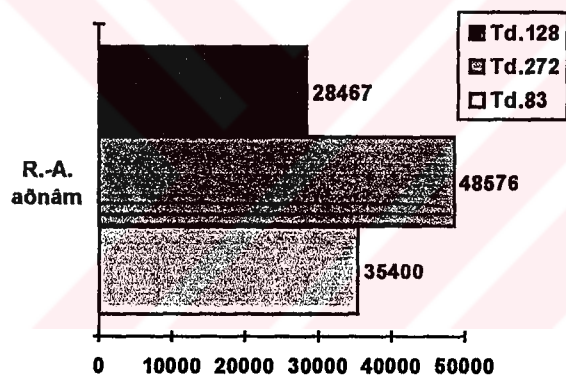
-Grafik III-

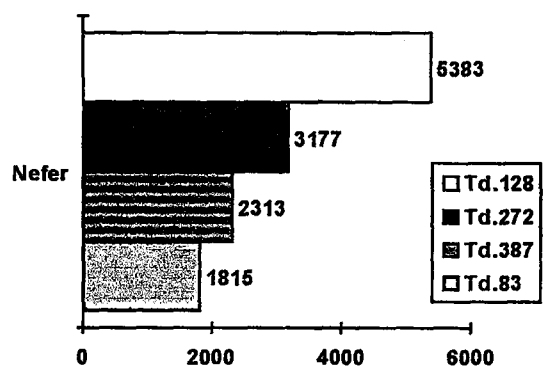
-Grafik IV-

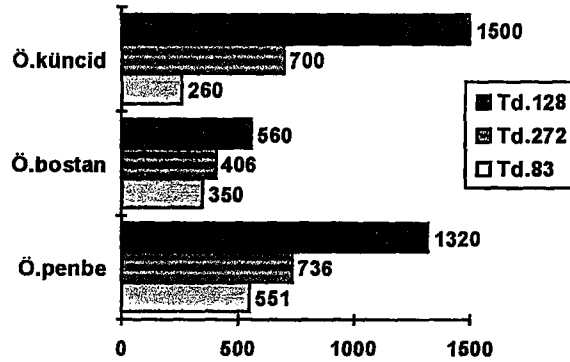
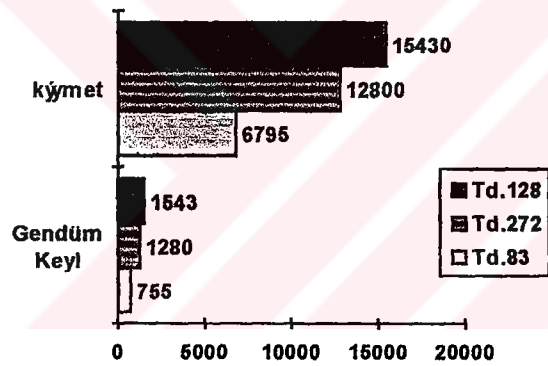
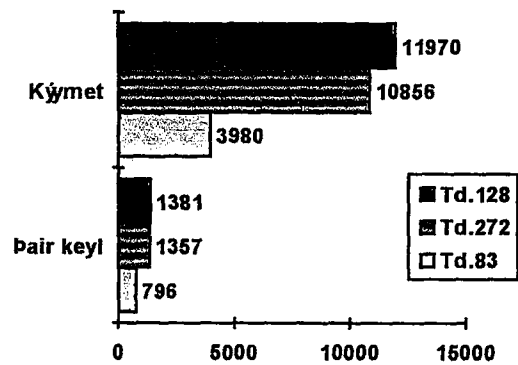

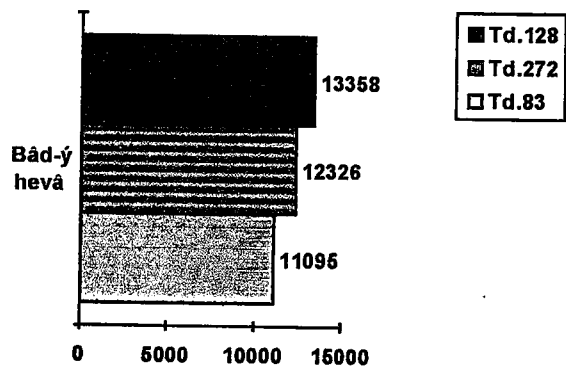
-Grafik V-

-Grafik VI-

-Grafik VII-**-Grafik VIII-****-Grafik IX-**

-Grafik X-

BİBLİYOGRAFYA

A) Arşiv kaynakları

BOA.Td.272, İçel (Mfs)

BOA.Td.83, İçel (Mfs)

BOA.Td.387, Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rum

BOA.Td.438, Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu

BOA.Td.998, Muhâsebe-i Vilâyet-i Diyar-ı Bekr ve Arab ve Zü'l-kadriyye

TK.KKA.Td.128, İçel (Mfs)

TK.KKA.Td.131, Aksaray (Mfs)

TK.KKA.Td.130, Bozdoğan (Yör)

TK.KKA.Td.107, Teke (Mfs)

TK.KKA.Td.117, Mardin (Mfs)

TK.KKA.Td.151, Ruha (Mfs)

TK.KKA.Td.155, Diyarbakır (Mfs)

TK.KKA.Td.331, İçel (İcm)

TK.KKA.Td.204, Ruha (İcm)

TK.KKA.Td.304, Diyarbakır (İcm)

TK.KKA.Td.328, Van-Erciş (İcm)

B) Haritalar

1:200.000 ölçekli Türkiye haritası

Provinces Asiatiques de L'empire Ottoman, Henri Kiepert, Berlin, 1884

C) Tetkik eserler-ansiklopediler-sözlükler-yayınlanmış arşiv kaynakları

Ahmet Refik, **Anadolu'da Türk Aşiretleri (966-1200)**, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1989

AKGÜNDÜZ Ahmed, **Osmanlı Kanunnâmeleri**, 3. kitap, İstanbul, 1991

_____ , **Osmanlı Kanunnâmeleri**, 7.1/7.2. kitap, İstanbul 1994

ARMAĞAN Latif, "16. yüzyılda Teke Sancağındaki Konar-göçerlerin Demografik Durumu Üzerine Bir Araştırma", **Ank. Üniv. DTCF Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi**, C.19, S.30, Ankara, 1998, s.1-35

Aşık Paşa Oğlu Tarihi, Haz. N. Atsız, MEB. yay, İstanbul, 1992

BARKAN Ömer Lütfi, "Osmanlı İmparatorluğunda bir iskan ve kolonizasyon

metodu olarak sürgünler”, **İktisat Fakültesi Mecmuası**, c.11, Ekim 1949-Temmuz 1950, s.524-561

BAYKARA Tuncer, **Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdarî Taksimatı**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yay., Ankara, 1988

BULDUK Üçler, “Oğuznamelere göre Üç-ok ve Boz-ok veya İç-oğuz Dış-oğuz Meselesi”, **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 3, 1997

_____, **XVI. Asırda Kara Hisar-ı Sahib Sancağı**, Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih (Genel Türk Tarih) Anabilimdalı Doktora Tezi, Ankara 1993

ÇAĞATAY Neşet, “Reayadan Alınan Vergi ve Resimler”, **DTCF Dergisi**, C.V, Ankara, 1947, s.483-511

DARKOT Besim, “İçel”, **İslam Ansiklopedisi**, C.5/2, MEB yay., İstanbul, 1968, s. 928-931

DEVELİOĞLU Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi yay., Ankara, 1993

GÖYÜNÇ Nejat, “Hane Deyimi Hakkında”, **Tarih Dergisi**, İst. Üniv. Edeb. Fak., S.32, İstanbul, 1979, s. 331-348

GÜLCAN D. Ali, **Karaman Mahalle, Kasaba ve Köyleri Tarihçesi**, 1989

GÜNDAY Dünder, **Arşiv Belgelerinde Siyakat Yazısı Özellikleri ve Divan Rakamları**, TTK, Ankara, 1989

HALLAÇOĞLU Yusuf, **XVIII. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi**, TTK. yay., Ankara, 1997

İbn-i Kemal, **Tevârih-i Al-i Osman**, II. Defter, Haz. Şerafettin Turan, TTK. yay., Ankara, 1983

İçel, Mersin Ata Çelebi basımevi, 1938

KAFESOĞLU İbrahim, **Türk Milli Kültürü**, Ötüken yay., İstanbul, 1998

KILIÇ Orhan; **18. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti'nin İdarî Taksimatı**, Elazığ, 1997

Konya Halkevi Tarih ve Müze Komitesi Yayınları: Seri 1, Sayı 2, **Şikari'nin Karaman Oğulları Tarihi**, Yeni Kitab Basımevi, Konya, 1946

KONYALI İbrahim Hakkı, **Abideleri ve Kitabeleri İle Karaman Tarihi**, Baha Matbaası, İstanbul, 1967

Köy İşleri Bakanlığı Yayınları 66, **Köy Envanter Etüdülerine Göre İÇel**, Konya Yıldız Basımevi, 1967

KUNT Metin, **Sancaktan Eyalete 1550-1650 arasında Osmanlı umerası ve il idaresi**, Boğaziçi Üniversitesi yay., No:154, 1978

KURT Yılmaz, **Menemencioğulları Tarihi**, Akçağ yay., Ankara, 1997

_____ , **Adana Sancağı Mufassal Tahrir Defteri**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1985

Neşri, **Kitâb-ı Cihan-nümâ**, Haz. Faik Reşit Unat-Mehmed A. Köymen, C.1, TTK, Ankara, 1949

ORHONLU Cengiz, **Osmanlı İmparatorluğu'nda Aşiretlerin İskanı**, Eren yay., İstanbul, 1987

PAKALIN Mehmet Zeki, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, MEB yay., İstanbul, 1993, C.1

SAYDAM Abdullah, "Orta Anadolu'daki Aşiretlerin İskanı (1839-1853)", **Prof.Dr. Bayram Kodaman'a Armağan**, Samsun, 1993, s.227-256

SÜMER Faruk, **Oğuzlar (Türkmenler)**, Ana yay., İstanbul, 1980

_____ , **Kara Koyunlular**, C.1, TTK yay, Ankara, 1967

_____ , "Boz-oklu Oğuz Boylarına Dair", **DTCF Dergisi**, C.XI, S.I, s. 65-103

_____ , "Çukur-ova Tarihine Dair Araştırmalar (Fetihten XVI. yüzyılın ikinci yarısına kadar)", **Tarih Araştırmaları Dergisi**, C.1, S.1, Ankara 1963, s.1-113

_____ , "XVI. asırda Anadolu, Suriye ve Irakta yaşayan Türk aşiretlerine umumi bir bakış", **İktisat Fakültesi Mecmuası**, c.11, Ekim 1949-Temmuz 1950, s.509-523

Şemseddin Sami, **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı yay., İstanbul, 1989

T.C İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, Seri II Sayı 5, **Türkiye Mülkî İdare Bölümleri Belediyeler Köyler**, 1977

T.C İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü, Seri III Sayı 1, **Yeni Tabîf Yer Adları**, 1977

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:32, Defter-i Hâkâni Dizisi:III, **387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman Ve Rum Defteri I**, (Dizin v e Tıpkıbasım), Ankara 1996

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:13, Defter-i Hâkâni Dizisi:I, **438 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri I**, (Dizin v e Tıpkıbasım), Ankara 1993

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:39, Defter-i Hâkâni Dizisi:IV, **998 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Diyar-ı Bekr ve Arab ve Zü'l-kadriyye Defteri I**, (Dizin v e Tıpkıbasım), Ankara 1998

TEKİNDAĞ Şihabeddin, "Karamanlılar", **İslam Ansiklopedisi**, C.6, İstanbul 1977, s.316-330

TOTAYSALGIR Gaffar, **Karaman (Larende)**, Yenikitab Basımevi, Konya, 1944

TURAN Osman, **Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi**, Boğaziçi yay., İstanbul, 1993

_____ , **Selçuklular Zamanında Türkiye**, Boğaziçi yay., İstanbul, 1993

TÜRKAY Cevdet, **Başbakanlık Arşivi Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler**, İstanbul, 1988

UNAT Faik Reşit, **Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu**, TTK, Ankara, 1988

UZUNÇARŞILI İ.H., **Osmanlı Tarihi**, C.I, TTK yay., Ankara, 1998

_____ , **Osmanlı Tarihi**, C.II, TTK yay., Ankara, 1998, s.108

_____ , **Osmanlı Tarihi**, C.III kısım II, TTK. yay., Ankara, 1995

ÜNAL Tahsin, **Karamanoğulları Tarihi (Türkçe Kaynaklara Göre)**, Ankara, 1957

YALGIN Ali Rıza, "Cenubta Bozdoğanlılar", **Ülkü Mecmuası**, C.3, S.17, 1934, s.356-358

YALMAN (Yalkın) Ali Rıza, **Cenupta Türkmen Oymakları I-II**, Kültür Bakanlığı yay., 1977

YEDİYILDIZ Bahaeddin, **Ordu Kazası Sosyal Tarihi**, Kùltür ve Turizm Bakanlığı yay., 1985

YİNANÇ Mùkrimin Halil, **Tùrkiye Tarihi Selçuklular Devri**, İstanbul Üniv. yay. no:240, İstanbul, 1940

YÜCEL Yaşar, **Kadı Burhaneddin Ahmed ve Devleti**, DTCF yay., Ankara, 1970

